

วารสาร วิชาการเทคโนโลยีการจัดการ Academic Journal of Management Technology

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) 2563 ISSN 2730-2989 (Online)

บทความวิจัย

วิธีท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสำราญกับการบริหารจัดการชุมชนฐานราก จังหวัดร้อยเอ็ด ศุภาศ นันตา	1
การพัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กอนุบาล ภาภรณ์ เหล่าพิสัย และสรเดช ครุฑจ้อน	13
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้ารายย่อยในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดสดปลอดภัย กฤตยา อุทโท วีระเวทย์ อุทโท สิริพร แก้วมทวัญ พรรณธิดา หล้าวงษ์ และนิภาพร สิทน	23
การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุริรัมย์ และศรีสะเกษ จิตภา เรืองกิตติญา อารยา อังไพบุลย์กิจ เฉลิมพล คงจันทร์ ทาริกา รัตนโสภา และอรุณี นามวงศ์	36
ประสิทธิผลของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต จุฬารัตน์ ห้าวหาญ นกพร เทเวศกสรรค์ และเยาวพา วรรณแก้ว	47
ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพ นักบัญชีมืออาชีพ ในสำนักงานบัญชีคุณภาพ วิภาวรรณ สุขสมัย และสำเรียม คุณโสระ	54
การพัฒนาสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น นิธิศ คุ่มเดช และวรภรณ์ ช้างเขียว	68
การประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ พนิดา คำแปล เอกภาวี คำแปล โกสุมภ์ จันทร์แสงกระจ่าง จุรี สุวรรณศรี และเกศสุตา ปราสาทภิญโญ	80
แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธิตารัฐประชาติปิทยประชาชนลาว สีอำพน ไชยสอน และกฤตติกา แสนโกษณ์	99
คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ เฉลิมเจริญ สมานหัตถ์ ขาดิชาญ จรรย์ศิริไพศาล และอัมภา วรรณกายนต์	108
การตระหนักเรื่องกริยาวลีในกลุ่มคำร่วมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์ รัตน์ นามปัญญา และนัมเม วังโม	120

บทความวิชาการ

นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประติษฐ์ ภัสสร มิ่งไธสง ยโสธรา ศิริภาพระภากร และสุริยา คลังฤทธิ์	90
--	----

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ (Academic Journal of Management Technology) เป็นวารสารในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการราย 6 เดือน (ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ครอบคลุมเนื้อหาที่เป็นสหวิทยาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ การเงิน การบัญชี การตลาด การท่องเที่ยวและการโรงแรม ภาษาศาสตร์ ระบบสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสานการณ์การทำงานวิจัยและการพัฒนาผลงานวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา นักธุรกิจ และผู้สนใจ

วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ (Academic Journal of Management Technology) รับพิจารณาบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาผลงาน 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยใช้กระบวนการพิจารณาแบบ Double-Blind Peer review ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน ทั้งนี้ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาจากวารสารอื่น

ดร.ภรณ์ หลาวทอง

บรรณาธิการ

วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ Academic Journal of Management Technology

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563

ISSN : 2730 - 2989 (Online)

เจ้าของ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนาวิ เสาวกุล รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตสุรินทร์

บรรณาธิการ

ดร.ภรณ์ หลาวทอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

รองบรรณาธิการ

นายณัฐพงษ์ วงศ์วรรณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.กมลทิพย์ ปรีชาตินนท์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ	บัวสนธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ	รัชดาพรณาทิกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิษฐา	ทรรพนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต	อุ๋อัน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ	สิทธิจิรพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ษ์	หงษ์งาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยารัตน์	เควี่แซน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์	วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระบิล	พนัภัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์	รอดพัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์	จันทน์นอก	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวณูช	กุลาดิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจิต	ณ กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรียา	ไชยปัญหา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร	นามนัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยารัตน์	ธีระชนชัยกุล	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ	วรรณารักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
		วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์	วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัญญา	ดวงอุปมา	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลย์ศมย์	ทินรัตน์	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์	จันทนอก	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช	ริทินโย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุสุฏี เทมเทศ	บุญมาสูงทรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.พนัคม	ศรีบุญลือ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.จุฬารัตน์	ขันแก้ว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.รุจิรา	เหลืองศักดิ์ดาพิชญ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.จารุวรรณ	พนมจีระสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.นภาพร	วงษ์วิชิต	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ดร.กรกนก	ดลโสภณ	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ดร.รัตนภรณ์	แช่ลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.จารุวรรณ	พนมจีระสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.ศุภนารี	พิรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.เนวียง	วงศ์จินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ดร.เกรียงไกร	นามนัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.ดรณี	โยธิมาศ	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชัยภูมิ
ดร.อนิรุช	พิพัฒน์ประภา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.ระบิล	พนัญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.พรทิพย์	รอดพัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.อัมพาพร	ลีลามโนธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.อัจฉรา	ชนากกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.โสภิตา	สัมปัตติกร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
ดร.ปนัดดา	จันทะกล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ดร.จิรัฐติกา	วุฒิพันธุ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

ทีมสนับสนุนงานวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์	โสภณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.ศุภรัตน์	วัลกานนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.สุรเกียรติ	ปรีชาตินนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์วราภรณ์	ศรสุรินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
นางศรอนงค์	นามเวช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
นายกฤษฎา	นวลนาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

กำหนดเผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ 2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ

คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เลขที่ 145 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์ 044-513236 ต่อ 3020 Email : FMTJournal@rmuti.ac.th

วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ

Academic Journal of Management Technology

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jomt/issue/view/16983>

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
วิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสำราญกับการบริหารจัดการชุมชนฐานราก จังหวัดร้อยเอ็ด Ban Samran Agro-Tourism to Management Foundation Community Roi Et Province ศุภางค์ นันตา	1
การพัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กอนุบาล Development of a Small Robot Assisted Language Learning to Promote English Skills for Kindergarten ภาภรณ์ เหล่าพิสัย และสรเดช ครุฑจ้อน	13
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้ารายย่อยในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการ ตามแนวคิดตลาดสดปลอดภัย Factors Affecting Retailers' Decisions on Participating Activities in Displaying Products and Providing Services According to Safe Fresh Market Concept กฤตยา อุทโซ วีรเวทย์ อุทโซ สิริพร แก้วมawangษ์ พรณนธิดา หล้าวงษ์ และนิภาพร สีทน	23
การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ Application of Business Management Principles According to the Sufficiency Economy Philosophy with Small and Medium Enterprises in Surin, Buriram and Sisaket จิตาภา เรืองกิตติญา อารยา อิงไพบุลย์กิจ เฉลิมพล คงจันทร์ ทาริกา รัตนโสภา และอรุณี นามวงศ์	36
ประสิทธิผลของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต Effectiveness of Health Information by Demonstration of Student Nurses จิจุพารัตน์ หัวหาญ นกศพร เทวะเศกสรรค์ และเยาวพา วรณแก้ว	47
ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพ ในสำนักงานบัญชีคุณภาพ Impact of Preparing in ASEAN Economic Community (AEC) Skill Labor Moving with Development a Professional Accountant in Quality Accounting Office วิภาวรรณ สุขสมัย และสำเริม คุมโสระ	54
การพัฒนาสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับการสอนแบบวัฏจักร การเรียนรู้ 7 ขั้น The Development of Transformer Instructional Media for Teaching with 7E Learning Cycle Method นิธิศ คุ่มเดช และวราภรณ์ ช้างเขียว	68

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
การประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคำนวณการแก้ปัญหาคำนวณของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ Apply the Geogebra program to supplement learning activities by Polya method on applications of integrals พนิดา คำแปล เอกกรวี คำแปล โกสุมภ์ จันทร์แสงกระจ่าง จุรี สุวรรณศรี และเกศสุตา ปราสาทภิญโญ	80
แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว The Guidelines For Developing Hospital Group Service of National Social Security Fund in Vientiane Capital in Lao People's Democratic Republic สีอำพอน ไชยสอน และกฤตติกา แสนโกชน์	99
คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ Main Feature of Agricultural Cooperatives Manager in Surin Province เฉลิมเกียรติ สมานหัตถ์ชาติชาย จริญญาไพศาล และอัมภา วรรณกายนต์	108
การตระหนักรู้เรื่องกริยาวิเศษณ์ในกลุ่มคำรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ The Awareness of Phrasal Verb Collocations of Third Year (EIC) Major Students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus รัตนา นามปัญญา และนัมเม วังโม	120
บทความวิชาการ	
นากับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์ Naga and Innovation Artificial Belief ภัสสร มิ่งไธสง ยโสธรา ศิริภาพระภากร และสุริยา คลังฤทธิ์	90

วิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสำราญกับการบริหารจัดการชุมชนฐานราก จังหวัดร้อยเอ็ด

Ban Samran Agro-Tourism to Management Foundation Community Roi Et Province

ศุภางค์ นันทา^{1*}
Supang Nunta^{1*}

Received: August 14, 2019; Revised: November 11, 2019; Accepted: March 10, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเพื่อวิเคราะห์ผลการบริหารจัดการชุมชนฐานรากจากการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษา สังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการศึกษาดูงานฐานการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืนชุมชนบ้านสำราญ จำนวน 36 คน และกลุ่มเด็กนักเรียน จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านสำราญมีการดำเนินงาน ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ ด้านการสร้างสรรค์และต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว โดยผลการดำเนินงานส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร การพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก การสร้างระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การบริหารจัดการ ชุมชนฐานราก

Abstract

This research aims to study operation of agro-tourism, and to analyze management foundation community operating their agricultural tourism, Ban Samran community Roi Et Province. Qualitative research methodology contains observation, in-depth interviews, focus group, learning base observational study. The sample size focuses on thirty six of community leaders. Ban Samran sustainable agricultural community enterprise, ten of the students. This research found that, Ban Samran community has an activities tourism arrangement base of the organic agriculture lifestyle. The creation and extension of tourism products. The local culture for tourism. The performance results to solving environmental problems and use of resources. Local economy development, Creating the tourism community system. Creating the partnership network and promote the local culture.

Keywords: Agro-Tourism, Management, Foundation Community

¹ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Department of Communication Arts, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: supang79@gmail.com

บทนำ

การบริหารจัดการชุมชนฐานราก เพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาพรวมในปัจจุบันยังพบปัญหาเกษตรกรมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ในชุมชนเองไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่สนใจในอาชีพเกษตรกร เนื่องจากมองว่าเป็นอาชีพที่ลำบาก ให้ผลตอบแทนต่ำ และมีรายได้น้อยที่ไม่แน่นอน อย่างไรก็ตามนโยบายรัฐบาลยังคงพยายามส่งเสริมพัฒนาและผลักดันภาคการเกษตรให้สามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ตอบโจทย์มากขึ้น โดยมุ่งเน้นปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรแบบเดิม ให้เป็นการเกษตรแบบใหม่ที่เกษตรกรสามารถลดต้นทุนกระบวนการผลิต หาวิธีคิดใหม่ ๆ ในการทำเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับตัวผลผลิตของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดในการเชื่อมโยงพัฒนาการเกษตรให้เข้าไปสู่การท่องเที่ยว หรือ การชูประเด็นการท่องเที่ยวในชุมชนโดยอาศัยฐานการเกษตรที่มีศักยภาพ ซึ่งจะเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของเกษตรกรในรูปแบบที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) นั้นหมายความว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นกระแสการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความนิยมเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยมีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเกษตร และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนุกสนาน ผลลัพธ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม และสร้างรายได้ให้กับชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร (จิรพันธ์ เหมจันทร์, 2561) จากประเด็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าว ส่งผลให้จังหวัดในภาคอีสานตอนกลางหยิบยกไปเป็นกลยุทธ์สำคัญประการหนึ่งที่ถูกระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด โดยได้ปรับกลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่เปลี่ยนรูปแบบการเกษตรแบบเดิมให้เป็นการเกษตรแบบใหม่ ซึ่งเกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับตัวผลผลิตของตนเอง โดยอาศัยต้นทุนทางการเกษตรที่มีอยู่แล้ว ดังเช่น พื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ มีจุดเด่นในการทำเกษตรอินทรีย์ปลูกข้าวหอมมะลิ มีกระบวนการกลุ่มเครือข่ายของเกษตรกรที่ดำเนินงานต่อเนื่อง ได้แก่ ชุมชนบ้านสำราญ ตำบลหนองแคน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสำคัญตรงที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนเป้าหมายของการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากจากคณะกรรมการประสานงานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐร้อยเอ็ด (คสป.) และบริษัทประชารัฐรักสามัคคีร้อยเอ็ด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) ซึ่งขับเคลื่อนในด้านการเกษตรอินทรีย์แปรรูปข้าวหอมมะลิสุขภาพและความงาม การแปรรูปผ้าลายแคน และด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงเกษตร ประกอบกับการได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนเป้าหมายในโครงการชุมชนท่องเที่ยวโอท็อป นวัตกรรม ปี 2561 แอ่งเกษตรอินทรีย์จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดด้วย ชุมชนบ้านสำราญเป็นหมู่บ้านขนาดกลางที่ขึ้นกับตำบลหนองแคน ลักษณะทางกายภาพประกอบด้วยป่าชุมชน มีสายน้ำไหลผ่าน มีหนองน้ำ วิถีชีวิตชาวบ้านเหมือนชุมชนในภูมิภาคอีสานทั่วไป โดยคนหนุ่มสาวมักเดินทางเข้าสู่เมืองหลวงเพื่อทำงานในโรงงานและรับจ้าง ภายหลังพบว่ากลุ่มคนหนุ่มสาว เมื่อมีครอบครัวจึงหันกลับมาอยู่บ้านอยู่กับชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามพบว่าปัญหาหลักของชุมชน คือ ปัญหาเกษตรกรมีรายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เนื่องจากจากสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว ทำไร่ปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง และยางพาราบางส่วน ทำให้รายได้หลักขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นไปตามฤดูกาลเท่านั้น ส่งผลถึงการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ มาลงทุนกับการผลิต ปัญหาหนี้สินจึงเกิดขึ้นโดยหมุนเวียนกู้ยืมจากแหล่งอื่นมาชำระหนี้สินจนเป็นวงจรต่อเนื่อง

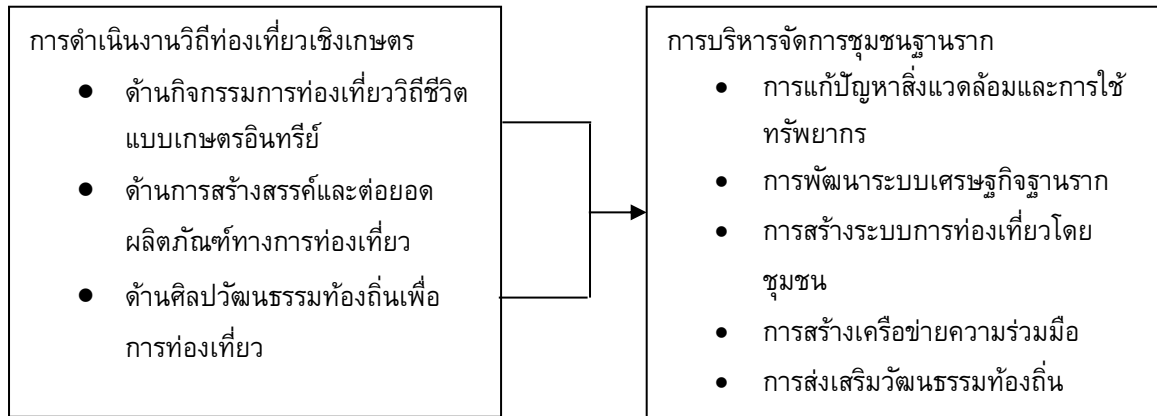
ดังนั้น เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาลึกของชุมชน จึงมีการสรุปบทเรียนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและทุนชุมชนสู่การจัดการตนเอง ระหว่างชุมชนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและหน่วยงานพัฒนาในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี 2558 โดยมีข้อสรุปร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานที่นาสนใจประเด็นหนึ่ง คือ การยกระดับระบบเศรษฐกิจชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากฐานการทำเกษตรอินทรีย์ที่เป็นทุนเดิมของชุมชน เรียนรู้กระบวนการจัดการการท่องเที่ยว ด้วยการจัดที่พักโฮมสเตย์ไว้รองรับ รวมถึงการจัดการทุนเพื่อดำเนินงานและเชื่อมโยงการตลาดที่ชุมชนได้ทำร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการว่างงานของคนในชุมชน การเกิดรายได้เสริมจากฤดูทำนาด้วยผลิตภัณฑ์ทางการ

ท่องเที่ยว ทั้งตำบลเกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมชุมชนไปพร้อม ๆ กัน (สมหวัง ทองวิฑิต, การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 พฤศจิกายน 2561) สอดคล้องกับข้อมูลจากนายสว่าง สุขแสง (การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 พฤศจิกายน 2561) ผู้นำชุมชนบ้านสำราญ ที่เน้นย้ำว่าระบบเศรษฐกิจชุมชน ตำบลหนองแคน มาจากทุนเดิมภายในตำบลหนองแคน ซึ่งมีกลุ่มชาวบ้านที่มีการขยายการผลิตเกษตรอินทรีย์ เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงหมูหลุม เปิดตลาดสีเขียวตลาดชุมชน ตลาดในตัวจังหวัด มีกระบวนการแปรรูปข้าวหอมมะลิ ข้าวพันธุ์พื้นบ้าน ก่อเกิดนวัตกรรมแปรรูปผ้าพื้นบ้านพัฒนามาสู่บรรจุภัณฑ์นำไปสู่ตลาดออนไลน์ ซื่อขายผ่านอินเทอร์เน็ต จากประเด็นการสรุปบทเรียนของชุมชนการจัดการภายในตำบลหนองแคนที่ผ่านมา จึงเป็นเป้าหมายสำคัญร่วมกันอย่างชัดเจนที่ชุมชนบ้านสำราญ ตำบลหนองแคนจะได้ร่วมกันพัฒนาระดับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจชุมชนต่อไป ดังนั้นวิธีดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าวนับเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการชุมชนฐานรากด้วยความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ สอดรับกับนโยบายของประเทศที่กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนในการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ทั้งในระดับชุมชนและสังคม (ภาวิดา เจริญจินดารัตน์ และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์, 2561)

จากความสำคัญข้างต้น จึงเป็นประเด็นต่อยอดที่สำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ผลการบริหารจัดการชุมชนฐานรากจากการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ทั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปตอบโจทย์ว่าการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถส่งผลต่อการบริหารจัดการชุมชนฐานรากได้อย่างไร และนำไปเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนและสังคมต่อไป

บททบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน โดยการท่องเที่ยวชุมชนนับเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้นมาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน สร้างความร่วมมือของหน่วยงานในการทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการรวมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวผสมผสานกับการเกษตร ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวควบคู่ความรู้ด้านการเกษตร” และเป็นการรวมเอาความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร วัฒนธรรมท้องถิ่นมาผนวกรวมเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วย (ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป, 2557) รวมทั้งแนวคิดการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างคามมั่นคงของเศรษฐกิจ ชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพของชุมชน โดยสนับสนุนการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาด ตลอดจนมุ่งเน้นให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน (จุฬามณี แก้วโพหนอง และคณะ, 2561) แนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืนชุมชนบ้านสำราญ ตำบลหนองแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 36 คน และกลุ่มเด็กนักเรียนละครหุ่นเงาคนอีสาน “หนึ่งบักต้อ” บ้านสำราญ ตำบลหนองแคน จำนวน 10 คน

2. วิธีสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน บ้านสำราญ ตำบลหนองแคน จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และเด็กนักเรียนในชุมชนบ้านสำราญ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การลงพื้นที่ศึกษาภูมิสังคมของชุมชนบ้านสำราญ เพื่อศึกษาสภาพบริบทชุมชน และความเป็นมา วิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ก่อนที่จะพัฒนาให้เกิดวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน ชุมชนบ้านสำราญ

3.3 การทำ Focus Group สันทนากลุ่มย่อย จากกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืนชุมชนบ้านสำราญ ตำบลหนองแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด ในประเด็นการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประเด็นการบริหารจัดการชุมชนฐานรากที่เป็นผลมาจากการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.4 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน จังหวัดร้อยเอ็ด ในประเด็นการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประเด็นการบริหารจัดการชุมชนฐานรากที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.5 การศึกษาฐานฐานการเรียนรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือและผ่านการยืนยันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในลักษณะของการศึกษาภูมิสังคม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เจาะลึก ตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ข้อมูลที่ได้นำมาเรียบเรียงให้เป็นระบบ จากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลและเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ จนกระทั่งถึงขั้นตอนสร้างข้อสรุปจากผลการวิจัย

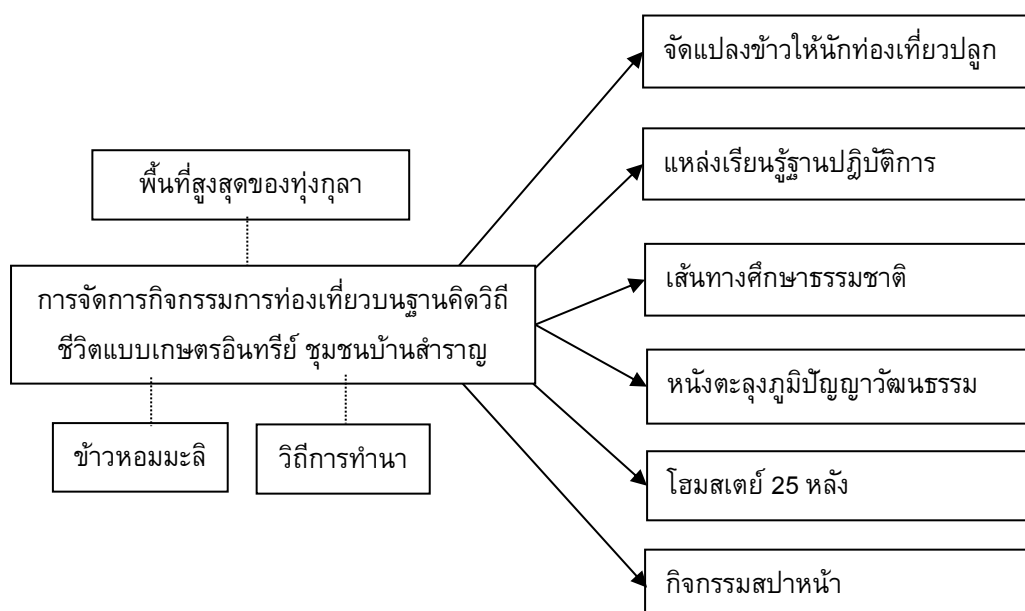
ผลการวิจัย

ผลการวิจัย จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจเกษตรยั่งยืนชุมชนบ้านสำราญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นับเป็นจุดเด่นของชุมชน ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ด้าน ได้แก่

1.1 การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานคิดวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล พบว่าก่อนที่ชุมชนบ้านสำราญจะร่วมกันดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประเด็นดังกล่าวมีความเป็นมาและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับภูมิสังคมของพื้นที่ โดยชุมชนบ้านสำราญ ตำบลหนองแคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2423 จากชาวบ้านที่ย้ายถิ่นฐานจาก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม โดยหมู่บ้านแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณชายขอบทุ่งกุลาร้องไห้ จึงเหมาะแก่การปลูกข้าวหอมมะลิ ซึ่งพื้นที่เต็มไปด้วยแร่ธาตุที่สะสมมาหลายพันปี ข้าวหอมมะลิที่นี้จึงได้รับการยอมรับว่ามีความหอมมากเป็นพิเศษ ดังที่คุณสว่าง สุขแสง ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน ตำบลหนองแคน กล่าวว่า“พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่อยู่สูงสุดของทุ่งกุลาร้องไห้ สาเหตุที่ทำให้ข้าวหอม คือ สมัยก่อนทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อ 3 - 4 พันปีมาแล้ว เป็นทะเลมาก่อนแร่ธาตุที่อยู่ในทะเลถูกพัดเข้ามาที่ฝั่งและมาทับถมที่นี้ ประกอบกับพื้นที่นี้กลางวันจะมีแดดจัดส่วนกลางคืนจะมีอากาศเย็นสบาย จึงมีผลทำให้ข้าวมีรสชาติดีและหอมมากเป็นพิเศษ” ประกอบกับด้วยสภาพดิน อากาศ และภูมิปัญญาของชาวบ้าน ชาวบ้านสำราญแห่งนี้ จึงมีความเป็นเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบ ทำอย่างไรจึงจะให้วิถีชีวิตของชาวบ้านได้เผยแพร่ไปยังคนนอกชุมชน จึงมีแนวคิดในการท่องเที่ยวชุมชนมาผนวกกับเกษตรอินทรีย์ อยากสร้างเป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยวด้วยวิถีการทำนา ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาจะได้สัมผัสวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มรูปแบบ

จากการสัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน ชุมชนบ้านสำราญ และสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน ได้ใช้บริเวณที่นาประมาณ 8 ไร่ ริเริ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยจัดสรรพื้นที่แปลงข้าวให้นักท่องเที่ยวสามารถมาช่วยกันปลูกไว้ในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรพื้นที่บางส่วนไว้สำหรับแปลงผักอินทรีย์ โรงเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อให้เป็นฐานการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวรวมถึงบุคคลที่สนใจจากพื้นที่อื่น ๆ

รูปที่ 2: การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานคิดวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์

รูปที่ 3: นายสว่าง สุขแสง ประธานวิสาหกิจชุมชนยังยืนชุมชนบ้านสำราญ

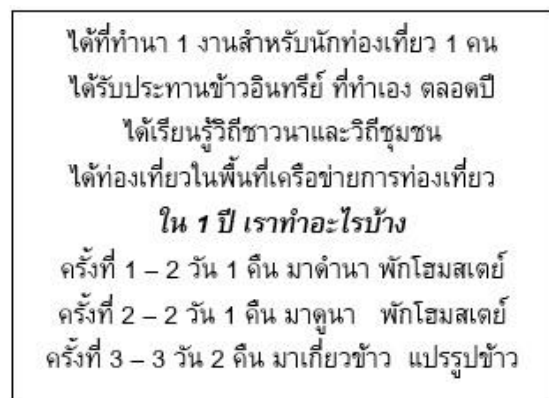

รูปที่ 4: การจัดสรรพื้นที่แปลงข้าวให้นักท่องเที่ยวปลูกข้าว

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนบ้านสำราญมีความแตกต่างจากที่อื่นตรงที่การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดวิถีการทำนาแพ็กเกจ 1 ปี “เที่ยวดีดี..มีนา..มีข้าว” มีกิจกรรมตลอดทั้งปีแบ่งช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน – สิงหาคม (มาดำนานา) เดือนสิงหาคม – ตุลาคม (มาตุนานา) เดือนพฤศจิกายน – มกราคม (มาเกี่ยวข้าว) และใช้ข้อความเชิญชวนนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจผ่านช่องทางสื่อสมัยใหม่ เช่น เฟซบุ๊ก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ก) แพ็กเกจ 1 ปี “เที่ยวดีดี..มีนา..มีข้าว”

(ข) ข้อความเชิญชวนนักท่องเที่ยว

รูปที่ 5: การท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดวิถีการทำนา

ร่วมสร้างคุณค่ากับเพื่อนร่วมงานไปด้วยกัน

ครั้งที่ 1 (2 วัน 1 คืน) ภาคเช้า
ช่วงเดือน มิถุนายน - สิงหาคม

- ลงมือทำ งาน ตามวิสัยทัศน์องค์กร
- เรียนรู้การทำงานร่วมกัน วิสัยทัศน์
- ชมวีดิทัศน์ชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
- กิจกรรม รดน้ำ ถวายพร
- รับประทานอาหารร่วมกัน
- ชมผลงานชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- พิธีปิดงาน

ครั้งที่ 2 (2 วัน 1 คืน) ภาคเช้า
ช่วงเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม

- ลงมือทำ งาน ตามวิสัยทัศน์องค์กร
- เรียนรู้การทำงานร่วมกัน วิสัยทัศน์
- ชมวีดิทัศน์ชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
- กิจกรรม รดน้ำ ถวายพร
- รับประทานอาหารร่วมกัน
- ชมผลงานชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- พิธีปิดงาน

ครั้งที่ 3 (3 วัน 2 คืน) ภาคเช้า
ช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง มกราคม

- ลงมือทำ งาน ตามวิสัยทัศน์องค์กร
- เรียนรู้การทำงานร่วมกัน วิสัยทัศน์
- ชมวีดิทัศน์ชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
- กิจกรรม รดน้ำ ถวายพร
- รับประทานอาหารร่วมกัน
- ชมผลงานชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- พิธีปิดงาน

ราคา 8,500 บาท

จองแพ็คเกจที่นี่

รูปที่ 6: ตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านสำราญ

1.2 การดำเนินงานด้านการสร้างสรรค์และต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากข้าวหอมมะลิจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรยั่งยืน พบว่า คนในชุมชนบ้านสำราญไม่ได้มีภูมิปัญญาการปลูกข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ให้มีความหอมและรสชาติดีเท่านั้น แต่สมาชิกในชุมชนยังมีความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากข้าวหอมมะลิ แปรรูปให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์อีกมากมาย ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น แครกเกอร์ข้าวหอมมะลิ ข้าวกล้อง และกลุ่มเวชสำอาง เช่น ผงพอกหน้าทุ่งกุลาร้องไห้ (โคลนพอกหน้า) เซรั่มจากต้นอ่อนข้าวหอมมะลิ ครีมบำรุงผิว ครีมกันแดด ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใช้ชื่อตราสินค้าว่า “กุลา” ซึ่งชาวบ้านร่วมคิดกันขึ้นมาในนามกลุ่มหมู่บ้าน เพราะสมาชิกชุมชนมองเห็นความสำคัญของการต่อยอดจากข้าวหอมมะลิ โดยได้ปรึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยและเทคโนโลยีให้มาร่วมกันคิดวิจัยจึงเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นมา

(ก) ผงพอกหน้าทุ่งกุลาร้องไห้

(ข) เซรั่ม ครีมบำรุงผิว ครีมกันแดด

รูปที่ 7: การต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากข้าวหอมมะลิ

1.3 การดำเนินงานด้านการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านสำราญได้ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่กำลังหายไปกลับมาเสนอเรื่องราวด้านการท่องเที่ยว ผ่านการเล่าเรื่องจาก “หนังบักต้อ” (ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชนอีสาน ผสมผสานจากภาคใต้และภาคกลางคล้ายหนังตะลุงเป็นละครหุ่นเงาคนอีสานเรียกว่า หนังบักต้อ) หนังบักต้อ เป็นหนังตะลุงอีสาน ศิลปะบันเทิงโดยให้เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านสำราญหนองบากชุมชนได้มีการเรียนรู้ฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนขึ้นมา นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มย่อยกับสมาชิกชุมชนบ้านสำราญยังพบประเด็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจ คือ หนังบักต้อของชุมชนบ้านสำราญมีที่มาจากภารกิจกลุ่มบุคคลมูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท ได้ร่วมกับชาวชุมชนบ้านสำราญ และบ้านหนองบาก ตำบลหนองแคน ได้ปลูกพลัดคนในชุมชนให้หันมาดูแลรักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เอาไว้ แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะชุมชนไม่ได้มีความตระหนักในเรื่องนี้มากนัก จนกระทั่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้าไปหนุนเสริมโดยใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนคือ หนังบักต้อ หรือ หนังประโมทัย และหมอลำ โดยใช้เนื้อหากระตุ้นเตือนคนในชุมชนให้หันมาหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในบ้านตนเอง โดยสื่อสารผ่านเด็กนักเรียนของโรงเรียนบ้านสำราญ บ้านหนองบากในการเล่าเรื่อง “ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้” ผลการดำเนินงานดังกล่าวนอกเหนือจากการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวแล้ว ยังส่งผลถึงทั้งในแง่มุมมองของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และกระตุ้นคนในชุมชนให้หันมาสนใจป่าชุมชนของตนเอง

(ก) การแสดงหนังบักต้อ

(ข) เด็กนักเรียน เล่าเรื่อง “ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้”

รูปที่ 7: ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวหนังบักต้อ

2. ผลการบริหารจัดการชุมชนฐานรากจากการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า จากการดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญต่อเนื่องมากกว่า 4 ปี จนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อร่วมกันวิเคราะห์กับประธาน สมาชิกกลุ่มชุมชนบ้านสำราญ ผลการวิจัยพบว่า เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงในชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เกิดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร เสี่ยงสะท้อนจากสมาชิกชุมชนบ้านสำราญ ในอดีตชาวบ้านมักคุ้นเคยกับการใช้สารเคมีในการทำไร่ทำนา จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายอย่างมาก จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความคิดที่จะปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้ฟื้นคืนโดยใช้ความคิดเกษตรอินทรีย์ โดยการทำเกษตรอินทรีย์ยังวิถีธรรมชาติที่เน้นเรื่องความปลอดภัยและความมั่นคงของคุณภาพชีวิต ผลผลิตที่ได้จึงปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การทำเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นเหมือนการคืนสมดุลให้กับชีวิตและธรรมชาติอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนแห่งนี้

ดังจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมาสัมผัสกับวิถีการทำนาด้วยตนเอง เมื่อปลูกแล้วมีผลผลิตก็สามารถนำไปบริโภคต่อได้ด้วยผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์

2.2 เกิดการพัฒนากระบวนการเศรษฐกิจฐานราก จากการสัมภาษณ์คุณวิไล ไตรล้ำ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านสำราญ พบว่า เวชสำอางที่กลุ่มช่วยกันดำเนินงาน สามารถสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับข้อความหนึ่งในบรรณานุกรมที่เขียนไว้ว่า

“...ต้องการแก้ปัญหารายได้ของเกษตรกรจึงร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ปลอดสารพิษของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด สร้างผลิตภัณฑ์ผงพอกหน้ามาช่วยจนเจอรายได้ในครอบครัวอีกช่องทางหนึ่งในการยังชีพระหว่างว่างเว้นจากการทำนาและยังเป็นการช่วยขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเกษตรพอเพียงอีกด้วย...”

นอกจากนี้ยังพบว่า ผลของการบริหารจัดการชุมชนฐานรากของบ้านสำราญในประเด็นระบบเศรษฐกิจฐานราก มีผลพลอยได้จากผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากข้าวหอมมะลิ โดยเฉพาะเวชสำอาง เริ่มได้รับการตอบรับจากตลาดผู้บริโภคมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเข้าร่วมโครงการ Business matching การจับคู่พันธมิตรทางธุรกิจ ระหว่างวันที่ 23 – 24 เมษายน 2562 ณ ประเทศกัมพูชา และมหกรรมงานแสดงผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ระหว่างวันที่ 27-28 เมษายน 2562 ณ ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จังหวัดสุรินทร์ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในประเด็นระบบเศรษฐกิจฐานราก จากการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้นำชุมชนเพิ่มเติม พบว่า ในระยะเวลา 4 - 5 ปี การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านสำราญมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป จึงยังไม่สามารถสร้างรายได้หลักให้แก่สมาชิกชุมชนบ้านสำราญเช่นเดียวกับพื้นที่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เป็นเพียงรายได้เสริมที่ต้องมีการสร้างสรรคกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่กันไป

รูปที่ 8: การเข้าร่วมมหกรรมงานแสดงผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้

2.3 การสร้างระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลของดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านสำราญ จากการสนทนากลุ่มย่อย และสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น พบว่า สมาชิกชุมชนเกิดการร่วมกันจัดระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมกันวางแผนดำเนินงานแบ่งความรับผิดชอบให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสมัยใหม่ เช่น เฟซบุ๊กผ่านสื่อกระแสหลัก เช่น รายการคาราวานสำราญใจ ผ่านเครือข่ายหน่วยงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ ตลอดจนมีการวางแผนเตรียมการแปลงนาไว้ช่วงหน้าฝนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว มีการแบ่งสรรปันส่วนให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ รวมถึงการนำเด็กนักเรียนหรือเยาวชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทาง

การท่องเที่ยวในชุมชนการประสานความร่วมมือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เวชสำอางแบรนด์ของชุมชน “กุลา” ไว้รองรับตลาดความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวและตลาดผู้บริโภค

2.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผลของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านสำราญ พบว่าชุมชนบ้านสำราญ สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกจำนวนหลายหน่วยงานที่เข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ได้แก่

2.4.1 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมจากฐานรากให้แก่ชุมชนบ้านสำราญ

2.4.2 พัฒนาชุมชน (พช.) ทำหน้าที่เข้ามากำหนดชุมชนเป้าหมายในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญภายใต้โครงการนวัตกรรมวิถี

2.4.3 ศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทดลองการพัฒนาส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เวชสำอาง “กุลา”

2.4.4 หอการค้า อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชย์จังหวัด และบริษัทประชารัฐ ทำหน้าที่ส่งเสริมช่องทางการตลาด การค้า และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิของชุมชนบ้านสำราญ

2.4.5 มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้นวัตกรรมการผลิตข้าวหอมมะลิ ส่งเสริมกระบวนการการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นมีบทบาทในการเป็นเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ให้กับชุมชนบ้านสำราญ

2.5 การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนจากโรงเรียนบ้านสำราญหนองบากที่มีส่วนร่วมเล่าเรื่องผ่านสื่อพื้นบ้านหนึ่งบันทึกคือ พบว่า เด็กนักเรียนภาคภูมิใจในการเข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้หนึ่งบันทึกยังเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นคนในชุมชนให้หันมาสนใจไปชุมชนของตนเอง ส่งผลถึงการวางแผนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

อภิปรายผล

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง“วิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสำราญกับการบริหารจัดการชุมชนฐานรากจังหวัดร้อยเอ็ด” สามารถอภิปรายในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร จากการทำเกษตรอินทรีย์วิถีธรรมชาติที่เน้นเรื่องความปลอดภัยและความมั่นคงของคุณภาพชีวิต ผลผลิตที่ได้จึงปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผสานกับการเชื่อมโยงให้เข้ากับวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์จึงเป็นเหมือนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมคืนสมดุลให้กับชีวิตและธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าแต่อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์และฟื้นฟูไปพร้อมๆ กัน ดังที่ พัทธมมล สือสวัสดิ์วิชัย (2558) พบว่า การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ประสบผลสำเร็จ เกษตรกรต้องนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาประกอบในการดำเนินงาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยชีวภาพ เพื่อไม่ให้มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขณะที่ ประยุทธ์ เขียวขำ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 14 พฤศจิกายน 2561) ผู้นำชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านสำราญ ได้สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านสำราญและบ้านหนองบากมีส่วนร่วมในการจัดการป่า (ป่าดอนหนองโจน) และสร้างการเรียนรู้ ทำกิจกรรมปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ป่าให้เยาวชน

ปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าดอนหนองโจน จึงได้ร่วมกันจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในป่าดอนหนองโจนขึ้นมา เพื่อให้เป็นป่าแห่งการเรียนรู้และให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาทั้งหมด 10 ฐาน ดังนี้ 1. ฐานเส้นทางโจน 2. ฐานศาลปู่โจน 3. ฐานดอกลำตวน 4. ฐานการเกิด 5. ฐานหนองโจน 6. ฐานหมาน้อย 7. ฐานเอเลี่ยนสปีชี 8. ฐานพะยอมลืมนา 9. ฐานประวัติศาสตร์ 10. ฐานไดโนเสาร์

2. การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก แม้ว่าในจังหวัดที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ก็พบปัญหาว่าลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก รวมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ประกอบกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหมาะกับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งยังขาดจุดเด่น จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวรวมถึงยังไม่สามารถแข่งขันได้ (จิรพันธ์ เข็มพันธ์, 2561) พื้นที่จังหวัดที่เป็นเมืองรองในด้านการท่องเที่ยวก็ประสบปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดของภาคอีสาน ดังนั้น การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ จึงยังไม่สามารถส่งผลกระทบให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนลักษณะอื่น ๆ ควบคู่กันไปเพื่อเป็นการขับเคลื่อนการบริหารจัดการชุมชนฐานรากที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการสร้างระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังที่ ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2561) ระบุว่าความพร้อมในการจัดหาบริการพื้นฐาน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เป็นสิ่งที่ชุมชนต้องตระหนักในการจัดระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยที่เพิ่มมูลค่าจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีคุณลักษณะกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงระหว่างการทำเกษตรของชุมชน กับบริบททางสังคม วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา เทคนิคการทำเกษตรปลอดภัย นักท่องเที่ยวได้ มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนให้นักท่องเที่ยวได้เห็นประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการทำเกษตรปลอดภัย ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน จึงควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบเชิงเกษตรเฉพาะมีจุดเด่นและมีเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อแสวงหาโอกาสในการขยายตลาดเพิ่มรายได้ ส่วนการบริหารงานต้องมีความโปร่งใส มีกฎเกณฑ์ ระเบียบที่ยอมรับและรับรู้กันโดยทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารเป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดการผูกขาดอำนาจ (รัฐันท์ พงศ์วิริทธิ์ร, 2558)

4. การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เนื่องจากการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เป็นอิสระต่อกันทำให้มีพันธกิจที่เกิดความทับซ้อนกันและเกิดความไม่ต่อเนื่อง ซึ่งหากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับจังหวัด รวมถึงระดับประเทศที่สามารถเชื่อมโยงแต่ละหน่วยงานรวมกันได้ จะช่วยให้การจัดการห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีศักยภาพ เริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จะช่วยในการลดต้นทุน สร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การดำเนินงานตามวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น จากการใช้สื่อพื้นบ้าน (หนังบักต้อ) เพื่อการท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนได้ว่า สื่อยังคงเป็นแกนกลางในการไหลเวียนข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับตัวของชุมชน กระจ่ายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน ปลุกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างค่านิยมรักถิ่นฐานบ้านเกิด สอดแทรกสาระ สร้างสรรค์สังคมวัฒนธรรม และเปิดโอกาส

ให้เด็กมีบทบาทร่วมผลิตสื่อสร้างสรรค์ และใช้สื่อในชุมชนทุกรูปแบบในการให้ความรู้ สร้างค่านิยม ที่ดีแก่ชุมชน (จุฬามณี แก้วโพทอง และคณะ, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า ชุมชนบ้านสำราญมีการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ ด้านการสร้างสรรค์และต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว โดยผลการดำเนินงานส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร การพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก การสร้างระบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้ได้แนวทางและต้นแบบในการดำเนินงานของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการชุมชนฐานราก จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้ได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียกับวิสาหกิจชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ผลการบริหารจัดการชุมชนฐานรากจากการดำเนินงานวิถีท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านสำราญ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่หรือ Area Base คือ 1) วิสาหกิจชุมชนสามารถนำผลการวิจัยไปตอบโจทย์ว่าการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถส่งผลต่อการบริหารจัดการชุมชนฐานรากได้อย่างไร 2) วิสาหกิจชุมชนสามารถนำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการชุมชนฐานรากในประเด็นที่ยังต้องพัฒนาให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก 3) เกิดประโยชน์ต่อการเป็นต้นแบบให้กับชุมชนพื้นที่อื่น ๆ ในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยอาศัยทุนทางสังคมของพื้นที่ตนเองเป็นฐานในการพัฒนา 4) หน่วยงานพัฒนารวมถึงสถาบันการศึกษาในพื้นที่ สามารถนำรูปแบบการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวบูรณาการร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรนนท์ เข็มจันทร์. (2561). มุมมองของการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 7(2), 162-167.
- จุฬามณี แก้วโพทอง และคณะ. (2561). การบริหารจัดการชุมชนเพื่อความยั่งยืน. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 18(1), 263-273.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2557). รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 7(3), 310-321.
- ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน. (2561). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยา. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 7(1), 93-102.
- พัทธ์ยมล สีสวัสดิ์ดิษฐ์. (2558). ต้นแบบการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพในภาคตะวันออกของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 35(1), 103-124.
- ภาวิดา เจริญจินดารัตน์ และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์. (2561). งานวิจัยท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 36(2), 152-161.
- รัฐนนท์ พงศ์วิริทธิ์ร. (2558). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน: โครงการหลวงปางตะ. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 9(1), 19-35.

การพัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กอนุบาล

Development of a Small Robot Assisted Language Learning to Promote English Skills for Kindergarten

ภาภรณ์ เหล่าพิลัย^{1*}, สรเดช ครุฑจั่น²

Paporn Laopilai^{1*}, Soradech Krootjohn²

Received: August 15, 2019; Revised: November 13, 2019; Accepted: March 10, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล 2) เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้คำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับอนุบาลก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษาเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนบ้านอีตอม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หุ่นยนต์ขนาดเล็ก บทเรียนภาษาอังกฤษ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหุ่นยนต์มีความสมบูรณ์ของฟังก์ชันในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 2) บทเรียนมีความถูกต้องของข้อมูลในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 3) ผลทักษะภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษาเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51)

คำสำคัญ: ทักษะภาษาอังกฤษ ระดับอนุบาล หุ่นยนต์ช่วยสอนภาษา หุ่นยนต์ขนาดเล็ก

Abstract

This research aims to 1) Development of a small robot assisted language learning to promote English skills for kindergarten 2) compare skills vocabulary and pronunciation of English vocabulary at the kindergarten pretest and posttest 3) investigate the satisfaction of using small robot assisted language learning to improve English skills for kindergarten. The sample group used in the research was kindergarten students at Ban E-Tom School in the 1st semester of the academic year 2019 consisting of 10 students by specific method selection research tools used to collect data, including small robots, English lessons pretest and posttest And satisfaction assessment form Data analysis using average finding standard deviation And t-test

The results of the research revealed that 1) Robot including the integrity of the function at the high level (4.42) 2) lessons with the accuracy of the information at the highest level. 3) The results of English language skills after the study were higher than before learning with statistical significance at the level of .05 and 4) The students

¹ สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และดิจิทัล คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Department of Computer Technology and Digital Faculty of Liberal Arts and Sciences Sisaket Rajabhat University

² ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเกล้าพระนครเหนือ Department of Computer Education Faculty of Technical Education King Mongkut's University of Technology North Bangkok

*Corresponding author e-mail: paporn.l@sskru.ac.th

were satisfied with the use of small robot assisted language learning to improve English skills for kindergarten at a high level ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.67$)

Keywords: English skills, Kindergarten, Robot assisted language learning, Small robot

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้นโยบาย “Thailand 4.0” ในด้านนโยบาย การศึกษารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพคนในประเทศการเตรียมการศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดนโยบาย 2 ภาษา (Bilingual Policy) และสร้างทักษะด้านวิชาชีพเพื่อเศรษฐกิจเชิงอุตสาหกรรม และมีการพัฒนาความสามารถด้านการศึกษโดยหลักการสำคัญคือ การใช้ภาษาอังกฤษ (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559) ทักษะภาษาอังกฤษเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ในยุค Thailand 4.0 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency) จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาษาอังกฤษจะช่วยให้เด็กไทยสามารถค้นคว้าหาข้อมูลและติดตามความก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ ได้จากทั่วโลกแต่จากผลการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษของแบบทดสอบต่าง ๆ ปรากฏว่าผลคะแนนของ เด็กไทยยังต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในชาติอาเซียน (EF Education First, 2018) ดังนั้น การจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษในสถาบันการศึกษาจึงควรต้องปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา ครูผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกสนทนาภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง และควรเริ่มเรียน ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองในช่วงต้น ๆ ของชีวิต เพราะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ ภาษามีประสิทธิภาพมากขึ้น (Anderson, 1995) ในการสอนภาษาที่สองให้แก่เด็ก มีนักการศึกษาเชื่อว่าการสอนภาษา ที่จะให้ได้ผลอย่างแท้จริงต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ภาษาที่สองนอกเหนือจาก ภาษาแม่จะเจริญสูงสุดในช่วงแรกเกิดถึงอายุ 6 ขวบ หลังจากนั้นความสามารถจะลดลง (ตันสนีย์ จัตรคุปต์, 2542) จึง ทำให้เด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้อย่างรวดเร็ว ที่สำคัญคือ การสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กเล็กจะดีในแง่ที่เด็ก สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ถ้าเด็กมีต้นแบบที่ดีหรือมีครูที่เป็นเจ้าของภาษา ยิ่งหากได้ยินสำเนียง แท้ ๆ แบบเจ้าของภาษาแล้ว โอกาสเลียนแบบการพูดที่ถูกต้องจะมีมากขึ้น เนื่องจากโครงสร้างของภาษาแต่ละภาษา ไม่แตกต่างกันหรือเด็กเรียนรู้ภาษาผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และผ่านการฝึกปฏิบัติด้วยการทำซ้ำ ๆ กันจนเกิด เป็นทักษะ ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อว่า เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้ด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ หากสอนเมื่อเด็กโตแล้วการออกเสียงหรือสำเนียงการพูดจะเหมือนการพูดภาษาอังกฤษด้วยสำเนียงไทย (อรุณี หรรดาล, 2559) สำหรับช่วงปฐมวัยเป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมองหรือ EF (Executive Function) ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นทักษะ ที่ต้องได้รับการฝึกฝน โดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟังต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือน และแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำ ๆ สมองของเด็กมีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจาก ภาพ เสียง และสัมผัสเหล่านี้ จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมองเด็กที่ สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จึงจะเรียนรู้ได้ดี (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เพียเจต์จะเน้นที่เนื้อหาการเล่นที่นำไปสู่พัฒนาการทางด้านสติปัญญา คือ โดยการเล่นจะทำให้เกิดทักษะและ ประสบการณ์ที่จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้ใหม่ได้การศึกษาในยุค Thailand 4.0 ควรมีการสร้างคนหรือผู้เรียนให้มีทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ในยุคนี้การกำหนดสมรรถนะและบทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนจึงมิใช่การ สอนหนังสือเพื่อส่งต่อความรู้ไปสู่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ครูควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่สำคัญแก่

ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หรือเรียกว่า กระบวนการ (facilitator)” มากกว่า ซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในยุค 4.0 คือ ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับวัย และเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งครูผู้สอนควรกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เมื่อหุ่นยนต์เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากหุ่นยนต์ถูกออกแบบมาให้เป็นมิตรกับมนุษย์ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนในการใช้งานหุ่นยนต์โดยตรง ซึ่งหุ่นยนต์ได้รับการพัฒนาและนำไปใช้อย่างกว้างขวางในรูปแบบผู้ช่วยครู สำหรับการนำหุ่นยนต์มาช่วยสอนนั้น ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง (Mubin et al., 2013) และทั่วโลกได้มีการศึกษาบทบาทของหุ่นยนต์ในด้านการศึกษา โดยหุ่นยนต์ที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเรียน (Meiirbekov et al., 2016) ดังจะเห็นได้จากในประเทศเกาหลีใต้ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ให้เงินสนับสนุนนักวิจัยของสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกรุงโซล เพื่อนำไปพัฒนาหุ่นยนต์อัจฉริยะเพื่อช่วยสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนระดับประถม (Han, 2012) สถาบันสหวัฒนธรรมศึกษายี่สิบในประทศจีน มีการนำหุ่นยนต์ไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนกับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลกว่า 600 แห่งทั่วประเทศจีน ซึ่งจะนำหุ่นยนต์นี้ ไปใช้ให้ทั่วจีนแผ่นดินใหญ่ รวมถึงประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Law and Zhu, 2018) หุ่นยนต์ถูกนำไปใช้เป็นอุปกรณ์ช่วยสอนเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็ก และเสริมสร้างทักษะในยุคดิจิทัล โดยหุ่นยนต์มีบทบาทมากขึ้นในฐานะผู้ช่วยสอน (Sun, Li, & Nishimori, 2017) มีรูปแบบการนำเสนอที่ตื่นเต้น มีปฏิสัมพันธ์ กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนได้อีกแนวทางหนึ่ง ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการปรับสื่อการสอนให้สอดคล้องและทันยุคสมัย โดยนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน แต่ปัญหาที่พบในด้านการเรียนที่เกี่ยวข้องกับหุ่นยนต์นี้ คือ ต้นทุนในอุปกรณ์ที่มีมูลค่าสูง การจัดซื้อหุ่นยนต์มีต้นทุนค่อนข้างสูงต่อชุดการเรียนรู้ การนำเข้าหุ่นยนต์ที่มีมูลค่าสูงจากต่างประเทศเป็นหลัก (ฝ่ายวิจัยนโยบาย สวทช., 2561) จากการสำรวจตลาดการขายในประเทศไทยพบว่า มีราคาตั้งแต่ราคาหลักหมื่นจนถึงหลักแสน ขึ้นกับความสามารถในการทำงานในสถาบันการศึกษาขนาดเล็ก เช่น โรงเรียนในระดับภูมิภาค หรือสถานศึกษาที่มีงบประมาณน้อย ไม่สามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนนี้ได้ ซึ่งในปัจจุบันการพิมพ์สามมิติ (3D Printing) เป็นเทคโนโลยีที่น่าจับตามอง (Ventola, 2014) โดยมีการประยุกต์ใช้สำหรับงานที่หลากหลาย เครื่องพิมพ์ 3 มิติ มีความสามารถในการพิมพ์วัสดุที่ค่อนข้างละเอียดถึงระดับไมครอนในแต่ละชั้น เมื่อพิจารณาถึงความสามารถของเทคโนโลยีเครื่องพิมพ์ 3 มิติ และด้วยราคาที่หาซื้อได้ง่ายในปัจจุบัน จึงเป็นโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้

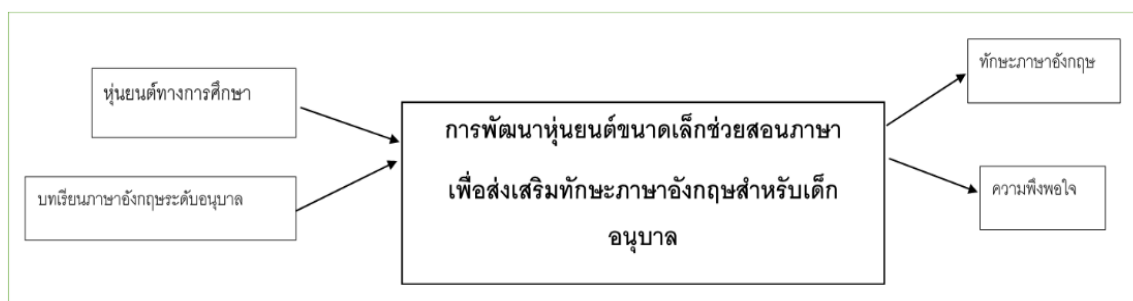
ในงานวิจัยนี้ได้ออกแบบส่วนกลไก และการควบคุมด้วยบอร์ดอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ที่ราคาถูก ตอบโจทย์การพัฒนาชาติด้านวิทยาการหุ่นยนต์ในทุกระดับชั้นโรงเรียนบ้านอ้อม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่มีครูชาวต่างชาติสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเทคโนโลยีหุ่นยนต์ จึงเป็นสิ่งที่นำมาช่วยฝึกทักษะภาษาอังกฤษ และอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการนำกิจกรรมดังกล่าวไปปรับใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะพัฒนาหุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล ซึ่งเป็นหุ่นยนต์ต้นแบบเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กอนุบาล โดยมีการพัฒนาหุ่นยนต์ต้นแบบด้วยเทคนิคการพิมพ์ 3 มิติ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และเพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีหุ่นยนต์ พร้อมกับมีบทเรียนแบบแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ที่สามารถ

ติดตั้งลงสมาร์ทโฟนได้ เพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนในระดับอนุบาล โดยนำมาใช้เป็นบทเรียนและแบบทดสอบ เพื่อฝึกทักษะในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไปพร้อมกัน สามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา มาพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา Thailand 4.0 ที่ต้องการพัฒนาคนทั้งด้านทักษะทางภาษา และด้านวิทยาศาสตร์ อันเป็นการพัฒนาเตรียมการเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็ก เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล
- 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ และการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับอนุบาลก่อนเรียน และหลังเรียน
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

จากรูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล ประกอบด้วยหุ่นยนต์ทางการศึกษา และบทเรียนภาษาอังกฤษระดับอนุบาล โดยนำมาเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และประเมินความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหุ่นยนต์ช่วยสอนภาษาขนาดเล็ก เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาล โรงเรียนบ้านอีตอมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหารายวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นอนุบาล เรื่อง คำศัพท์

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนที่สร้างจากเครื่องพิมพ์สามมิติ 1 ตัว องค์ประกอบของระบบในการควบคุมหุ่นยนต์ ประกอบด้วยไมโครคอนโทรเลอร์รุ่น Arduino Nano เพราะมีจุดเด่นในเรื่องของมีราคาถูก และมีฟังก์ชันการทำงานที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ระดับพื้นฐานมีความง่ายต่อการใช้งาน servo 4 ตัว มอเตอร์ 2 ตัว และสามารถเชื่อมต่อบลูทูธได้

2.2 เนื้อหาบทเรียน ประกอบด้วย คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ดังนี้

- หมวดตัวอักษรภาษาอังกฤษ (ABC) จำนวน 26 ตัว
- หมวดสี (Color) จำนวน 11 คำ
- หมวดตัวเลข (Number) จำนวน 10 ตัว

โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คือ ด้านเนื้อหาบทเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นอนุบาล และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อคำถามว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นอนุบาล นำมาเป็นแนวทางในการออกแบบบทเรียน

2.3 แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

ในส่วนแบบทดสอบแต่ละข้อจะใช้วิธีการสุ่ม (Random) โดยแบ่งเป็นสองส่วน คือ แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ และแบบทดสอบการออกเสียงคำศัพท์โดยใช้เทคนิคการรู้จำเสียง (Speech Recognition) โดยใช้ Application Programming Interface (API) ของ Google จำนวน 5 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน รวมจำนวน 10 ข้อ หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานหุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล เป็นแบบประเมินสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ประเมินในส่วนของหุ่นยนต์ ด้านที่ 2 ประเมินส่วนติดต่อผู้ใช้งาน (Graphical user interface) ส่วนที่ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในการดำเนินการวิจัยเป็นแบ่งเป็น 3 ระยะ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 รวบรวมข้อมูล และทบทวนวรรณกรรม

1) รวบรวมข้อมูลด้านทฤษฎี ขั้นตอน และรูปแบบสำหรับการพัฒนาหุ่นยนต์ ศึกษาเทคนิคการออกแบบและการพิมพ์ 3 มิติ และด้านรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล จากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source)

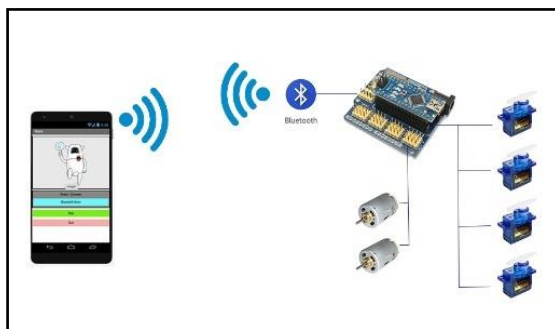
2) รวบรวมรูปแบบบทเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ หรือจากกลุ่มตัวอย่าง

3) การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ด้านเครื่องมือ ซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนา

1) ขั้นตอนในการออกแบบการพัฒนาซอฟต์แวร์ในส่วนติดต่อผู้ใช้งาน (Graphical user interface) และสร้างบทเรียน

2) ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาโครงสร้างหุ่นยนต์ โดยการออกแบบหุ่นยนต์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การออกแบบการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ควบคุมหุ่นยนต์ ประกอบด้วย ส่วนกลไกการควบคุม การสร้างหุ่นยนต์ และการออกแบบโครงสร้างหุ่นยนต์และพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ 3 มิติ โดยการออกแบบการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ควบคุมหุ่นยนต์นั้น มีการออกแบบการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ จะทำหน้าที่ในการส่งคำสั่งสำหรับควบคุมหุ่นยนต์ผ่านทางบลูทูธ และหุ่นยนต์ก็จะรับคำสั่งเพื่อมาประมวลผลคำสั่งต่อไป โดยมีการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ควบคุมหุ่นยนต์ ดังรูปที่ 2

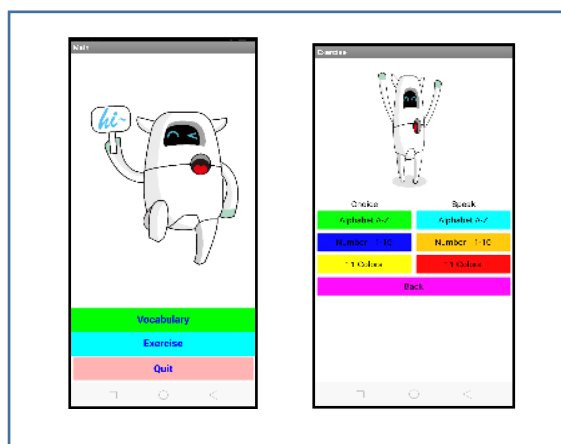
รูปที่ 2: การออกแบบการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ

3) ขั้นตอนการพัฒนาซอฟต์แวร์ชุดคำสั่งของหุ่นยนต์ เป็นการเขียนชุดคำสั่ง เพื่อควบคุมกลไกการเคลื่อนไหว โดยมีหลักการทำงาน คือ เมื่อโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือส่งคำสั่งสำหรับควบคุมหุ่นยนต์ ผ่านทางบลูทูธ หุ่นยนต์จะได้รับและส่งข้อมูลจะถูกส่งต่อไปให้กับ Arduino Nano ซึ่งเป็นไมโครคอนโทรลเลอร์ที่ทำหน้าที่ในการประมวลผลคำสั่งต่าง ๆ โดยหุ่นยนต์จะมีมอเตอร์ ซึ่งใช้สำหรับขับเคลื่อนทั้งซ้ายและขวา ให้เดินหน้า ถอยหลัง การหมุน และมีเซอร์โวมอเตอร์ ซึ่งใช้สำหรับควบคุมการงอแขนและยกแขนของหุ่นยนต์

ระยะที่ 3 ประเมินการใช้งาน

1) ทดสอบหุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเวลา 1 เดือน โดยใช้เวลาในการเรียนครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยหน้าแรกของระบบ จะเป็นการกล่าวทักทายผู้เรียนซึ่งต้องทำการเชื่อมต่อบลูทูธระหว่างอุปกรณ์เข้ากับหุ่นยนต์ก่อน เมื่อเชื่อมต่อแล้วจะเข้าสู่หน้าหลัก ซึ่งจะมีในส่วนของการเข้าสู่บทเรียนและแบบทดสอบ โดยบทเรียนจะมี 3 หมวดคำศัพท์ ให้เลือก คือ หมวดที่ 1 เรื่อง ABC หมวดที่ 2 เรื่อง Number หมวดที่ 3 เรื่อง Colors โดยมีการทดสอบ คือ ก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าสู่บทเรียนคำศัพท์นั้น ต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียนตามหมวดคำศัพท์ ผู้เรียนต้องเลือกคำศัพท์ให้ตรงกับเสียง หรือภาพปรากฏแต่ละหมวด เป็นแบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ข้อ และแบบทดสอบการออกเสียง จำนวน 5 ข้อ จำนวนทั้งหมด 10 ข้อ ระหว่างที่ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดนั้น ถ้าตอบถูกหุ่นยนต์ก็จะตอบโต้ด้วยการยกแขนทั้งสองข้างขึ้นพร้อมหมุนตัว 2 รอบ และกล่าว

ว่า very good แต่ถ้าผู้เรียนตอบผิดหุ่นยนต์จะอยู่กับที่ พร้อมกล่าวว่า oh no และยกแขนโบกไปมาทั้งสองข้าง เมื่อจบแบบฝึกหัด ระบบจะกล่าวแจ้งพร้อมแสดงผลคะแนนให้ผู้เรียนทราบ จากนั้นผู้เรียนสามารถเข้าสู่บทเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ และเมื่อเรียนเสร็จแต่ละหมวดผู้เรียนต้องทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยได้อย่างเหมาะสมรูปแบบบทเรียน ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3: รูปแบบบทเรียนบนโทรศัพท์มือถือ

2) ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหุ่นยนต์ และด้านบทเรียน ออกแบบและสร้างแบบประเมิน โดยสร้างแบบมาตรฐานจัดอันดับประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ตัวเลือก โดยตามวิธีของ Likert โดยมีค่าคะแนนความคิดเห็นดังต่อไปนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาด้านการใช้หุ่นยนต์ช่วยสอนในโรงเรียน เพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่เป็นไปได้และความท้าทายของการปรับใช้หุ่นยนต์ช่วยสอนในห้องเรียนจริง โดยผลการนำหุ่นยนต์ช่วยสอนไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า เมื่อผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนภาษาอังกฤษในรูปแบบแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และทำแบบทดสอบ หุ่นยนต์สามารถใช้งานได้ดี สามารถทำงานตามสั่งได้ และมีการตอบสนองที่รวดเร็ว ระหว่างการทดสอบการเชื่อมต่อระหว่างหุ่นยนต์ และโทรศัพท์ระบบบลูทูธใช้งานได้ดี บทเรียนมีความถูกต้องของเนื้อหา และมีการนำเสนอที่น่าสนใจ

รูปที่ 4: การนำหุ่นยนต์ช่วยสอนไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ และการออกเสียงคำศัพท์ โดยอาศัยข้อมูลจากผู้เรียน ซึ่งได้ทำการทดลองใช้และเก็บผลมาวิเคราะห์ ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้คำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับอนุบาลก่อนเรียน และหลังเรียน

คะแนน	จำนวน (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	10	10	5.00	0.66	-7
หลังเรียน	10	10	7.50	0.53	

*p < .05 t (.05, df = 8) t = 1.86

จากตารางที่ 1 ในส่วนของการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ และการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับอนุบาลก่อนเรียนและหลังเรียนผลทักษะภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษาเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านหุ่นยนต์	4.42	0.51	มาก
ด้านบทเรียน	4.57	0.49	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.50	0.53	มาก
ภาพรวม	4.50	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษาเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลของผู้เรียนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจด้านบทเรียนมีความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D.= 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านหุ่นยนต์ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษาเพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านหุ่นยนต์	4.40	0.44	มาก
ด้านบทเรียน	4.20	0.54	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.60	0.54	มาก
ภาพรวม	4.13	0.51	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินพึงพอใจในการใช้หุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลของผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับมีความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.44) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านหุ่นยนต์ และด้านบทเรียนตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุป และอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

การนำหุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนที่พัฒนาด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติ มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลพบว่า ผู้เรียนมีความรู้สึกตื่นเต้น และมีแรงจูงใจในการเรียน มีการตอบรับจากผู้เรียนดี ซึ่งโรงเรียนอนุบาลประเทศจีน นำหุ่นยนต์มาเป็นครูผู้ช่วยแล้ว และเสียงตอบรับจากเด็กก็ค่อนข้างดีมาก จึงมีแนวโน้มว่าจะมีอีกหลายโรงเรียนในจีน ที่หันมาพึ่งพาหุ่นยนต์ครูผู้ช่วยกันมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Meirbekov et al., 2016) พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับหุ่นยนต์ (HRI) ดูได้จากปฏิกิริยาผู้เรียนที่มีความรู้สึกในเชิงบวกที่ได้โต้ตอบกับหุ่นยนต์ ประเมินหุ่นยนต์ว่าเป็นเพื่อนที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยรวมแล้วแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาแง่บวก เนื่องจากในประเทศไทยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง การเรียนรู้ภาษาอังกฤษอาจเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก ส่วนมากเด็กจึงต้องมีโอกาสได้ฝึกฟังเสียงที่ถูกต้อง และได้ฝึกพูดในบางโอกาส จึงมีความเป็นไปได้ที่จะพูดถูกต้องหรือไม่ถูก ดังนั้น ครูต้องคอยช่วยให้คำแนะนำ และแก้ไขให้เด็กสามารถพูดได้อย่างถูกต้อง โดยครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูดให้แก่เด็ก สอดคล้องกับ อุบล สรรพชัยพงษ์ (2556) กล่าวว่า ผู้สอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะระดับอนุบาลมีความสำคัญมาก เพราะถ้าครูพูดไม่ชัด ไม่ถูก ไม่ใส่ใจในการสอนทักษะการพูดแก่เด็ก ๆ เด็กเหล่านี้จะมีปัญหาในการใช้ทักษะอื่น ๆ ในการเรียนภาษาอังกฤษไปด้วย เช่น ออกเสียงผิด เข้าใจผิด และไม่กล้าพูดเพราะขาดความมั่นใจ ครูที่เข้มงวดมากเกินไป ก็อาจทำให้เด็กไม่ชอบภาษาอังกฤษได้ ซึ่งงานวิจัยของ (Tozadore et al., 2017) พบว่า กิจกรรมที่นำมาใช้สอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก มีการพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้หุ่นยนต์นาโอเป็นครูผู้ช่วยสอน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนให้ความสนใจการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ (Causo, Win, Guo, & Chen, 2017) มีการทดสอบหุ่นยนต์ช่วยสอนสองรูปแบบ ในการเรียนภาษาอังกฤษของเด็กอนุบาลพบว่า เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่หุ่นยนต์จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของเด็กอนุบาล ไม่ใช่เพื่อทดแทนครูแต่เป็นสื่อการสอน ซึ่งในระหว่างบทเรียนผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับหุ่นยนต์ ผู้เรียนให้ความสนใจกับการเรียนภาษาอังกฤษ และบรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยดี

การพัฒนาหุ่นยนต์ขนาดเล็กช่วยสอนภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาลนี้ เป็นหุ่นยนต์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กอนุบาล โดยพัฒนาหุ่นยนต์ที่ต้นทุนต่ำด้วยเครื่องพิมพ์ 3 มิติ ทำให้มีราคาถูกกว่าหุ่นยนต์สำเร็จรูป จึงเป็นเทคโนโลยีที่นำมาช่วยฝึกทักษะภาษาอังกฤษ และอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการนำกิจกรรมดังกล่าวไปปรับใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ได้ จุดเด่นของหุ่นยนต์นี้ คือ มีขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก ใน

ส่วนของเนื้อหาที่มีบทเรียนสำหรับจัดการเรียนการสอนหลากหลาย อย่างไรก็ตาม หุ่นยนต์ต้นแบบยังมีข้อจำกัดในเรื่องความแข็งแรง จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้มีรูปแบบการใช้งานหลากหลาย และตอบโจทย์ผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นจาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=46211&Key=news_Teerakiat
- ฝ่ายวิจัยนโยบาย สวทช. (2561). รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมหุ่นยนต์ของประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://waa.inter.nstda.or.th/prs/pub/Robot-Whitepaper-Cover.pdf>
- ต้นสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2542). สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี). เอกสารฉบับพิมพ์อยู่ระหว่างการดำเนินการ.
- อรุณี หาดาล. (2559). เด็กสองภาษา: สร้างได้ในวัยอนุบาล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(1), 230-240.
- อุบล สรรพชัยพงษ์. (2556). ปัญหาการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ในประมวลสาระชุดวิชา หลักการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษและบริบททางภาษา. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Anderson, J. R. (1995). *Cognitive psychology and its implications* (4th ed.). New York: W.H. Freeman and Company.
- Causo, A., Win, P. Z., Guo, P. S., & Chen, I. M. (2017). Deploying social robots as teaching aid in pre-school K2 classes: A proof-of-concept study. *2017 IEEE International Conference on Robotics and Automation (ICRA)*, 4264-4269. DOI: 10.1109/ICRA.2017.7989490
- EF Education First. (2018). *EF English Proficiency Index*. Retrieved from <https://www.ef.co.th/epi/regions/asia/thailand/>
- Han, J. (2012). Emerging technologies: Robot assisted language learning. *Language Learning & Technology*, 16(3), 1-9.
- Law, E. and Zhu, D. (2018, September 1). 'It looks adorable and children love it': Robot teachers invade Chinese kindergartens. *Hong Kong Free Press*. Retrieved from <https://hongkongfp.com/2018/09/01/looks-adorable-children-love-robot-teachers-invade-chinese-kindergartens/>
- Meiirbekov, S., Balkibekov, K., Jalankuzov, Z., & Sandygulova, A. (2016). "You win, I lose": Towards adapting robot's teaching strategy. *11th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI)*, 475-476. DOI: 10.1109/HRI.2016.7451813
- Mubin, O., Stevens, C. J., Shahid, S., Al Mahmud, A., & Dong, J. J. (2013). A review of the applicability of robots in education. *Journal of Technology in Education and Learning*, 1, 1-7. DOI: 10.2316/Journal.209.2013.1.209-0015
- Sun, Z., Li, Z., & Nishimori, T. (2017). Development and assessment of robot teaching assistant in facilitating learning. *2017 International Conference of Educational Innovation through Technology (EITT)*, 165-169. DOI: 10.1109/EITT.2017.47
- Tozadore, D. C., Pinto, A. H., Ranieri, C. M., Batista, M. R., & Romero, R. A. (2017). Tablets and humanoid robots as engaging platforms for teaching languages. *2017 Latin American Robotics Symposium (LARS) and 2017 Brazilian Symposium on Robotics (SBR)*, 1-6. DOI: 10.1109/SBR-LARS-R.2017.8215290
- Ventola, C. L. (2014). Medical applications for 3D printing: current and projected uses. *Pharmacy and Therapeutics*, 39(10), 704-711.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้ารายย่อยในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวาง สินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดสดปลอดภัย

Factors Affecting Retailers' Decisions on Participating Activities in Displaying Products and Providing Services According to Safe Fresh Market Concept

กฤตยา อุทโท^{1*}, วีรเวทย์ อุทโท², สิริพร แก้วมawang³, พรรณธิดา หล้าวงษ์⁴ และนิภาพร สีทน⁵
Grittaya Utto^{1*}, Weerawate Utto², Siriporn Kaewmahawong³, Panthida Lawong⁴ and
Nipaporn Seethon²

Received: August 26, 2019; Revised: December 2, 2019; Accepted: April 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้า ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแสดงสินค้า และให้บริการตามแนวคิดของตลาดสดปลอดภัย จำนวน 22 ราย ในตลาดสดตอนกลาง จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การสัมภาษณ์ใช้คำถามแบบปลายเปิดด้วยประเด็นจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งจำแนกปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม และความตั้งใจของบุคคลเป็นสามกลุ่ม ประกอบด้วย ทักษะคิด บุคคลที่อ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมผู้ค้าทุกคนได้ตกลงในการปฏิบัติตามเกณฑ์สุขาภิบาล 12 ข้อ สำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหาร เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของสินค้าและสุขภาพของผู้ค้าในเบื้องต้น สินค้าได้รับการตรวจคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ และเปิดเผยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้วิจัยด้วยวิธีการมาตรฐาน ผลของการตรวจได้เผยแพร่ผ่านฉลาก QR และฐานข้อมูลออนไลน์ การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการจัดวางสินค้า และให้บริการแก่ผู้บริโภค ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่อการตัดสินใจ ได้แสดงว่าทัศนคติมีผลสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมกับกิจกรรมของการวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้น ผู้ค้าเหล่านี้สังเกตและประเมินถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับผู้ค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่เริ่ม พิจารณาว่าบุคคลอ้างอิง ซึ่งเป็นเจ้าของตลาด เป็นปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของตลาด และผู้ค้าเป็นแบบเชิงอุปถัมภ์ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม โดยเฉพาะแนวทางของผู้ค้าต่อแนวปฏิบัติสุขาภิบาลและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของการวิจัย

คำสำคัญ: การตัดสินใจ ตลาดสด ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

¹ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี Department of International Business Management, Faculty of Management Science, Ubon Ratchathani University

² คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University

³ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี Ubon Ratchathani Provincial Health Office

⁴ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี Ubon Ratchathani Provincial Health Office

⁵ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University

*Corresponding author e-mail: ugrittaya@gmail.com

Abstract

This research was undertaken to study factors affecting retailers' decisions on participating activities in displaying products and providing services according to safe fresh market concept. The research was conducted with 22 retailers selling in the fresh market namely Don Klang, Ubon Ratchathani province, Thailand. The study utilized qualitative research approach principally using purposive sampling and in-depth interview techniques. The open-ended questionnaires were employed and these were constructed in accordance to the Ajzen (1991; 2005)'s Theory of Planned Behaviors (ToPB). The theory broadly indicates key factors affecting intentions and behaviors into personal (attitude), social (subjective norms) and control (perceived toward behavioral control) factors. To participate in the research activities, all retailers firstly had to agree for complying with the so-called 12 sanitation practices of food stalls and hawkers, to basically improve qualities of their products and personal health. The products were regularly and openly checked by public health authorities and researchers utilizing standard approaches. Results subsequently were announced through QR label of the on-line database. Such publicized activities were parts of product displays and services provided to customers. Experimental results regarding the key decision factors suggested the attitudes had great effects on decisions of the retailers who had not joined the research activities since the beginning. They observed and pondered future benefits from the research participations. For the retailers joining the activities since beginning, the subjective norm, i.e. market owner was considered by them through the patron-client relationship as a main factor governing their decisions to join the research. The perceived toward behavioral control especially the retailers' ways to comply with the sanitation practices as well as in-return benefits was considered an important factor affecting their decisions to join the research activities.

Keywords: Decision, Fresh market, Theory of Planned Behaviors (ToPB)

บทนำ

ปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และมีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจอาหารปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง อาหารปลอดภัยในมุมมองของผู้บริโภคโดยทั่วไป หมายถึง อาหารที่ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตรายและอาหารประเภทอินทรีย์ (Liu, Pieniak, & Verbeke, 2013) จังหวัดอุบลราชธานีเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย แต่การเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม โดยใช้สารเคมีของเกษตรกร เป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสารเคมีของผลิตภัณฑ์อาหาร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ (Utto & Samerpak, 2017) แม้ว่าภาครัฐได้พยายามรณรงค์ในการลดการใช้สารเคมี ในการทำกิจกรรมทางการเกษตร หรือมีมาตรการควบคุมคุณภาพของอาหาร แต่ผู้บริโภคยังมีความสงสัยในคุณภาพของสินค้าอาหารที่ได้รับรองคุณภาพ (จินดา หวังวรวิทย์, สำเนียง เลื่อมใส, และพระมหาสมบุญ ฐุฑมิกโร, 2560) ตลอดจนมาตรฐานของแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน และสุขภาพอนามัยของผู้จัดจำหน่ายสินค้า (มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, 2560) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคให้ความใส่ใจที่มาของมาตรฐานสินค้าและแหล่งจำหน่ายผลิต ซึ่งสอดคล้องกับกระแสของผู้บริโภคด้านการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) ในคุณภาพก่อนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ (Kim & Woo, 2016)

จังหวัดอุบลราชธานีได้จัดให้มีตลาดจำหน่ายสินค้าปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการทำให้ตลาดยังคงสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง เป็นประเด็นที่ท้าทาย ผู้วิจัยได้ร่วมดำเนินการวิจัยโครงการนวัตกรรมและเทคโนโลยีแปรรูปอาหารปลอดภัยครบวงจร ประจำปี 2562 (มกราคม-ธันวาคม 2562) สนับสนุนโดยกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อยกระดับมาตรฐานตลาดปลอดภัยของตลาดสดในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประเด็นที่ได้ดำเนินการศึกษาและนำเสนอ คือ การจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดสดปลอดภัย เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อการกำหนดสินค้า ที่จะเข้ามาจำหน่ายในตลาด การสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า และสร้างความพอใจให้กับผู้บริโภค ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดวางสินค้าและให้บริการแบบมีส่วนร่วมจากผู้ค้าในตลาดสด โดยมุ่งเน้นให้ผู้ค้าได้เป็นผู้กำหนดรูปแบบ และ/หรือการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ค้า เช่น กลุ่มลูกค้า รูปแบบการจัดจำหน่าย

การตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยจากผู้ค้า เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัย ยังไม่มีรายงานในเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมให้ผู้ค้าเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจทำได้ยาก เนื่องจากตลาดสดเป็นตลาดที่ทั้งผู้บริโภคและผู้ค้า มีความคุ้นเคยในกิจกรรมแบบเดิม หรือมีความสัมพันธ์คุ้นเคยกันมานาน และเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต/วัฒนธรรมดำเนินไปตามวิถีดั้งเดิม (ธนภูมิ อติเวทิน, ล้ำสัน เลิศกุลประหยัด, และรสิตา สังข์บุญนาท, 2554) จึงอาจอนุมานได้ว่า ทั้งผู้บริโภคคุ้นชินกับผู้ขายทำให้การปรับเปลี่ยนยังไม่มีผลจำเป็น และไม่กระทบต่อความภักดีของผู้บริโภค หรือถ้าหากจากการขายสินค้า ดังนั้น การทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับผู้ค้า จึงควรมีความเข้าใจในการตัดสินใจของผู้ค้าในการร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางช่วยเสริมให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดวางสินค้า และให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ได้ดำเนินการด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative methodology) เนื่องจากในการวิจัยนี้ไม่ได้มีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์สถิติของข้อมูลที่เกิดขึ้นจากตัวอย่าง ทั้งนี้เกษตรกรรายเล็กและ/หรือผู้ประกอบการรายย่อย มักไม่ทำการบันทึกข้อมูลผลการดำเนินการ โดยเฉพาะข้อมูลตัวเลข เช่น เงินลงทุน รายรับ รายจ่าย จากการสำรวจเบื้องต้นในพื้นที่การวิจัยพบว่า ผู้ขายในตลาดสดมีลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือ ไม่มีการบันทึกข้อมูลการลงทุน รายรับ-จ่าย เนื่องจากผู้ขายพิจารณาว่า เป็นการค้าขายขนาดเล็กและวันต่อวัน ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูล ดังนั้น การวิจัยนี้จึงได้ประยุกต์ใช้แนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษานี้ได้ดำเนินการในพื้นที่ “ตลาดสดดอนกลาง” (เป็นตลาดเอกชน) อ.เมือง จ.อุบลราชธานี การคัดเลือก ประชากรใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ด้วยการใช้ฐานข้อมูลของเจ้าของตลาด มีจำนวนผู้ขายที่เข้าร่วมในโครงการจำนวน 22 คน และสามารถแยกตามกลุ่มของสินค้าที่จำหน่ายดังแสดงในตารางที่ 1 ทั้งนี้ผู้ขายในตลาดสดที่ได้ทำการค้าขายในตลาดมากกว่า 5 ปี การดำเนินธุรกิจโดยทั่วไปอยู่ในลักษณะซื้อมา-ขายไป

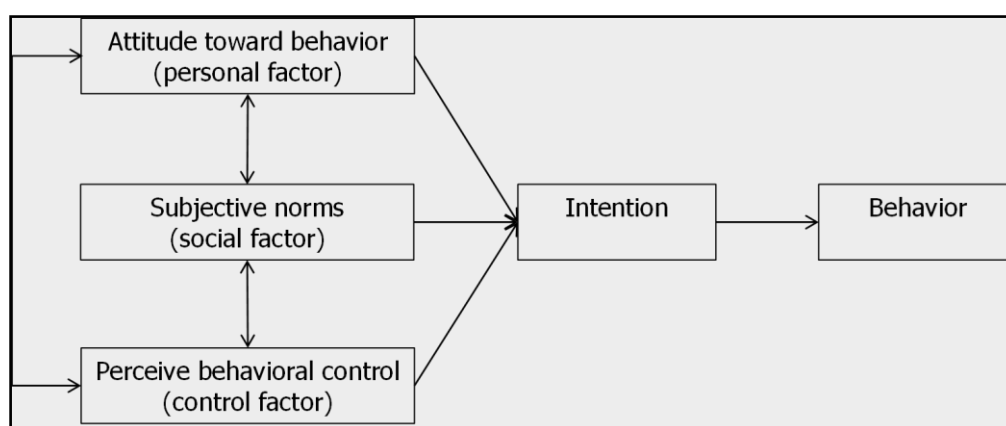
การเก็บข้อมูลดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured in-depth interview) ซึ่งมีแบบสอบถามแบบปลายเปิด (opened-end questionnaire) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืองานวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามตลอดจนแนวทางการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้เครื่องมือมีความสอดคล้องกับแนวคิด/ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวเป็นแนวทางสำคัญหนึ่ง ในการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมืองานวิจัย การสัมภาษณ์ได้ดำเนินการกับผู้ขายใช้เวลาในช่วง 5-20 นาที (ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ขาย จากการขายสินค้าและบริการ) สถานที่สัมภาษณ์เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้า เช่น แผงขายผัก แผงส้มตำ หรือร้านก๋วยเตี๋ยว สถานที่สัมภาษณ์เป็นสถานที่เปิดเผย คนที่ไม่ได้รับการสัมภาษณ์สามารถมองเห็นกิจกรรมระหว่างการสัมภาษณ์ได้ ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตแบบไม่เป็นทางการ พร้อมกับถ่ายภาพกิจกรรมของผู้ได้รับการสัมภาษณ์ (ด้วยการขออนุญาตก่อน) เนื่องจากการสังเกตเป็นแบบไม่เป็นทางการ และไม่ได้มีการเตรียมมาก่อน ดังนั้น ผู้ได้รับการสัมภาษณ์จึงถูกสังเกตในสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่จริงขณะนั้น (natural settings) ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกข้อมูลแบบภาคสนาม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ทำการจดบันทึกประเด็นสำคัญ หรือวาดภาพประกอบ เช่น แผงที่ขายสินค้า อาคารที่แผงจำหน่าย การเชื่อมต่อของผู้ขาย-แหล่งสินค้าที่ซื้อมาจำหน่าย-ลูกค้า ตลอดจนการแบ่งหัวข้อแบบคร่าว ๆ ของข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณากรอบแนวคิดวิจัย หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การวิจัยนี้ได้มีการตรวจสอบคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูล และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation)

ตารางที่ 1 กลุ่มของสินค้าที่จำหน่ายโดยผู้ขายที่เข้าร่วมการวิจัย ที่ตลาดสดตอนกลาง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

ประเภทของสินค้า	จำนวน (คน)
ผักและผลไม้สด	7
เครื่องปรุง (เช่น พริก กระเทียม พริกไทย พริกแกง และจี่ปาตะ)	1
เนื้อสัตว์แช่เย็น/แช่แข็ง (รวมลูกชิ้น ฮอตดอก)	1
อาหารปรุงสุก (บรรจุภาชนะพร้อมรับประทาน)	2
ขนมไทย/ข้าวโพดต้ม	1
ส้มตำและไก่ย่าง	3
ไก่ย่าง ปลาเผา (ไม่จำหน่ายส้มตำ)	2
กล้วยเดี่ยว อาหารตามสั่ง	1
เครื่องดื่ม น้ำปั่น	2

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ประยุกต์การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นแนวทางการวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่สำคัญหนึ่ง ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์เป็นเนื้อหาที่ได้เรียบเรียงเป็นร้อยแก้วลักษณะของเรียงความ การวิเคราะห์ได้จัดหมวดหมู่เนื้อหา หรือกรอบประเด็น ทั้งประเด็นหลัก และประเด็นรองที่สอดคล้องแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในการนำเสนอครั้งนี้ คือ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior; ToPB) (Ajzen, 1991; Ajzen, 2005) (รูปที่ 1) รายละเอียดของ ToPB สรุปโดยย่อ ได้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้อธิบายในหลักการที่สำคัญว่า ความตั้งใจ (intention) ของบุคคล ในการดำเนินหรือแสดงพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 3 ตัว ประกอบด้วย (1) ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factor) ซึ่งเป็นทัศนคติต่อการกระทำพฤติกรรม (attitude toward the behavioral) บุคคลทำการประเมินทางบวก หรือลบต่อการแสดงออกทั้งการสนับสนุน หรือต่อต้านการกระทำนั้น ๆ เช่น หากบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อพฤติกรรมนั้น บุคคลจะมีความตั้งใจมากที่จะดำเนินพฤติกรรม (2) ปัจจัยทางสังคม (social factor) คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่า บุคคลอื่นที่มีความสำคัญกับเขา มีความต้องการหรือไม่ต้องการให้เขาแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ และ (3) ปัจจัยควบคุม (control factor) ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) ในประเด็นนี้ กล่าวถึงการรับรู้ของบุคคลต่อพฤติกรรม เช่น มีความยากหรือง่าย การรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในอดีต และการคาดคะเนถึงปัจจัยเอื้ออำนวยและอุปสรรค

รูปที่ 1: แบบจำลองแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of planned behavior; ToPB)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Ajzen (1991) และ Ajzen (2005)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การดำเนินการเพื่อสร้างความปลอดภัยของผู้ค้าและสินค้าที่จัดจำหน่าย

คณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และเภสัชกรจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ได้นำ “ข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหาร สำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหาร” สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีเกณฑ์จำนวน 12 ข้อ มาใช้เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการยกระดับคุณภาพของสินค้า และสุขภาพของผู้ขาย ทั้งนี้เกณฑ์ทั้ง 12 ข้อ เป็นเกณฑ์เบื้องต้นที่ไม่ซับซ้อนจึงสอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานในปัจจุบันของผู้ขายของในตลาดดอนกลาง ผู้วิจัยถ่ายทอดเกณฑ์ให้กับผู้ค้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านตลาดปลอดภัย โดยการสร้างเวทีเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย และ (1) ผู้ประกอบการตลาด (รูปที่ 2 (ก)) และ (2) ผู้ขายในตลาดดอนกลาง (รูปที่ 2 (ข)) ในเวทีเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ขายที่เข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลและขอความเห็นร่วมกันว่า ผู้ขายจะดำเนินการตามข้อกำหนดฯ ได้จำนวนกี่ข้อ เพราะการปรับเปลี่ยนทันทีทันใดอาจส่งผลให้เกิดการต่อต้านจากผู้ขาย ในการศึกษาของ Handschuch Wollni และ Villalobos (2013) รายงานว่าการยอมรับในมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยอาหารของผู้ผลิต แรสบอรี่ในประเทศชิลีมีแนวโน้มที่เกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากการไม่ยอมรับเปลี่ยนแปลงจากแนวทางเดิมของผู้ผลิต ในขณะที่ Kersting และ Wollni (2012) ได้รายงานว่าการสนับสนุนของผู้ให้ทุน (donor) หรือผู้ที่ทำการค้าขายกับผู้ประกอบการ เช่น ผู้ส่งออก หรือกลุ่มผู้ค้าด้วยกันมีผลต่อการยอมรับในกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของผู้ผลิต/ผู้ค้าผักและผลไม้ในประเทศไทย ทั้งนี้จากการพูดคุยของผู้วิจัยร่วมกับผู้ขายพบว่า ผู้ขายทั้งหมดได้ตกลงร่วมกันว่าจะทำทั้ง 12 ข้อ นอกจากนี้ผู้วิจัยและผู้ขายได้ตกลงร่วมกันในการตรวจสอบคุณภาพของสินค้า กล่าวคือ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของสินค้า ทั้งผักและผลไม้ วัสดุอุปกรณ์อาหารแปรรูป ทุกเดือน โดยจะทำการสุ่มสินค้าและเวียนประเภทของสินค้า นอกจากผู้วิจัยแล้วจะมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ที่นำรถตรวจคุณภาพ (หรือมีชื่อเรียกว่า รถโมบาย) มาตรวจคุณภาพเพิ่มเติมในทุกเดือนเช่นกัน ผู้ขายสินค้ายินดีที่จะได้รับการตรวจ เพื่อทราบคุณภาพและทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หากพบข้อบกพร่อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำและสัญลักษณ์ Home Market (รูปที่ 2 (ค)) เพื่อสะดวกในการจดจำและสื่อสารที่รวมถึงการปรากฏบนผ้ากันเปื้อนและหมวก

(ก)

ผู้ประกอบการตลาด

(ข)

ผู้ขายในตลาดสดดอนกลาง

(ค)

ตราสัญลักษณ์ Home Market

รูปที่ 2: เวทีเรียนรู้ร่วมกันในข้อกำหนดสุขาภิบาลอาหาร สำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหาร
ระหว่าง นักวิจัยและผู้ประกอบการเจ้าของตลาด

ผู้วิจัยได้หารือร่วมกับผู้ค้าในการจัดวางสินค้าและให้บริการ โดยใช้รูปแบบของการจัดการในตลาดอื่น ๆ เช่น ตลาดขององค์การตลาดกลาง (อ.ต.ก.) เป็นตัวอย่าง แม้ว่าผู้ประกอบการมีความสนใจในการจัดวางสินค้าที่นำมาแสดง เนื่องจากมีความสวยงามและเป็นระเบียบ แต่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดวาง โดยเฉพาะจากประเด็นของการจัดโครงสร้างของตลาดใหม่ เนื่องจากการก่อสร้างปรับสถานที่ของตลาด (การสัมภาษณ์ DK-SEL_WAN05) หรือผู้ขายรู้สึกว่าการจัดการขายและให้บริการในปัจจุบันนั้น สามารถทำรายได้ให้อยู่แล้ว (การสัมภาษณ์ DK-SEL_JOI02)

“...ยังไม่กล้าจะปรับการขายหรือจัดแผงใหม่ เพราะยังไม่รู้เลยว่าสร้างเสร็จแล้ว (อาคารโปร่งหลังคาทรงโดม) สร้างเสร็จแล้วทางตลาดจะให้ไปอยู่ตรงไหน ไม่กล้าลงทุน...” (สัมภาษณ์ DK-SEL_WAN05)

“...ขายแบบในปัจจุบันก็ขายได้นะ ลูกค้ายกช้อนแล้วก็ไม่ต่อ (ราคา) เลย...” (สัมภาษณ์ DK-SEL_JOI02)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตาม การดำเนินการตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลอาหาร สำหรับแผงลอยจำหน่ายอาหาร จำนวน 12 ข้อ พร้อมทั้งได้ทำการสุ่มตรวจคุณภาพของสินค้า ภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร ภาชนะบรรจุ และสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า (รูปที่ 3 (ก)) นอกจากนี้ยังทำการตรวจคุณภาพสินค้าโดยเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (รูปที่ 3 (ข)) พร้อมกับรายงานผลการตรวจให้ผู้ค้าทราบ (รูปที่ 3 (ค)) ปัจจุบันมีผู้ค้าสองรายที่ตรวจไม่ผ่านในครั้งแรก เนื่องจากการเปลี่ยนแหล่งที่มาของสินค้าที่นำมาจำหน่าย ผลของการตรวจไม่ผ่านทำให้ผู้ค้าไม่นำสินค้าชุดนั้นมาจำหน่ายและได้หาแหล่งของสินค้ารายใหม่พร้อมกับให้ดำเนินการตรวจซ้ำ

(ก)
การสุ่มตรวจคุณภาพ
ของสินค้า ภาชนะที่ใช้
ในการประกอบอาหาร
ภาชนะบรรจุ และ
สถานที่จัดจำหน่าย
สินค้า

(ข)
การตรวจคุณภาพโดยเจ้าหน้าที่สำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัด

(ค)
การแจ้งผลการตรวจ

รูปที่ 3: ตัวอย่างการสุ่มตรวจคุณภาพของสินค้า ภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร ภาชนะบรรจุ และสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าตามเกณฑ์สุขาภิบาลฯ

ภายหลังจากการตรวจผู้วิจัย จะทำการเผยแพร่ผลการตรวจผ่านฉลาก quick respond (QR label) เมื่อลูกค้าทำการสแกนฉลากจะได้รับผลการตรวจ เพื่อบอกว่าผู้ค้าท่านนี้มีการตรวจอะไรบ้างและผ่านหรือไม่ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการปักป้ายการตรวจผ่านสินค้าให้กับผู้ค้าที่ร่วมกิจกรรม (รูปที่ 4) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจคุณภาพและปรับปรุง

ฐานข้อมูลออนไลน์ในผลการตรวจอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้ค้าจะทราบและภูมิใจในสินค้าของตนเอง ในขณะที่ผู้ซื้อมีความมั่นใจในคุณภาพของสินค้า แม้ว่าการตรวจคุณภาพและแสดงผลการตรวจจะยังไม่เพิ่มยอดขายทันที แต่ก็มีแนวโน้มที่จะมียอดขายที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะลูกค้ารายใหม่ที่ยังไม่คุ้นเคยกับร้าน หากได้เดินผ่านเห็นป้ายจากนั้น ก็จะสแกนดูผล (เช่น การสแกนบาร์โค้ด DK-SEL_PUI04)

“...ยอดขายหลังจากมีป้ายบอกก็ยังไม่ได้เพิ่มอย่างชัดเจน แต่ก็มีคนสนใจแวะดูอยู่นะ บางคนสแกนแล้วก็ซื้อ ก็คิดว่าหากตรวจไปเรื่อย ๆ ก็น่าจะได้ลูกค้าเพิ่ม...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_PUI04)

ทั้งนี้ Rijswijk และ Frewer (2012) รายงานว่าผู้บริโภคมีความต้องการด้านการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) เพื่อทราบถึงแหล่งที่มาและ/หรือคุณภาพของสินค้า โดยการตรวจสอบย้อนกลับนั้น สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าและมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ในการศึกษาผู้มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมผักและผลไม้ของประเทศไทย Wongprawmas Canavari และ Waisarayutt (2015) รายงานว่าการยอมรับในมาตรฐาน เช่น มาตรฐาน Good Agriculture Practice (GAP) ยังอยู่ในระดับที่จำกัดเนื่องจากผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นว่ามาตรฐานดังกล่าวยังขาดการตรวจสอบย้อนกลับเพื่อทราบที่มาของผลผลิตและการจัดการเพื่อให้ได้มาตรฐาน ข้อมูลดังกล่าวให้ทราบถึงความสำคัญของระบบการตรวจสอบย้อนกลับในการจัดการสินค้าสำหรับตลาดปลอดภัย

(ဂ)

ฉลาก QR

(၁)

ผลการตรวจแสดง
ผ่านการสแกนฉลาก QR

(๑)

การปักป้ายบอกการตรวจผ่าน

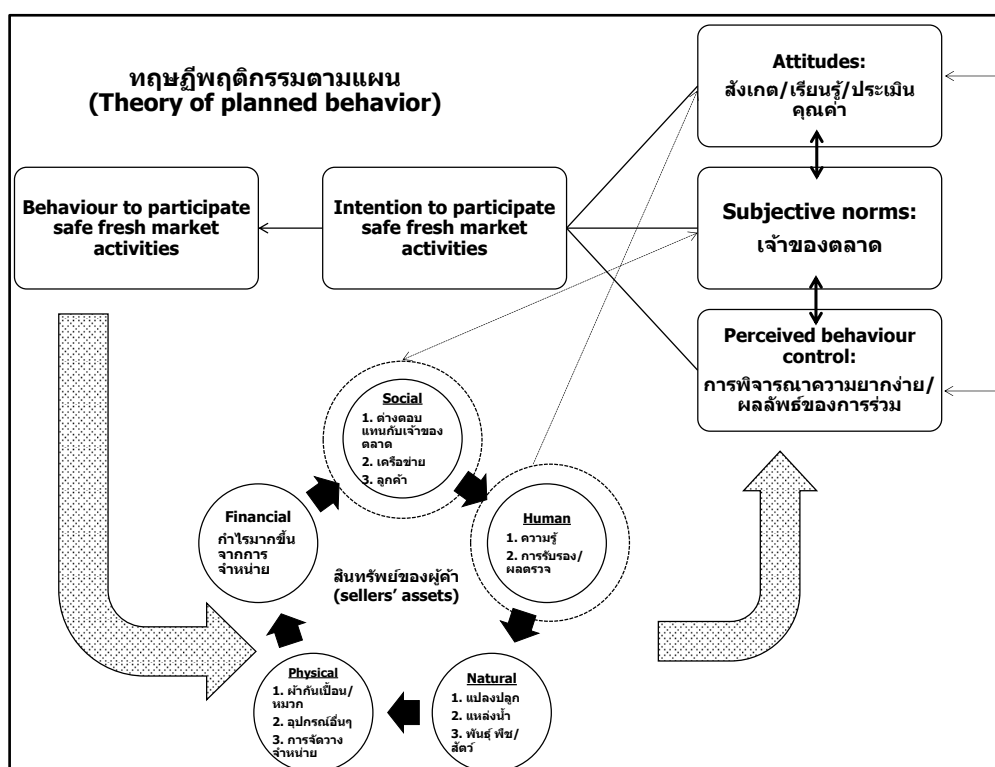
รูปที่ 4: ตัวอย่างของฉลาก QR การแสดงผลของการสแกนฉลาก QR และการปักป้ายบอกการตรวจผ่าน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัย

ข้อมูลจากการศึกษาในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้ารายย่อยในตลาดดอนกลางในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัย ได้จัดแบ่งเป็น 3 หมวด โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นแนวทาง ประกอบด้วย (1) ทศนคติของผู้ค้า (2) กลุ่มอ้างอิงของผู้ค้า และ (3) การรับรู้ถึงความปลอดภัย (รูปที่) จากรายละเอียดที่กล่าวถึงใน

รูปที่ 1) พบว่าพฤติกรรมของผู้ค้าที่เข้าร่วมในกิจกรรมของการวิจัยนี้ได้มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ผู้ค้าคิดว่า จะได้รับการเข้าร่วมในกิจกรรม (perceived behaviour control) และก่อให้เกิดสินทรัพย์ (assets) ของผู้ค้าขึ้นใน

อนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เพิ่ม “สินทรัพย์” (assets) ของผู้ค้าเข้ากับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเพื่อใช้ในการพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้า (รูปที่ 5) ทั้งนี้สินทรัพย์ได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ตามกรอบแนวคิดการดำรงชีวิตของครอบครัว หรือ rural household livelihood conceptual framework (Carney, 1998) ประกอบด้วย (1) สินทรัพย์ทางการเงิน (financial asset) เช่น เงินสะสม กำไรจากการค้าขาย (2) สินทรัพย์ทางสังคม (social asset) เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เครือข่ายธุรกิจ และลูกค้า (3) สินทรัพย์ทางมนุษย์ (human asset) เช่น ความรู้ ประสบการณ์ หรือรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า (4) สินทรัพย์ทางกายภาพ (physical asset) เช่น วัสดุและอุปกรณ์ประกอบการค้าขาย และ (5) สินทรัพย์ทางธรรมชาติ (natural asset) เช่น แปลงปลูก แหล่งน้ำ เมล็ดพันธุ์ พันธุ์สัตว์ ในการศึกษาทางการพัฒนาผู้ประกอบการขนาดจิ๋ว (micro-entrepreneurs) Utto (2013) พบว่า สินทรัพย์ของผู้ประกอบการมีความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ ทั้งในด้านการสร้างโอกาส (opportunity) และแรงจูงใจ (motivation) ดังนั้นการนำเสนอผลการศึกษาและอภิปรายจะได้ดำเนินการตามรูปที่ 5

รูปที่ 5: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ค้ารายย่อยในตลาดตอนกลางในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัย

2.1 ทศนคติ (attitudes)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของผู้ค้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะผู้ค้าซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเติมจากผู้ค้า 20 คนแรกภายหลังจากการวิจัยได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว 3 เดือน ผู้ค้า 2 รายใหม่ให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกันว่าได้สังเกตและรับรู้การดำเนินกิจกรรมมาตลอดแต่ไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจากไม่ได้รับการแจ้งจากผู้ประสานงานตลาด (รายละเอียดของการเข้าร่วมของผู้ค้า 20 รายเริ่มแรก จะได้

กล่าวในหัวข้อต่อไป) เมื่อได้รับรู้ถึงประโยชน์ในการดำเนินการสร้างความปลอดภัยของสินค้าและการจัดวาง/ให้บริการ ที่มีศักยภาพในการเพิ่มรายได้ ผู้ค้าจึงได้ขอผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมของการวิจัย (การสัมภาษณ์ DK-SEL_WIPA21 และการสัมภาษณ์ DK-SEL_SIRI22) ทั้งนี้ทัศนคติของผู้ค้าเป็นผลจากความรู้อันดีและประสบการณ์ที่สั่งสมมา หรือเป็น สิทธิประโยชน์ทางปัญญาของผู้ค้า (Shaw, 2004)

“...เห็นการตรวจคุณภาพของสินค้าจากทาง ม. (คณะผู้วิจัย) และคุณหมอ (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัด) แล้วคิดว่าเราก็คงอยากตรวจ อยากให้ลูกค้าเห็นและมั่นใจว่าสินค้าเราดี...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_WIPA21)

“...ขายสลัด ลูกค้าก็กินสดๆ เราก็คงอยากจะมีใจในสินค้า อยากจะให้ตรวจรับรองและแสดงป้ายแบบ คนอื่นๆ (ผู้ค้าที่เข้าร่วมการวิจัยอื่นๆ) ก็เห็นอาจารย์ทำทุกเดือน ก็เลยขอเข้าร่วมด้วย...” การสัมภาษณ์ DK-SEL_SIRI22)

ในการศึกษาพบว่า ผู้ค้าที่เคยร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การพัฒนาตลาดของสินค้าชุมชน หรือรู้จักทั่วไป ว่าสินค้า OTOP แสดงความสนใจเข้าร่วมโครงการเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ค้าที่ไม่เคยเข้าร่วมซึ่งมักจะมีข้อกังวลในการ ดำเนินงาน โดยเฉพาะการปรับปรุงการจัดวางสินค้า เนื่องจากความเคยชินต่อการขายสินค้าในแบบเดิมมาเป็นระยะ เวลานาน (เช่น การสัมภาษณ์ DK-SEL_SAN07 และการสัมภาษณ์ DK-SEL_ART10) ในการศึกษาของ Coleman (2006) รายงานว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เข้าถึงการบริการหรือการสนับสนุน เช่น กองทุนขนาดเล็ก (micro-credit) หรือกิจกรรมสร้างสุขอนามัย (sanitary programme) มักเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการ มาก่อน ความรู้ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิประโยชน์ทางปัญญาของผู้ประกอบการต่อการดำเนินกิจกรรม

“...ก็อยากจัดร้านให้สวยๆ กว่านี้อยู่ ลูกค้าเห็นจะได้สบายตา แต่ก็คิดว่ารอให้โครงหลังคาเสร็จก่อน เขาจะย้ายไปไหนยังไม่รู้ รอที่แน่นอนแล้วค่อยคิดอีกที...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_SAN07)

“...ราคาแผงที่จ่ายอยู่ก็แพง (แม่มี 3 แผง) เราก็อายแพงมากไม่ได้ เดี่ยวลูกค้าไปซื้อเจ้าอื่น หากต้อง ลงทุนเพิ่ม กลัวจะไม่คุ้ม แล้วก็ต้องไปบวกค่าของเข้า...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_ART10)

2.2 กลุ่มอ้างอิง (subjective norms)

ในการศึกษาที่ผู้วิจัย พบว่า ผู้ค้าที่ร่วมกิจกรรมตั้งแต่เริ่มโครงการวิจัย จำนวน 20 คน (ตารางที่ 1) ได้ให้ข้อมูลว่าการมาเข้าร่วมกิจกรรมนั้นเกิดจากการบอกกล่าวและร้องขอจากเจ้าของตลาด ทำให้ต้องเข้าร่วมงานวิจัย (เช่น การสัมภาษณ์ DK-SEL_NUAL07) ในขณะที่การคัดเลือกผู้ค้าที่เข้าร่วมการวิจัยของผู้ประสานงานตลาดนั้นพบว่า ได้เลือกผู้ค้าที่ทำการค้าอยู่ในตลาดเกิน 5 ปี และให้ความร่วมมือกับทางตลาดในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี เนื่องจาก ในการประชุมเพื่อเตรียมการวิจัยร่วมกับเจ้าของตลาดทำให้ทราบข้อมูลได้ว่าตลาดเคยได้จัดพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้า ปลอดภัย เช่น ผักปลอดสาร และผักพื้นบ้านที่ปลูกจำหน่ายเอง ได้ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างผู้ค้าบางรายที่ขายสินค้า ปกติซึ่งทำให้มองว่าสินค้าที่จำหน่ายนั้นไม่ปลอดสารหรือไม่ปลอดภัยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ค้ากลุ่มใหม่ที่ตลาดได้จัดตั้ง ขึ้น ส่งผลให้เกิดการไม่เป็นมิตรในเรื่องการจำหน่ายสินค้าโดยเฉพาะหากมีพื้นที่จำหน่ายใกล้กัน (การสัมภาษณ์ DK-CORD_AA01)

“...คุณ (ผู้ประสานงานตลาด) ก็มาแจ้งบอกว่าจะมีอาจารย์จาก ม.อุบลฯ มาทำวิจัยตลาด ก็ให้เข้า ร่วมกับอาจารย์ เขาขอมาก็ไปให้...” (สัมภาษณ์ DK-SEL_NUAL07)

“...เคยจัดพื้นที่ให้ขายผักปลอดสาร ผักพื้นบ้านจากสวน แต่เมื่อมาขายแล้ว ทำให้คนขายผักทั่วไป มองว่าแล้วผักเขาไม่ปลอดภัยหรือปลอดสารอย่างนั้นหรือ ผู้ขายทั่วบางรายมาซื้อผักพื้นบ้านและเหมาเลย เนื่องจากมี ราคาถูก และให้คนขายเหล่านั้นกลับบ้านไป ผักที่ซื้อก็มาขายปนกับผักทั่วไป ก็เป็นปัญหาอย่างที่ว่านั่นแหละ พื้นที่ ผักปลอดสารเลยยกเลิกไป...” (การสัมภาษณ์ DK-CORD_AA01)

ข้อมูลข้างต้นของผู้ค้า 20 คนที่ร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มต้น แสดงให้ทราบว่า “เจ้าของตลาด” (ผ่านทางผู้ประสานงานตลาด) เป็น “กลุ่มอ้างอิง” (*subjective norm*) (รูปที่) ของผู้ค้าที่เข้าร่วมในกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของตลาดและผู้ค้าในลักษณะดังกล่าวจัดอยู่ในรูปแบบของ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (*patron-client relationship*) ผู้อุปถัมภ์ (*patron* ณ ที่นี้คือ เจ้าของตลาด) อยู่ในฐานะที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ (*client* ณ ที่นี้คือผู้ค้าในตลาด) (Woolcock, 2001) เมื่อผู้ค้าได้รับการร้องขอจากเจ้าของตลาดเพื่อร่วมโครงการวิจัย ผู้ค้าจึงได้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นการต่างตอบแทนแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกับผู้ค้าของตลาดทางหนึ่ง (เช่น การสัมภาษณ์ DK-SEL_NHONG09 และการสัมภาษณ์ DK-SEL_CHAWEE03)

“...ก็เคยเข้าร่วมงานแนวนี้นับคุณหมอ (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข) ที่มาตรวจแต่ก็นานมาแล้ว คุณ (ผู้ประสานงานตลาด) ก็บอกให้เข้าร่วม ก็ช่วยกันได้...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_NHONG09)

“...พอคุณบอกว่าจะมีคนมาถามคำถามและให้ช่วยตอบ เป็นอาจารย์จาก ม. (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี) แมื่ก็บอกได้ว่าเลย ก็ยินดีช่วยตลาด...” (การสัมภาษณ์ DK-SEL_CHAWEE03)

เมื่อพิจารณาผู้ค้าที่ขอเข้าร่วมโครงการใหม่จำนวน 2 คน พบว่า “กลุ่มอ้างอิง” ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ค้าเหล่านี้ คือ “ผู้ค้าที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มการวิจัย” เนื่องจากผู้ค้าได้สังเกตพฤติกรรมและประเมินถึงผลประโยชน์หรือสินทรัพย์ที่จะเกิดขึ้นจึงได้ตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมดังที่ได้อภิปรายข้างต้น ในการศึกษาการเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมช่วยเหลือเกษตรกรในประเทศอินเดีย Meena Jain และ Meena (2008) รายงานว่ากลุ่มอ้างอิงของเกษตรกรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่ต้องคำนึงถึงความเชื่อหรือกลุ่มอ้างอิงทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสตรี ในการศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยและกัมพูชา Pomsanam Napompech และ Suwanmaneepong (2014) รายงานว่ากลุ่มอ้างอิง โดยเฉพาะ ครอบครัว เพื่อนและคนที่นับถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อชาวไทย ในขณะที่ลูกค้าชาวกัมพูชาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อกลุ่มอ้างอิงแต่ให้ความสำคัญต่อการตระหนักถึงสุขภาพและการรักษาสีแวดล้อมของสินค้าเกษตรอินทรีย์ ข้อมูลของผู้ค้าที่ร่วมการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นและเข้าร่วมภายหลัง ทำให้ทราบถึงความสำคัญของกลุ่มอ้างอิงต่อการดำเนินกิจกรรมของการวิจัยและอาจพิจารณาต่อไปถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ค้ารายอื่นที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการโดยใช้กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อผู้ค้าเป็นแรงเหนี่ยวนำประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดการแปลงพฤติกรรมตามแนวคิดตลาดสดปลอดภัยได้

2.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (*perceived behaviour control*)

ในภาพรวมของความเห็นจากผู้ค้าที่ได้รับการสัมภาษณ์มีทิศทางเดียวกันว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของการวิจัยเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมได้และไม่มีความซับซ้อน เนื่องจากการรับรู้ผ่านการบอกเล่าของผู้ประสานงานตลาดและการเข้ารับฟังรายละเอียดจากนักวิจัย โดยเฉพาะในประเด็นการดำเนินการตามเกณฑ์สุขภาพฯ 12 ข้อ และการรับทราบตรวจคุณภาพของสินค้า ซึ่งผู้ค้าส่วนใหญ่พิจารณาแล้วว่าการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลดีต่อการจัดจำหน่ายสินค้า ผู้ค้าได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองและนำไปสู่สินทรัพย์ (*assets*) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตดังที่ได้กล่าวข้างต้น (รูปที่) โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายกับผู้วิจัย (หน่วยงานราชการ) การได้ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือ การเพิ่มลูกค้าที่จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของยอดขายและกำไร (การสัมภาษณ์ DK-SEL_TAWEE08) ผู้ค้าผู้ผลิตบางรายที่ปลูกผักมาจำหน่ายเองพิจารณาว่าการเข้าร่วมกิจกรรมตามคำร้องขออาจนำไปสู่การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (เป็นทั้งสินทรัพย์ทางกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ) ซึ่งเป็นปกติที่เกษตรกรจะได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์หรืออุปกรณ์ (เช่น การสัมภาษณ์ DK-SEL_PUI04)

“...ก็ดีนะครับ ผมก็คิดว่าเข้าร่วมแบบที่คุณ (ผู้ประสานงาน) ขอมมา ผมก็น่าจะได้ความรู้จากหัวหน้า (ทีมวิจัย) เพื่อผมเอา (ความรู้) มาปรับปรุงร้านให้ลูกค้าเข้าเยอะๆขึ้น... (การสัมภาษณ์ DK-SEL_TAWEE08)

“...การร่วมก็คิดว่าจะได้ไม่ลืมนั่น หรือไปใช้ในแปลง เหมือนกับงานของเกษตรกรที่เคยร่วม...”
(เช่น การสัมภาษณ์ DK-SEL_PUI04)

อย่างไรก็ตามในช่วงเดือนแรกของการดำเนินการวิจัยมีผู้ค้าบางรายที่ได้แสดงความสงสัยถึงแนวทางการดำเนินงานเมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์ของผู้ค้า โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการสร้างความปลอดภัยผ่านการตรวจคุณภาพและ/หรือการจัดวางสินค้าให้มีดูสะอาด สวยงามเพื่อจำหน่ายสินค้าปลอดภัย (ดังที่ได้นำเสนอในหัวข้อ 2.1 ตัวอย่างการสัมภาษณ์ DK-SEL_ART10) แม้ผู้ค้ากลุ่มนี้จะมีข้อสงสัยที่นำไปสู่การลังเล (reluctance) ที่เข้าร่วมในกิจกรรม แต่เมื่อถึงกำหนดที่ดำเนินกิจกรรม ผู้ค้าเหล่านี้ก็เข้าร่วมกิจกรรม ข้อมูลของพฤติกรรมดังกล่าวได้สะท้อนและสนับสนุนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (patron-client relationship) และต่างตอบแทนระหว่างเจ้าของตลาดและผู้ค้า แม้ว่าผู้วิจัยได้แจ้งว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปตามความสมัครใจ ผู้ค้าสามารถหยุดการเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดเวลา

ทั้งนี้เมื่อดำเนินกิจกรรมของการวิจัยได้ 6 เดือน พบว่าผู้ค้าที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความร่วมมืออย่างดี โดยเฉพาะการตรวจคุณภาพสินค้า กล่าวคือ เมื่อสินค้าของผู้ค้าผ่านการตรวจคุณภาพ ผู้ค้ามีความภูมิใจและมั่นใจในสินค้าและยินดีให้นำเสนอผลการตรวจต่อสาธารณะผ่านฐานข้อมูลออนไลน์และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ในปัจจุบันผู้ค้าที่มีความลังเลในการร่วมมือได้ให้ความร่วมมืออย่างดีโดยเฉพาะการจัดหน้าร้านใหม่ตามแนวคิดตลาดปลอดภัย ความร่วมมือที่ดีนั้นอาจมาจากทั้งผลการตรวจรับรองคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ขายและความรู้จัก/ความเชื่อใจ (rapport) ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการลงพื้นที่ของนักวิจัยอย่างเป็นมิตรและให้การสนับสนุนการดำเนินการบนบริบทที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ ข้อมูลดังกล่าวสนับสนุนให้ผู้ค้ามั่นใจถึงการควบคุมพฤติกรรมการเข้าร่วมในการวิจัยและผลลัพธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมต่ออนาคตของสินทรัพย์ของผู้ขาย จึงทำให้ผู้ค้าร่วมมือในกิจกรรมของการวิจัยต่อไป ในการศึกษาของ Pomsanam et al. (2014) ได้รายงานว่าผู้บริโภคมีการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้วยการรับรู้ถึงคุณภาพและประโยชน์จากการบริโภคผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้บริโภค ดังนั้นการให้ข้อมูลของสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะประโยชน์และการรับรองคุณภาพผ่านฉลากหรือการประชาสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้า

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมการจัดวางสินค้าและให้บริการตามแนวคิดตลาดปลอดภัยของผู้ค้าในตลาดดอนกลาง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี สามารถจัดเป็น 3 กลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบด้วยทัศนคติของผู้ค้า กลุ่มบุคคลอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุม ทั้งนี้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างเจ้าของตลาด (กลุ่มบุคคลอ้างอิง) และผู้ค้าทำให้ผู้ค้าเข้าร่วมในกิจกรรมในช่วงแรกของการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามทัศนคติและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของการวิจัย ปัจจุบันการวิจัยยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งการประยุกต์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือ การสร้างการรับรู้ในการดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ของการเข้าร่วมต่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ค้าในอนาคต เช่น ผลดีต่อสินทรัพย์ของผู้ค้าทั้งในด้านการเงิน ความรู้ เครือข่ายลูกค้า และอื่นๆ จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ค้ารายใหม่เข้าร่วมในกิจกรรมของการวิจัยมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของตลาด ผู้ค้าและผู้ประสานงานตลาดดอนกลางที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และขอขอบคุณแผนโครงการวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแปรรูปอาหารปลอดภัยครบวงจร ประจำปี 2562 ซึ่งได้รับการ

สนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว. หรือ สกว. เดิม ฝ่ายวิจัย
ท้องถิ่น) ที่ให้การสนับสนุนเงินทุนและการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จินดา หวังวรวิทย์, สำเนียง เลื่อมใส, และพระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร. (2560). แนวทางการจัดการอาหารปลอดภัยที่ยั่งยืนด้วยสัมมาอาชีวะสำหรับสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(1), 146-156.
- ชนภูมิ อติเวทิน, ล้ำสัน เลิศกุลประหยัด, และรสิตา สังข์บุญนาถ. (2554). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาตลาดสีเขียวสำหรับคนเมือง. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (2560). มพบ. พัฒนาเครือข่ายผู้บริโภค 'เก็บตัวอย่าง-เฝ้าระวังอาหาร ยา สินค้าคุณภาพ' รุกสร้างมาตรฐานความปลอดภัยในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ. สืบค้นจาก <https://www.consumerthai.org/news-consumerthai/ffc-news/4060-press-10102560001.html>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality and behavior* (2nd Ed.). Milton-Keynes, England: Open University Press.
- Carney, D. (1998). Implementing the sustainable rural livelihoods approach. In D. Carney (Ed.), *Sustainable Rural Livelihoods: What Contribution Can We Make?* (pp. 3-23). London: DFID.
- Coleman, B. E. (2006). Microfinance in Northeast Thailand: Who benefits and how much?. *World Development*, 34(9), 1612-1638.
- Handsouch, C., Wollni, M., & Villalobos, P. (2013). Adoption of food safety and quality standards among Chilean raspberry producers-Do smallholders benefits?. *Food Policy*, 40, 64-73.
- Kersting, S. & Wollni, M. (2012). New institutional arrangements and standard adoption: Evidence from small-scale fruit and vegetable farmers in Thailand. *Food Policy*, 37(4), 452-462.
- Kim, YG & Woo, E. (2016). Consumer acceptance of a quick response (QR) code for the food traceability system: Application of an extended technology acceptance model (TAM). *Food Research International*, 85, 266-275.
- Liu, R., Pieniak, Z. & Verbeke, W. (2013). Consumers' attitudes and behavior towards safe food in China: A review. *Food Control*, 33(1), 93-104.
- Meena, M.S., Jain, D. & Meena, H.R. (2008). Measurement of attitudes of rural women towards self-help groups. *Journal of Agricultural Education and Extension*, 14(3), 217-229.
- Pomsanam, P., Napompech, K. & Suwanmaneepong, S. (2014). An exploratory study on the organic food purchase intention among Thai-Cambodian cross-border consumers. *Asian Journal of Applied Sciences*, (7), 294-305.
- Rijswijk, W. V. & Frewer, L. J. (2012). Consumer needs and requirements for food and ingredient traceability information. *International Journal of Consumer Studies*, 36(13), 282-290.
- Shaw, J. (2004). Microenterprise occupation and poverty reduction in microfinance programs: Evidence from Sri Lanka. *World Development*, 32(7), 1247-1264.

- Utto, G. (2013). *Relationships Between Female-Headed Rural Micro-Enterprises and Micro-Enterprise Assistance Providers* (Doctoral Thesis). Massey University, New Zealand.
- Utto, G. & Samerpak, P. (2017). Factors utilized to change behaviors of farmers toward adoption of organic agriculture. *Journal of Science and Technology* (Special Edition), 48-54.
- Wongprawmas, R., Canavari, M. & Waisarayutt, C. (2015). A multi-stakeholder perspective on the adoption of good agricultural practices in the Thai fresh produce industry. *British Food Journal*, 117(9), 2234-2249.
- Woolcock, M. (2001). Microenterprise and social capital: A framework for theory, research, and policy. *Journal of Socio-Economics*, 30(2), 193-198.

การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
**Application of Business Management Principles According to the
Sufficiency Economy Philosophy with Small and Medium Enterprises in
Surin, Buriram and Sisaket**

จิตาภา เรืองกิตติญา¹, อารยา อึ้งไพบลูย์กิจ^{2*}, เฉลิมพล คงจันทร์³, ทาริกา รัตนโสภา⁴,
และ อรุณี นามวงศ์⁵
**Jidapa Rueangkittiya¹, Araya Uengpaiboonkit^{2*}, Chalearmphon Kongchan³,
Tarika Rattanasopa⁴ and Arunee Namwong⁵**

Received: September 18, 2019; Revised: December 8, 2019; Accepted: April 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นไปได้ของการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและระดับการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการธุรกิจ แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Accounting, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

^{2*} สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Management, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus
**Corresponding author e-mail: araya_eung@hotmail.com*

³ สาขาศึกษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Education, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

⁴ สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Management, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

⁵ ฝ่ายนโยบายและประกันคุณภาพ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Division of Planning and Educational Quality Assurance, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

Abstract

This research the objective is to study the feasibility of applying the principles of business management in accordance with the sufficiency economy philosophy with small and medium enterprises in Surin, Buriram and Si Sa Ket. The population used in this study namely, small and medium enterprises in Surin, Buriram and Si Sa Ket. The sample group consisted of 400 people. Statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. Result found that: Application of business management principles according to the sufficiency economy philosophy of entrepreneurs, small and medium enterprises and the level of application of business management principles in the overall picture, it is at a high level. Appropriateness in applying the principles of business management according to the sufficiency economy philosophy, it is at a high level.

Keywords: Business Management, Sufficiency Economy Philosophy, Small and Medium Enterprises

บทนำ

การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการประยุกต์ใช้เข้ากับภาคเกษตรกรรม ส่วนภาคอุตสาหกรรม ยังพบว่ามี การประยุกต์ในแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่มาก และยังไม่ชัดเจนนัก โดยในภาคอุตสาหกรรมนั้นจะเน้นการดำเนินธุรกิจตามแนวคิดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการดำเนินการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องพิจารณาหลักปฏิบัติที่สอดคล้องครอบคลุมหลักธรรมาภิบาล ที่เน้นเรื่องการบริหารด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบและรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกทุกคน ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัยจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของลูกค้าในฐานะผู้มีส่วนร่วมมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ (อภิชัย พันธเสน, พิเชษฐ์ เกียรติเดชปัญญา, และสรวิชัย เปรมชื่น, 2546) แต่เศรษฐกิจพอเพียงได้ก้าวไปไกลกว่าที่เน้นการบริหารจัดการอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูง และเน้นความไม่โลภพร้อมกันด้วย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมและของประเทศโดยรวม ดังนั้นเราจึงควรหันมาให้ความสนใจกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ถือได้ว่าเป็นหลักการบริหารที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารธุรกิจที่มีขนาดกลางและขนาดเล็กที่เป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจระดับมหภาค ภาคธุรกิจเหล่านี้จะช่วยสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างเงินตราต่างประเทศ ลดการนำเข้าสินค้าต่างประเทศ เป็นจุดเริ่มต้นในการประกอบธุรกิจ จนกระทั่งเป็นการสร้างความเชื่อมโยงกันระหว่างธุรกิจที่มีขนาดเล็กจนไปถึงธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงไปถึงภาคธุรกิจการผลิตอื่น ๆ นอกจากนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่วิสาหกิจนั้นตั้งอยู่ และจากการศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า ปัญหาของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม คือยังผลิตแข่งกันกับประเทศที่ก้าวหน้ากว่าได้ลำบาก จะต้องทุ่มเททรัพยากรเข้าไปแก้ไขปัญหาด้าน เช่น ด้านทุน ด้านตลาด เทคโนโลยี และการจัดการ (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2546: 261-264) ปัญหาสำคัญที่อุตสาหกรรมมีอยู่ก็คือปัญหาการก่อกวนที่ไม่สามารถชำระคืนได้ นั่นคือปัญหาต่างๆ เกิดจากการปฏิบัติที่ขัดต่อหลักการเศรษฐกิจพอเพียงในข้อที่ว่า มีขนาดการผลิตสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ ไม่โลภจนเกินไป และไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก และเน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อนหนี้สินจนเกินความสามารถในการบริหารจัดการ

จากปัญหาที่เกิดขึ้น จึงควรมีการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มากขึ้น โดยควรจะส่งเสริมให้มีความรู้ ทัศนคติ แนวคิดที่ชัดเจน โดยเฉพาะเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การทำงานของธุรกิจมีประสิทธิภาพ เกิดพลังและเกิดความเข้มแข็ง (กังสดาล อยู่เย็น, 2544) หลักเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ประการ คือ 1) มีภูมิคุ้มกันที่ดี 2) มีการประมาณตน 3) ใช้องค์ความรู้ใช้สติและปัญญา หลักการนี้นำไปใช้ในการสร้างพลัง 4 พลังขับเคลื่อนสังคมได้คือ 1) พลังความเข้มแข็งของชุมชน 2) พลังความสามัคคีในการแข่งขัน 3) พลังमानฉันท 4) พลัง

โลกาภิวัตน์ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2549) การสร้างพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจนั้น ต้องสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในฐานะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรมีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อเป็นการยืนยันว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถนำไปประยุกต์กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้จริง และมีการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับใด โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ จึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักการจัดการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ว่ามีการประยุกต์ใช้หลักการอยู่ในระดับใด เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความอยู่รอดให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อันเป็นรากฐานสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาระดับความเป็นไปได้ของการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการธุรกิจ หมายถึง การติดตามการดำเนินการโดยองค์การหรือบุคลากรที่ร่วมงานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. ประสิทธิภาพคือ การใช้ความสามารถในด้านการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัตถุดิบ อย่างคุ้มค่าที่สุดเพื่อให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

2. ประสิทธิภาพคือ ใช้วัดความสามารถในการทำงานกับการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาถึงผลงานที่ได้รับกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ปัจจัยการจัดการ ปัจจัยการจัดการเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในงานด้านการจัดการ เพื่อใช้ดำเนินงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 คน (Man) คือ ทรัพยากรบุคคลถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับองค์การได้อย่างมากทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมากที่สุด

3.2 เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถันเพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าต่อการลงทุน

3.3 เงินทุน (Money) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด ซึ่งเงินทุนนี้มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงราคาต้นทุนของเงิน คือ ดอกเบี้ยอีกด้วย

3.4 วัสดุสิ่งของ (Material) ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและวัสดุสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิตหรือสร้างบริการตลอดเวลา

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยสร้างพื้นฐานความดี พอกินพอใช้ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน และใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อความจำเป็นพื้นฐานมั่นคงแล้ว จึงค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ตามลำดับ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (อภิชาติ พันธเสน, 2549)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (อภิชาติ ปันธุเสน, 2549) เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน "ทางสายกลาง" โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินั้น มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน คือ

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤติเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

- 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยเหตุที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- 3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะใกล้และระยะไกล

- 3.4 เงื่อนไข เป็นการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวัง ในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี จากหลักเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยกรอบแนวคิดที่ชี้แนะแนวทางใน

การดำรงชีวิตและปฏิบัติตนในการพึ่งพาตนเองอย่างมีปัญญาคุณลักษณะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับบนทางสายกลางและมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนคำนึงถึงความพอเพียง ประกอบ 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ คือ ความพอดีไม่น้อยและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง ความมีเหตุผลการตัดสินใจในความพอเพียง ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล จากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันในตัวเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลภายใต้ 2 เงื่อนไขทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนในทุกระดับดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัว เพื่อรองรับต่อผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน อยู่ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้รอบคอบระมัดระวังเงื่อนไขภายใต้ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน และ อดทน เพื่อให้เกิดความสมดุล และพร้อมรับรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จากแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นว่าปรัชญานี้สามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและไม่เพียงแต่เกษตรกรเท่านั้นที่จะเอาไปใช้ได้ ปรัชญานี้ยังสามารถนำไปใช้ได้กับทุกคน ทุกหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งอาจจะต้องปรับให้เข้ากับหน่วยงานและองค์กรนั้นๆ และจากทฤษฎีสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหลักการจัดการธุรกิจได้

การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดการพัฒนาสังคมแบบทางเลือกหรือในบริบทการเคลื่อนไหวทางปัญญาแบบทวนกระแส แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในช่วงที่สังคมไทยเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2539-2540 (จิตพร ศิริพันธ์ พันธ์เสน, 2550) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจึงถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ได้มีการประกาศพันธกิจในการพัฒนาประเทศสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า “สังคมสีเขียว” นอกจากนี้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังถูกบรรจุในรัฐธรรมนูญของไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง ของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึง ผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ จึงทำให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับความสนใจจากหลายภาคส่วนด้วยเหตุผลที่ต่างกันออกไป บ่อยครั้งความพยายามในการประยุกต์ใช้สะท้อนให้เห็นการคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในกรอบของความรู้เชิงเทคนิค เพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่เพียงประการเดียว เช่น การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุล และการแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น (จิตพร ศิริพันธ์ พันธ์เสน, 2550) จึงเห็นได้ว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ร่วมกันกับการจัดการธุรกิจ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศนั้น เป็นสิ่งที่ต้องกระทำคู่กันไป หากธุรกิจใดสามารถที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้ ธุรกิจนั้นก็จะสามารถดำเนินธุรกิจให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาสำคัญอยู่ 5 ประการ (ไพศาล เนาวะวาทอง และธวัชชัย ศุภดิษฐ์, 2551) คือ

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยรอบอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

5. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ต้องมีความเข้าใจถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงจะมีความมั่นใจที่จะนำไปทดลองปฏิบัติ แนวทางในการปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี โดยการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักการ 3 ประการ 2 เงื่อนไข และ 9 วิธีปฏิบัติ ดังนี้

1. หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

1.1 ดำเนินธุรกิจอย่างพอประมาณ คือ ทำตามกำลังความสามารถของตนเอง ไม่น้อยเกินไปและไม่น้อยเกินไป ทำอย่างรู้เท่าทัน ทำตามศักยภาพที่ตนมี ไม่ทำเกินความสามารถ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

1.2 ดำเนินธุรกิจอย่างมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ หรือเป็นการทำธุรกิจตามความถนัดและความชำนาญของตนเอง

1.3 ดำเนินธุรกิจอย่างสามารถคุ้มกันตนเองได้ คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล เป็นการทำงานอย่างมีหลักประกันความคุ้มค่าได้ ควบคุมตนเองได้ ไม่โลภเกินไป ไม่เสี่ยงจนเกินความสามารถในการควบคุม

2. เงื่อนไข การทำงานหรือการดำเนินธุรกิจได้ผลดีจะต้องมีเงื่อนไขสำคัญภายในตัวผู้ประกอบการ 2 ประการ คือ

2.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบรู้ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ (ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม, 2550) คือ การเป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่เอาเปรียบพนักงาน แรงงาน ลูกจ้าง หรือผู้ส่งสินค้า นั่นคือเป็นคนสุจริต เทียงธรรม

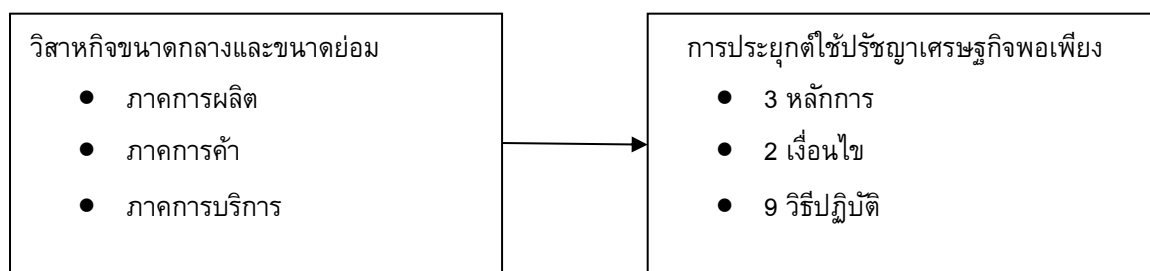
2.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย ด้านจิตใจที่ตระหนักในคุณธรรมและความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาและในระดับปฏิบัติรอบคอบในการดำเนินธุรกิจ (ณัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม, 2550) ไม่โลภและไม่ตระหนี่ คือ การเป็นคนที่มีความรอบรู้ ในกิจการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องด้วยความจริง

3. แนวปฏิบัติ คือ วิธีการประกอบกิจการธุรกิจโดยต้องปฏิบัติตามแนวทาง 9 ประการ คือ

3.1 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาถูก และมีประสิทธิภาพ

- 3.2 ประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 3.3 จ้างคนทำงานเป็นหลักมากกว่าใช้เครื่องจักรหรือเครื่องมือราคาแพง
- 3.4 ขนาดกิจการต้องไม่เกินกำลังของผู้ประกอบการ นั่นคือ มีขนาดพอเหมาะกับศักยภาพของตนเอง
- 3.5 ไม่โลภเกินไปจนควบคุมไม่ได้เน้นกำไรในระยะสั้น
- 3.6 ซื่อสัตย์ สุจริต เทียบตรง
- 3.7 กระจายความเสี่ยงโดยทำกิจการหลายอย่างที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน
- 3.8 ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว ต้องสามารถใช้หนี้โดยปกติได้
- 3.9 ใช้วัตถุดิบรวมทั้งแรงงานในท้องถิ่น

ในการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ร่วมกับการประกอบธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อยกระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจฐานราก ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งต้องมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้หลักการตามกรอบแนวคิด (สวกิจ ศรีปัดถา, 2549) ดังนี้

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ลักษณะของการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แบ่งเป็น 3 ภาคธุรกิจ คือ ภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติในการใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็น 3 หลักการ (เดินสายกลาง ใช้เหตุผล มีภูมิคุ้มกัน) 2 เงื่อนไข (มีคุณธรรม มีความรอบรู้) และ 9 วิธีปฏิบัติ (ใช้เทคโนโลยีราคาต่ำ ประหยัด จ้างงานคนเป็นหลัก มีขนาดพอเหมาะ ไม่โลภเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต กระจายความเสี่ยง ไม่ก่อหนี้สินเกินตัว และใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ คือผู้ประกอบการกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชนในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ที่กำลังดำเนินธุรกิจใน 3 ประเภท คือ ภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ ในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกจากผู้ประกอบการกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชนจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ที่กำลังดำเนินธุรกิจใน 3 ประเภท คือ ภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ ในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างเป็นระบบโดยจัดเรียงลำดับธุรกิจตามจำนวนการลงทุน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้กระจายอย่างทั่วถึง ในการกำหนดขนาดตัวอย่างใช้

วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างใน ชีรุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม และผ่านการตรวจสอบข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ทำการศึกษา แล้วนำแบบสอบถามมาหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีคอนบาค แอลฟา เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม จากกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้ง 3 ภาคธุรกิจ จำนวน 30 ราย โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประเภทของธุรกิจ เงินลงทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน จำนวนปีที่ประกอบธุรกิจ จำนวนสาขาของธุรกิจ จำนวนครั้งในการลงทุนเพิ่ม ยอดขาย ที่มาของแหล่งทุน ที่มาของแหล่งวัตถุดิบ แหล่งจำหน่ายสินค้า สัดส่วนของหนี้สิน ต่อส่วนของเจ้าของ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นระดับความเหมาะสมในการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบได้ 5 ระดับ (Likert scales) คือ

- คะแนน 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด
- คะแนน 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อย
- คะแนน 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- คะแนน 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- คะแนน 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามไปถามกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ฝึกอบรมผู้ช่วยนักวิจัยให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง โดยผู้ช่วยวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นักศึกษาดังกล่าวได้รับการอบรมวิธีการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ในพื้นที่ที่ผู้ประกอบการดำเนินกิจการอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ

5. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1 - ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าความถี่ ค่าระดับการปฏิบัติและระดับความเหมาะสม ซึ่งจะบอกถึงการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ข้อมูลส่วนนี้วิเคราะห์โดยใช้สถิติต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบและตีความ

ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ในการวัดค่าระดับการปฏิบัติและความเหมาะสมในการประยุกต์แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อสามารถนำมาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและตีความหมายว่ามีระดับความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 100)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการประยุกต์ใช้มากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการประยุกต์ใช้มาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการประยุกต์ใช้ปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการประยุกต์ใช้น้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการประยุกต์ใช้น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ พบว่า

1) ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภทการผลิต คิดเป็นร้อยละ 72.83 มีจำนวนพนักงานในวิสาหกิจต่ำกว่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 มีทุนจดทะเบียนระหว่าง 50,001 – 1,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.17 และส่วนใหญ่มียอดขายต่อปีของวิสาหกิจ 100,001 - 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.67

2) ผลการศึกษาระดับความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	ลำดับ
1. หลักการดำเนินธุรกิจอย่างพอประมาณ คือ ทำตามกำลังความสามารถของตนเอง ทำอย่างรู้เท่าทันและทำตามศักยภาพที่ตนมี ไม่ทำเกินความสามารถ	4.44	0.61	มาก	6
2. ดำเนินธุรกิจตามศักยภาพที่ตนมี ดำเนินธุรกิจอย่างมีเหตุผล คือ ทำตามความถนัดและความชำนาญของตน	4.42	0.56	มาก	8
3. ดำเนินธุรกิจอย่างสามารถคุ้มกันตนเองได้ คือทำงานอย่างมีหลักประกันควบคุมงานได้ ควบคุมตนเองได้ ไม่โลภเกินไป ไม่เสี่ยงจนเกินความสามารถในการควบคุม	4.40	0.53	มาก	9
4. เป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่เอาเปรียบพนักงาน แรงงาน ลูกจ้าง หรือผู้ส่งสินค้า นั่นคือเป็นคนสุจริต เทียบธรรม	4.72	0.46	มากที่สุด	1
5. เป็นคนที่มีความรอบรู้ในกิจการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ด้วยความจริง	4.70	0.52	มากที่สุด	3
6. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาถูก และมีประสิทธิภาพ	4.36	0.60	มาก	11
7. ประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	4.43	0.56	มาก	7
8. จ้างคนทำงานเป็นหลักมากกว่าใช้เครื่องจักรหรือเครื่องมือราคาแพง	4.38	0.81	มาก	10
9. ขนาดกิจการต้องไม่เกินกำลังของผู้ประกอบการ นั่นคือ มีขนาดพอเหมาะกับศักยภาพของตนเอง	4.45	0.58	มาก	5
10. ไม่โลภเกินไปจนควบคุมไม่ได้ เน้นกำไรในระยะสั้น	4.09	0.92	มาก	12
11. ซื่อสัตย์ สุจริต เทียบตรง	4.71	0.51	มากที่สุด	2
12. กระจายความเสี่ยงโดยทำกิจการหลายอย่างที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน	3.99	1.08	มาก	14
13. ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว ต้องสามารถใช้หนี้โดยปกติได้	4.00	0.93	มาก	13

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	ลำดับ
14. ใช้วัตถุดิบรวมทั้งแรงงานในท้องถิ่น	4.56	0.63	มากที่สุด	4
รวม	4.40	0.43	มาก	

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีระดับความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะดำเนินธุรกิจเพื่อให้เกิดผลกำไรและเป็นไปด้วยความราบรื่น เจริญเติบโต พยายามลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นกับธุรกิจ จึงดำเนินธุรกิจด้วยความระมัดระวัง (สุกิจ ศรีปัตตา, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นให้ธุรกิจดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่โลภมาก เน้นสร้างความมั่นคงแล้วจึงค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนาวุฒิ พิมพิก และจันทนา ฤทธิ์สมบูรณ์ (2553) ที่ทำการศึกษการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี การศึกษาพบว่า ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและจำแนกตามลักษณะของกิจการอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด แนวปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูง ได้แก่ การทำธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ ไม่เอาเปรียบผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยเรื่องนี้ที่พบการประยุกต์ใช้ในด้านเป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่เอาเปรียบพนักงาน แรงงาน ลูกจ้าง หรือผู้ส่งสินค้า นั่นคือเป็นคนสุจริต เทียบธรรม มากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ พบว่า ระดับความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้หลักการจัดการธุรกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่เอาเปรียบพนักงาน แรงงาน ลูกจ้าง หรือผู้ส่งสินค้า นั่นคือเป็นคนสุจริต เทียบธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ซื่อสัตย์ สุจริต เทียบตรง และเป็นคนที่มีความรอบรู้ในกิจการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ด้วยความรู้จัก ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ที่สนับสนุนงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

เอกสารอ้างอิง

- กัสดาล อยู่เย็น. (2544). พลวัตชุมชนบ้านเปร็ดในภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตติพร ศิริพันธ์ พันธเสน. (2550). การวิเคราะห์นโยบายสังคมของรัฐภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ณัฐภูมิ บำรุงแจ่ม. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- ธนาวุฒิ พิมพ์กิ และจันทนา ฤทธิ์สมบูรณ์. (2553). การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัย มสด*, 10(1), 1-21.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพศาล เนาวะวาทอง และธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2551). การจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านคำปลาหลาย ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 4(2), 38-49.
- สุกิจ ศรีบัติถา. (2549). *การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2549, 2 มิถุนายน). เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์และการเชื่อมโยงโลกาภิวัตน์ชุมชนกวิวัฒน์. *มติชนรายวัน*, น.20.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ตามความหมายของนักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อภิชัย พันธเสน, พิเชษฐ์ เกียรติเดชปัญญา, และสรวิชัย เปรมชื่น. (2546). *การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ประสิทธิผลของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ โดยใช้วิธีการสาธิต

Effectiveness of Health Information by Demonstration of Student Nurses

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ^{1*}, นภศพร เทวะเศกสรรค์², และเยาวพา วรรณแก้ว³
Chularat Howharn^{1*}, Napasaporn Tawaseksan² and Yaowapa Wankaew³

Received: August 21, 2019; Revised: December 26, 2019; Accepted: April 24, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้มีเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการให้ นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต ทำการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคปฏิบัติ ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลทุติยภูมิแห่งหนึ่ง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เຈะจงโดยเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมที่ต้องให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแบบเดิมก่อน จึงดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลองที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพ อนามัยโดยใช้วิธีการสาธิต เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการให้คำแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ และแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ ใช้สถิติ Independent t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้และทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 20-21 ปี ผ่านการศึกษาวិชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ทุกคน กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสูงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$ ตามลำดับ) และ ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุมแต่สูงมากกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.05$ ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$ ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือควรให้นักศึกษาได้มีการฝึกซ้อมให้มีความพร้อมมากกว่านี้ และควรมีการติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ

คำสำคัญ: การให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย หญิงตั้งครรภ์ การสาธิต

Abstract

The aims of this quasi-experimental study were to determine the effectiveness of health information by demonstration of student nurses. Samples were third year nursing students who were have nursing practicum at Antenatal Clinic at one Secondary care level hospital. For prevent contamination, data were collected from control

¹ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

³ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ Boromarajonani College of Nursing Surin

*Corresponding author e-mail: howharn@gmail.com

group who have to give health information to pregnant women using usual ways. Research instrument was program of health information for pregnant women entitles nutrition during pregnancy. Data were collected via health information plan scale and health information competency scale. Independent t-test were used to test the difference on mean scores.

The findings were as followed. All samples were female, age between 20-21 years olds, and passed the nursing care for pregnant women. Mean scores on health information plan in experimental group were statistically higher than control group at $p < .05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$; respectively). Mean scores on health information competency on experimental were not statistically significant higher than control group ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$; respectively).

The suggestions from this study are that nursing students should have more time to practice until they have confidentiality enough before demonstration. Furthermore, further study should be conduct for determine the use of knowledge in health practice among pregnant women. culture for tourism. The performance results to solving environmental problems and use of resources. Local economy development, Creating the tourism community system. Creating the partnership network and promote the local culture.

Keywords: Health information, Pregnant women, Demonstration

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมสุขภาพของตัวบุคคลนั้นจะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ (บรรจง พลไชย และณติยา พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2561) การจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนการพฤติกรรมสุขภาพเพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องนำไปสู่สุขภาพที่แข็งแรงนั้นมีได้หลากหลายวิธีการ เช่น ในระดับบุคคลสามารถใช้การสนทนา การให้คำปรึกษาทางสุขภาพเป็นรายบุคคล ในระดับกลุ่มบุคคลนั้นสามารถใช้การบรรยาย การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้สถานการณ์จำลอง การบรรยายหมู่ ในระดับชุมชนสามารถใช้การจัดเวทีประชาคม การจัดทำโครงการแก้ปัญหาสุขภาพ การณรงค์ด้านสุขภาพ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุศึกษา, 2556) การให้คำแนะนำแบบสาธิต คือการที่ผู้สอนแสดงให้ผู้ฟังดูเพื่อให้ผู้ดูได้รับประสบการณ์ตรงจากการฟังด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ดูมีความเข้าใจได้ง่ายกว่าการอธิบายหรือการบรรยาย การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการจัดเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิตเป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ (จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม, 2559; จารุวิธ หนูทอง, 2553) นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสาธิตยังช่วยเพิ่มทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้ (รปอง กัลติวาณิชย์, 2556)

การเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์นั้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนจะให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาอย่างแท้จริง รวมทั้งการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (วิภาดา คุณาวิกิตกุล, 2558) เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำที่หลากหลายวิธีและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จึงควรมีการมอบหมายให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต โดยเลือกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ที่มีการมอบหมายให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์ โดยกำหนดหัวข้อโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ เนื่องจากเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและจำเป็นแก่หญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโภชนาการเกินจะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์เกิดภาวะเบาหวานระหว่างตั้งครรภ์ซึ่งส่งผลให้เกิดการคลอดลำบากเนื่องจากทารกมีขนาดใหญ่เกิน และหากหญิงตั้งครรภ์มีภาวะโภชนาการที่บกพร่องจะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์มีภาวะซีดซึ่งจะส่งผลให้ทารกมีพัฒนาการล่าช้าและหญิงตั้งครรภ์อาจเกิดภาวะตกเลือดในระยะคลอดได้นอกจากนั้นจากการศึกษาที่ผ่านมายังพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นเลือดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ราณี ผลวัฒน์, 2560)

ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยวิธีการสาธิตในหัวข้อโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์ซึ่งเป็นหัวข้อที่เหมาะสมต่อการให้ความรู้แบบสาธิต จึงออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยใช้วิธีการสาธิต และเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของวิธีการนี้จึงประเมินทักษะของการจัดทำแผนการให้ความรู้และทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ การศึกษาวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการให้นักศึกษาจัดให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่หญิงตั้งครรภ์โดยใช้วิธีการสาธิต และวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพระหว่างกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่ใช้วิธีการสาธิต และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพระหว่างกลุ่มที่สอนแบบเดิมและกลุ่มที่ใช้วิธีการสาธิต โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการเรียนรู้นักศึกษาได้มีทักษะในการให้ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การสาธิต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

การสาธิตเป็นการแสดงโดยใช้เครื่องมือประกอบเพื่อช่วยให้ผู้เข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องที่ต้องการจะให้ผู้ การสาธิตจึงเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในเรื่องที่ต้องการชักชวนให้ผู้ดูปฏิบัติตามหรือเปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม เช่น การใส่ห่วงกำเนิด การแปรงฟันถูกวิธี การตรวจเบาหวานด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้อย่างนี้

1. ก่อนการสาธิต

- 1.1 วางแผนล่วงหน้า โดยพิจารณาส่วนไหนของเนื้อหาที่ควรจะใช้วิธีการสาธิต
- 1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสาธิตให้ชัดเจน ว่าต้องการให้ผู้ดูเกิดอะไรบ้าง
- 1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ดูโดยละเอียดเพื่อจะได้จัดการสาธิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ดู
- 1.4 จัดขั้นตอนสาธิตให้เป็นไปตามลำดับ พร้อมทั้งเตรียมเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนให้พร้อม
- 1.5 จัดเตรียมวัสดุและเครื่องมือที่จำเป็นจะต้องใช้ให้พร้อมและทำการทดสอบล่วงหน้า
- 1.6 ถ้าจะต้องมีผู้ช่วยสาธิตจะต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจน
- 1.7 เตรียมสถานที่ให้พร้อมโดยจัดที่นั่งให้ผู้ดูทุกคนสามารถมองเห็นได้อย่างทั่วถึง
- 1.8 เตรียมผู้ฟังโดยการบอกวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการสาธิตให้ผู้ดูล่วงหน้า

2. ระหว่างดำเนินการสาธิต

- 2.1 อธิบายให้ผู้ดูที่กำลังทำอะไร ทำไมจึงต้องทำและผลที่จะเกิดขึ้นคืออะไร
- 2.2 ดำเนินการสาธิตตามขั้นตอนที่เตรียมให้ผู้ดูได้เห็นอย่างชัดเจนทุกขั้นตอน
- 2.3 เน้นความสำคัญของสิ่งที่ต้องการให้ผู้ดู และจะต้องอธิบายจนแน่ใจว่าเข้าใจ จึงค่อยดำเนินขั้นต่อไป

ต่อไป

- 2.4 ระหว่างการสาธิตจะต้องเน้นสิ่งที่ควรต้องจำหรือต้องปฏิบัติ
- 2.5 ขณะที่ดำเนินการสาธิตจะต้องกระตุ้นให้ผู้ดูมีส่วนร่วมโดยการถามให้ตอบหรือลองทายดูว่าอะไร

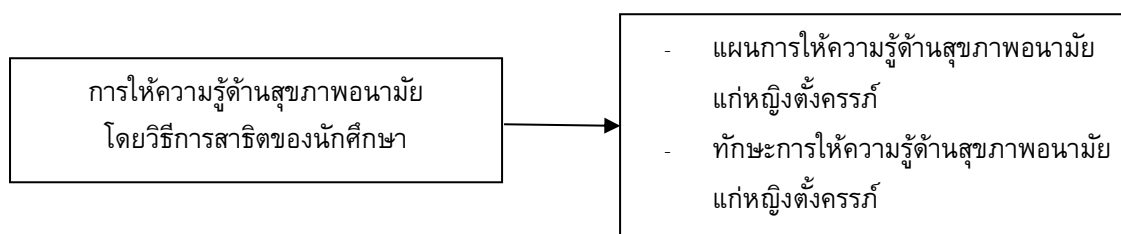
จะเกิดขึ้น

2.6 คอยสังเกตปฏิกิริยาของผู้ดูว่าแสดงความเข้าใจหรือเบื่อหน่ายมากน้อยแค่ไหน เพื่อจะได้ปรับการสาธิตให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.7 แจกเอกสารประกอบการสาธิตเพื่อให้ผู้ดูสามารถติดตามการสาธิตในขั้นตอนต่าง ๆ ได้

3. เมื่อจบการสาธิต ควรมีการประเมินผลการสาธิตโดยการซักถามหรือสังเกตปฏิกิริยาของผู้ดูหรือผู้ชม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพบว่ายังมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่ดำเนินการวิจัยในนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และมีการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิต ดังเช่น งานวิจัยของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต เรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหววิชาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ในระดับมากที่สุด ($M=4.54$, $SD = 0.22$) และพบว่าคะแนนผลของการปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 82.33 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม (2559) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิต ผลการศึกษาลำดับคลึงกับการศึกษาของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนร้อยละ 89.76 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ร่วมกับการสาธิต ผลการศึกษพบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการเย็บแผลและผ่าฝีในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-experimental study) แบบสองกลุ่มวัดครั้งเดียวหลังการทดลอง (Two group posttest only)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการ ผดุงครรภ์ ณ โรงพยาบาลหัตถิยุมิขนาด M1

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษา ภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลหัตถิยุมิขนาด M1 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากกลุ่มที่จะได้เป็นกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพแบบเดิม เก็บข้อมูลจากนักศึกษาทุกคนในกลุ่ม หลังจากนั้น ดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมแล้ว จึงดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบสาธิต

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑเรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นเตรียม โดยนักศึกษาวางแผนล่วงหน้าโดยการกำหนดหัวข้อที่จะใช้วิธีการสาธิต หลังจากนั้นจัดทำแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย และส่งให้อาจารย์ตรวจสอบ ทั้งนี้ ในแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยจะประกอบไปด้วยหัวข้อวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการให้ความรู้ และการประเมินผล

1.2 ขั้นสาธิต จะประกอบไปด้วย ขั้นนำเข้าสู่เนื้อหา ขั้นสาธิต และขั้นการประเมินผลความรู้ความเข้าใจของผู้ฟัง

1.3 ขั้นประเมินผล โดยนักศึกษาจะบันทึกผลการให้ความรู้ในแผนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ จำนวน 11 ข้อ กำหนดระดับการประเมินไว้ดังนี้ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน และควรปรับปรุง ให้ 1 คะแนน แบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ ประกอบไปด้วย ข้อความสำหรับการประเมินจำนวน 6 ข้อ กำหนดระดับการประเมินไว้ดังนี้ ดีมาก ให้ 4 คะแนน ดี ให้ 3 คะแนน พอใช้ ให้ 2 คะแนน และ ควรปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อป้องกันอคติจากสิ่งทดลอง ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมก่อน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มควบคุม นักศึกษาได้รับคำอธิบายถึงวิธีการและขั้นตอนที่นักศึกษาต้องจัดทำในการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและตอบข้อสงสัย หลังจากนั้นนักศึกษาจัดทำแผนการให้ความรู้ส่ง โดยแผนการสอน ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล นักศึกษาจัดทำสื่อการสอน และส่งสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ ให้โภชนาการตรวจสอบ หลังจากนั้นอาจารย์ประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ หลังจากนั้น นักศึกษาตรวจสอบการนัดหมายหึงตั้งครุฑที่มีนัดหมายเพื่อเข้าโรงเรียน พ่อ-แม่ ครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมสื่อการสอนให้เหมาะสม หลังจากนั้นนักศึกษาให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑเรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑตามที่ได้เตรียมมา โดยสื่อการสอนที่ใช้เป็นภาพพลิก และอาจารย์ประเมินนักศึกษาด้วยแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ

2. หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง โดยนักศึกษาได้รับคำอธิบายถึงวิธีการ และขั้นตอนที่นักศึกษาต้องจัดทำในการให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและตอบข้อสงสัย หลังจากนั้นนักศึกษาจัดทำแผนการให้ความรู้ส่ง แก่ไขจนสมบูรณ์ นักศึกษาจัดทำสื่อการสอน และส่งสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเมนูอาหาร 1 สัปดาห์ ให้โภชนาการตรวจสอบ หลังจากนั้นอาจารย์ประเมินแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ นักศึกษาตรวจสอบการนัดหมายหึงตั้งครุฑ ที่มีนัดหมายเพื่อเข้าโรงเรียนพ่อ-แม่ ครั้งที่ 1 เพื่อเตรียมสื่อการสอนให้เหมาะสม หลังจากนั้นนักศึกษาให้คำแนะนำแก้หึงตั้งครุฑ เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครุฑ ตามที่ได้เตรียมมาและอาจารย์ประเมินนักศึกษาด้วยแบบประเมินทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก้หึงตั้งครุฑ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติ Independent t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกำหนดค่า p-value ไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุระหว่าง 20-21 ปี ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ทุกคน ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสูงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ($M=83.46$, $SD=2.58$; $M=81.03$, $SD=1.33$ ตามลำดับ) ดังแสดงตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่สูงมากกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ($M=89.37$, $SD=4.17$; $M=83.75$, $SD=9.16$ ตามลำดับ) ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพและทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	กลุ่ม	n	M	SD	t(df)	p-values
แผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพ	ควบคุม	8	81.03	1.33	2.37(14)	0.33
	ทดลอง	8	83.46	2.58		
ทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพ	ควบคุม	8	83.75	9.16	1.58(14)	.136
	ทดลอง	8	89.37	4.17		

คะแนนเฉลี่ยแผนการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มทดลองที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์โดยการสาธิตสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ สอดคล้องกับการศึกษาของริบอง กัลติวาณิชย์ (2556) ที่พบว่าการจัดเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อฝึกทักษะปฏิบัติเรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหว พบว่า ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนผลของการปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งอาจเนื่องมาจากการกำหนดให้นักศึกษาให้ความรู้โดยการสาธิต ทำให้นักศึกษามีกิจกรรมการสอนที่เจาะจง ไม่ต้องออกแบบเอง ทำให้สะดวกต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ในขณะที่การสอนแบบเดิมนักศึกษาต้องออกแบบเนื้อหา กิจกรรมการสอน และสื่อการสอนด้วยตัวเอง

คะแนนเฉลี่ยทักษะการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มทดลอง ที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เรื่องโภชนาการระหว่างการตั้งครรภ์โดยการสาธิตสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากการผู้เรียนมีวิธีการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งผู้เรียนแต่ละคนมีบุคลิกที่แตกต่างกัน ในผู้เรียนที่มีบุคลิกเก็บตัว ไม่กล้าพูดต่อหน้าสาธารณะ จะยังปฏิบัติการให้ความรู้แบบสาธิตได้ไม่ดีนัก สอดคล้องกับการศึกษาของสกวาร์ธน์ (2561) ที่พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนั้น จากการสาธิตการปรุงอาหารยังไม่ใช้ความถนัดของนักศึกษา และเป็นครั้งแรกที่ผู้เรียนต้องจัดการให้ความรู้ด้านสุขภาพโดยการสาธิต จึงอาจทำให้ผู้เรียนยังไม่สามารถให้ความรู้ด้านสุขภาพ โดยการใช้วิธีการสาธิตได้ไม่ดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะของการให้ความรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มที่สอนแบบเดิม และกลุ่มที่สอนแบบใช้วิธีการสาธิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การที่จะมอบหมายให้นักศึกษาได้ให้ความรู้แบบใช้วิธีการสาธิต ควรให้นักศึกษาได้มีการฝึกซ้อมให้มีความพร้อมมากกว่านี้ และควรมีการติดตามการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และควรมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มนักศึกษาที่มากกว่านี้ และควรทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุศึกษา. (2556). *วิธีการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เล่มที่ 4*. ม.ป.ท. จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม. (2559). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิตเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์. *วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 45-54.
- จารุวัธ หนูทอง. (2553). *การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนบนเครื่องช่วยงานส่วนบุคคล แบบดิจิทัล (PDA) (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- ทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, จารุรี วาระหัส, ขวัญเรือน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, พันธยา วรณวิไล และ สิริมาศ วงศ์ใหญ่. (2562). ผลการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ร่วมกับการสาธิตต่อความสามารถในการเย็บแผลและผ่าฝีของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 29(2), 142-151.
- บรรจง พลไชย และณัฏฐา พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2561). สื่อสำหรับเผยแพร่สารสนเทศสุขภาพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ฉบับการประชุมวิชาการครบรอบ 25 ปี*, 269-275.
- ราณี ผลวัฒน์. (2560). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการต่อการเพิ่มความเข้มข้นเลือดในหญิงตั้งครรภ์. *ราชวดีสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, 7(1), 11-19.
- ธิปอง กัลติวานิชย์. (2556). ผลการเรียนแบบผสมผสานด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อฝึกปฏิบัติทักษะวิชาคอมพิวเตอร์กราฟฟิก เรื่องการสร้างภาพเคลื่อนไหวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(2), 642-654.
- วิภาดา คุณาวิกิตกุล. (2558). การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21. *พยาบาลสาร*, 42(2), 152-156.

ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพ
ในสำนักงานบัญชีคุณภาพ
**Impact of Preparing in ASEAN Economic Community (AEC) Skill Labor
Moving with Development a Professional Accountant in Quality
Accounting Office.**

วิภาวรรณ สุขสมัย^{1*}และสำเรียม คุมโสระ²
Wipawan Suksamai^{1*} and Samream Khumsora²

Received: September 18, 2019; Revised: April 18, 2020; Accepted: May 11, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ ในงานวิจัยนี้เก็บรวบรวมจากนักบัญชีของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย จากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ซึ่งแบบสอบถามได้รับการตอบกลับเพื่อใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 111 ราย นอกจากนี้ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุค ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ ด้านการขาดแคลนบุคลากร ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ และด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพ นักบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้งานวิจัยในอนาคตอาจมีการพัฒนาวิธีการวิจัยแบบผสมเพื่อสร้างองค์ประกอบใหม่ ทั้งในด้านการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีและทักษะวิชาชีพบัญชี ที่เฉพาะเจาะจง รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีขนาดใหญ่และเปรียบเทียบประชากรจากวิชาชีพด้านการบัญชีอื่น ๆ เพื่อสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ: นักบัญชีมืออาชีพ การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ การเพิ่มศักยภาพ

Abstract

The objective of this research was to study on the Impact of preparing in ASEAN the objective of this research was to study on the impact of preparing in ASEAN economic community (AEC) skill labor moving with development a professional accountant in quality accounting office. This research collected from the accountants of the Quality Accounting Office in Thailand. From the website of the Department of Business Development. Mailed questionnaire is operated as data collection instrument. There are 111 returned questionnaires used in this analysis. In addition, ordinary least square regression analysis is operated to test the postulated hypotheses.

^{1*} สาขาวิชาบัญชี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Accounting, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus

² สาขาวิชาบัญชี คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Department of Accounting, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus

*Corresponding author e-mail: Wipawan.da@gmail.com

The study indicated that Impact of preparation for skilled labor migration in the ASEAN economic community (AEC). In terms of return and motivation, shortage of personnel, Career advancement and social and economic factors. Affecting the significant increase of accountant potential. In addition, future research may develop mixed research methods to create new components. And auditing aspects of auditors and specific accounting professional skills. Including collecting data from a large population and comparing the population from other accounting professions. To be able to apply research results extensively.

Keywords: Professional Accountants, Movement of Skilled Labor, Capacity Enhancement

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของไทย ตลอดจนแรงงานในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่จะต้องพัฒนาให้เท่าเทียมนานาประเทศ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานที่เกิดขึ้นจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC : ASEAN Economic Community) ที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวผลักดันจุดและดึงแรงงานเข้าออกจากประเทศต้นทาง (วศิน กลั่นจิตร, 2547: 16-18) ได้แก่ สาขาวิชาชีพเหล่านี้ คือ วิศวกร แพทย์ พยาบาล นักบัญชี นักสำรวจ ทันตแพทย์ และผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปนิก การเปิดให้ผู้ประกอบอาชีพที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการประสานงานวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ทั้ง 7 สาขา (ASEAN Joint Coordinating Committee) โดยการขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพชาวต่างชาติเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศอาเซียนได้ ต้องปฏิบัติตามกฎและระเบียบภายในประเทศนั้น ๆ ในทำนองกลับกันหากคนไทยที่ประกอบวิชาชีพเหล่านี้ ก็สามารถที่จะไปทำงานยังประเทศอื่นที่มีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการไทย หรือแรงงานไทยก็จะมีโอกาสออกไปลงทุนหรือทำงานในต่างประเทศมากขึ้น (ผู้อำนวยการสำนักงานประชาคมอาเซียน, 2557)

นักบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งจะต้องมีการพัฒนาให้ทัดเทียมกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาศักยภาพของนักบัญชีต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ในการปรับตัวก้าวสู่ประชาคมอาเซียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องปรับตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน (ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามณ สิทธิผลนิชกุล, 2555) จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาวิชาชีพบัญชี ดังเช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้จัดโครงการพัฒนาสำนักงานบัญชีคุณภาพ ซึ่งได้เริ่มโครงการดังกล่าว จัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2551 เพื่อช่วยบ่มเพาะพัฒนาความรู้และสร้างความพร้อมให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและสำนักงานบัญชีของไทย ก้าวสู่การเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ มีมาตรฐานเทียบเคียงระดับสากล พร้อมให้บริการลูกค้าทั้งในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน โดยเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับทิศทางวิชาชีพบัญชีไทยภายใต้กรอบ AEC มาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ก้าวทันเรื่องมาตรฐานการบัญชีก่อนเปิด AEC รวมถึงจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและสร้างมาตรฐานงานบัญชีด้วยสำนักงานบัญชีคุณภาพ และมีคุณสมบัติตาม MRA วิชาชีพด้านบัญชี ว่าด้วย “ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติสาขาวิชาชีพ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Accountancy Services)” ซึ่งทำให้นักบัญชีและสำนักงานบัญชีต้องเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หรือรองรับการแข่งขันในวิชาชีพบัญชีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2559)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและสนใจศึกษาถึงผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการบัญชี เพื่อให้นักบัญชีมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันโดยเฉพาะในขณะที่ประเทศเข้าสู่การเปิดการค้าเสรีอาเซียน คณะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเพิ่มศักยภาพของนักบัญชีในการปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและพัฒนาศักยภาพของตนในด้านต่าง ๆ เพื่อสามารถพัฒนาตนเองให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานและได้เปรียบคู่แข่งขันในการ

พัฒนาศักยภาพในด้านวิชาชีพของ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ และสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียนได้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาศึกษาผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่ ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ ด้านการขาดแคลนบุคลากร ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านจริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน และมีใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพบัญชี ของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพของของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ
4. เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของนักบัญชีสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาความรู้ความสามารถของนักบัญชีในด้านต่าง ๆ เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ทบทวนวรรณกรรม

ฝ่ายส่งเสริมการมีงานทำ สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำปาง (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ หมายถึง การเคลื่อนย้ายแรงงานในระดับนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญหรือผู้มีความสามารถพิเศษ โดยกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ เพื่ออำนวยความสะดวก ในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญหรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามที่สอดคล้องกันไว้คือ วิลาลินี สัตยราชา (2555) กรณิการ์ ลำลือ (2553) และวีระยุทธ สุขมาก และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2556)

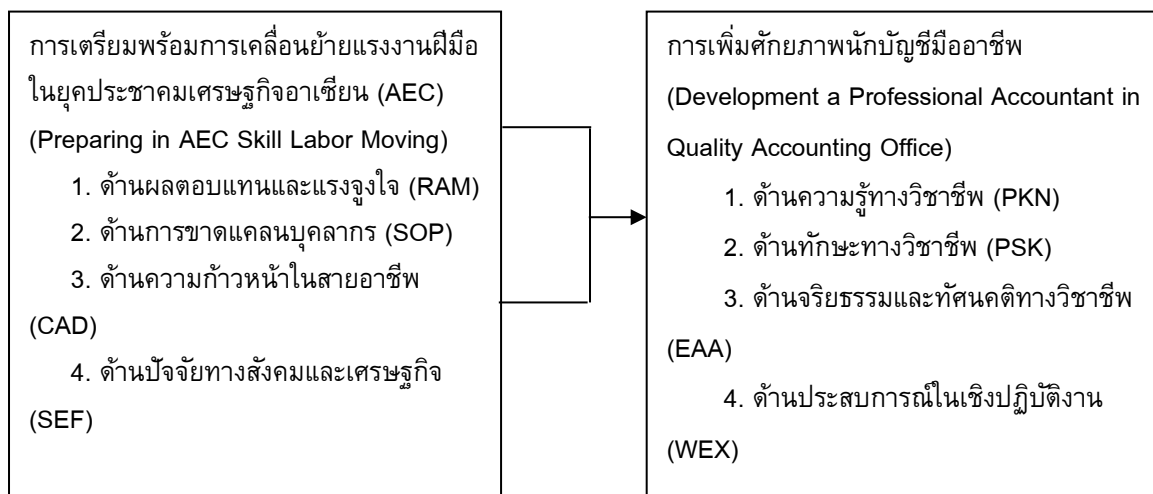
ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชี หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้ประกอบ วิชาชีพบัญชีได้รับการพัฒนาเติบโตของขีดความสามารถ (capability) ที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพ (potential) ให้ปรากฏผลสำเร็จเพื่อเพิ่มสมรรถนะ (competence) ในด้านวิชาชีพให้ก้าวหน้ากว่าเดิม ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามที่สอดคล้องกันไว้คือ สรศักดิ์ ธนไชย (2551) ศิวาภรณ์ พรยั้ง (2551) จันทรเพ็ญ ศรีสุระ (2550) Hassall, Joyce, Montano & Anes (1999) และ Priantara & Manshur (2011)

ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดจากประเทศต้นทางที่แรงงานต้องการเคลื่อนย้าย

ปัจจัยผลักดันจากประเทศต้นทางที่แรงงานต้องการเคลื่อนย้ายออก สาเหตุสำคัญที่ทำให้แรงงานเกิดการเคลื่อนย้ายออกจากประเทศ ได้แก่ อัตราการว่างงาน (Unemployment) ที่เกิดขึ้นในอัตราสูงและการทำงานต่ำกว่าระดับ (Underemployment) เป็นผลจากการไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับความรู้ความสามารถได้ ในขณะที่มีแรงงานบางส่วนมีความพยายามในการหางานทำในประเทศ แต่หาไม่สามารถหางานทำได้ตรงกับความต้องการ กลุ่มแรงงานเหล่านี้มีแนวโน้มอย่างมากที่จะเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในประเทศ ระดับค่าจ้างที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับรายได้ในต่างประเทศ ใน

สาขาอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน โอกาสในการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในต่างประเทศย่อมมีมากกว่า ถ้าค่าจ้างและเงินเดือนในต่างประเทศมีอัตราที่สูงกว่า ความก้าวหน้าในอาชีพและแรงจูงใจในการทำงาน แรงงานที่มีความรู้ความชำนาญสูงแต่ไม่สามารถมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ได้ ย่อมเกิดความรู้สึกอยากเคลื่อนย้ายไปทำงานในต่างประเทศ การวางแผนบุคลากรที่ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดความสมดุลระหว่างงานกับบุคลากร แรงงานบางส่วนอาจเป็นส่วนเกิน แต่ในขณะเดียวกันในบางประเทศอาจกำลังต้องการบุคลากรที่เป็นส่วนเกินนี้อยู่ ทำให้บุคลากรดังกล่าวต้องการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในต่างประเทศ ปัจจัยทางสังคมและการเมือง แรงงานบางส่วนอาจจะไม่พอใจในสภาพสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่ที่ยึดเหนี่ยวมาจากความคุ้นเคยและความแตกแยกของกลุ่มการเมืองในประเทศ

ปัจจัยดึงดูดหรือแรงจูงใจจากประเทศที่แรงงานต้องการเคลื่อนย้ายเข้าสาเหตุสำคัญที่ทำให้แรงงานเกิดการเคลื่อนย้ายจากประเทศต้นทางเข้าสู่ประเทศใดประเทศหนึ่ง ได้แก่ ระดับค่าจ้างและเงินเดือนที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับรายได้ในประเทศต้นทาง ในสาขาอาชีพที่มีลักษณะเดียวกัน ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปทำงานในต่างประเทศได้ การขาดแคลนบุคลากรในบางสาขา ถ้าหากมีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้กับบุคลากรในแต่ละสาขาอาชีพได้ทราบถึงประเภทแรงงานที่ขาดแคลนก็อาจถูกดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในต่างประเทศได้ ถ้าค่าจ้างและเงินสูงพอ ความก้าวหน้าในสาขาอาชีพ สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการวางแผนพัฒนาบุคลากรที่ยุติธรรมย่อมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของแรงงานโดยทั่วไป ในสาเหตุนี้เองจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้แรงงานที่มีความรู้ความชำนาญจากประเทศด้อยพัฒนาเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อโอกาสก้าวหน้าในสาขาอาชีพของตนเอง (วศิน กลั่นจิตร, 2547) สอดคล้องกับงานวิจัย ACCA และ ACRA (2012) ได้การศึกษาการดึงดูดและการรักษานักบัญชีของสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ กล่าวว่าวิชาชีพบัญชีมีการจ้างงานมากเป็นอันดับที่ 3 ของตลาดแรงงานไทย สำหรับสวัสดิการพนักงานต้องการความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานรวมถึงค่าจ้างที่เป็นธรรม มิติของรัฐบาล พบว่า ประเทศไทยมีความพร้อมในการสร้างหลักสูตรเพื่อฝึกอบรมให้แก่กับบัญชีที่ต้องการพัฒนาศักยภาพโดยสภาวิชาชีพบัญชีร่วมกับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตั้งสำนักงานสอบบัญชี คุณภาพและออกใบรับรองให้แก่ สำนักงานบัญชี เพื่อต้องเพิ่มบทบาทของผู้ประกอบการบัญชี

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

H1: ผลกระทบด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจมีผลกระทบเชิงบวกต่อ (a) ความรู้ทางวิชาชีพ, (b) ทักษะทางวิชาชีพ, (c) จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ, (d) ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติงาน, และ (e) โบนัส

H2: ผลกระทบด้านการขาดแคลนบุคลากรมีผลกระทบเชิงบวกต่อ (a) ความรู้ทางวิชาชีพ, (b) ทักษะทางวิชาชีพ, (c) จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ, (d) ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติงาน, และ (e) โบนัส

H3: ผลกระทบด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพมีผลกระทบเชิงบวกต่อ (a) ความรู้ทางวิชาชีพ, (b) ทักษะทางวิชาชีพ, (c) จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ, (d) ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติงาน, และ (e) โบนัส

H4: ผลกระทบด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบเชิงบวกต่อ (a) ความรู้ทางวิชาชีพ, (b) ทักษะทางวิชาชีพ, (c) จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ, (d) ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติงาน, และ (e) โบนัส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่ม ได้แก่ นักบัญชีของในสำนักงานบัญชีคุณภาพ การที่เลือกประชากรกลุ่มนี้ เป็นผลจากการที่เป็นกลุ่มที่มีการยกระดับคุณภาพของสำนักงานบัญชี มีนักบัญชีเป็นจำนวนมาก และมีโอกาสในการพัฒนาบุคลากรในสำนักงานได้มากกว่า โดยเป็นกลุ่มประชากรที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อ สำนักงานบัญชีคุณภาพ สำนักงานบัญชีโดยทั่วไป มีจำนวน 117 ราย ในเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ วันที่ 30 มกราคม 2559 ซึ่งจากการทำการสำรวจครั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาเป็นข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 111 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 94.87 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Aaker, Kumar & Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้

การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

การเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ จำนวน 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับหน่วยงานของท่านให้ความสำคัญกับการให้ผลตอบแทนและแรงจูงใจ เพื่อดึงดูดนักบัญชีมืออาชีพ ผลตอบแทนและแรงจูงใจในหน่วยงานของท่านสูงกว่าหน่วยงานอื่นในกลุ่มประเทศอาเซียน หน่วยงานของท่านมีค่าตอบแทนพิเศษตอบแทนให้พนักงานในหน่วยงาน และหน่วยงานของท่านได้กำหนดค่าตอบแทนเพื่อดึงดูดนักบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียน 2) ด้านการขาดแคลนบุคลากร จำนวน 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ หน่วยงานของท่านมีนักบัญชีไม่เพียงพอกับประมาณงาน หน่วยงานของท่านเปิดรับพนักงานบัญชีตลอดทั้งปี หน่วยงานของท่านมีความต้องการนักบัญชีมืออาชีพในจำนวนมาก และหน่วยงานของท่านพยายามที่จะดึงดูดนักบัญชีมืออาชีพ 3) ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ จำนวน 3 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ หน่วยงานของท่านมีแผนพัฒนางานและเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพให้กับนักบัญชี หน่วยงานของท่านมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งงานให้กับพนักงานเป็นประจำทุกปี และหน่วยงานของท่านมีตำแหน่งงานหลากหลายเตรียมพร้อมกับการเลื่อนตำแหน่งงานของพนักงาน และ 4) ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ จำนวน 3 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจส่งผลให้หน่วยงานของท่านมีการขยายงานเพิ่มมากขึ้น การเปิด AEC ส่งผลให้หน่วยงานของท่านรับงานด้านการบัญชีจากประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจส่งผลให้หน่วยงานของท่านมีความต้องการนักบัญชีมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

การเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพ เป็นตัวแปรตาม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 3 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้พนักงานบัญชีติดตามการเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้พนักงานบัญชีมีความรู้ทั่วไปที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หน่วยงานของท่านพัฒนาความรู้กับบัญชีโดยการเข้าร่วมการอบรมหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และหน่วยงานของท่านมีการจัดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในประชาคมอาเซียนให้กับนักบัญชีในกิจการ 2) ด้านทักษะทางวิชาชีพ จำนวน 5 คำถามโดยครอบคลุมเกี่ยวกับหน่วยงานของท่านตระหนักถึงความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หน่วยงานของท่านตระหนักถึงความชำนาญทางวิชาชีพเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถให้ทันสมัยอยู่เสมอ นักบัญชีหน่วยงานของท่านให้บริการทางวิชาชีพบัญชีสอดคล้องกับมาตรฐานของวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศ นักบัญชีในหน่วยงานของท่านสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความมีสติและระมัดระวังรอบคอบ และนักบัญชีในหน่วยงานของท่านสามารถจัดทำบัญชีได้มากกว่า 2 ภาษา 3) ด้านจริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ จำนวน 4 คำถามโดยครอบคลุมเกี่ยวกับ หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีปฏิบัติงานวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงต่อวิชาชีพ หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีปฏิบัติงานอย่างไม่ปกปิด หรือไม่บิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงตรงในการใช้ดุลพินิจ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่เชื่อถือได้ โดยปราศจากความลำเอียง และหน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีไม่นำความลำเอียงของกิจการที่ตนเองได้มากระหว่างปฏิบัติงานไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง 4) ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน จำนวน 4 คำถามโดยครอบคลุมเกี่ยวกับหน่วยงานของท่านพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของ นักบัญชีโดยให้นักบัญชีรับผิดชอบงานสำคัญ ๆ การพิจารณารับพนักงานบัญชีของหน่วยงานท่านให้ความสำคัญการมีประสบการณ์ด้านการทำบัญชี หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีทำบัญชีด้วยภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และหน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีทำบัญชีของบริษัทในกลุ่มประเทศอาเซียน และ 5) ใบอนุญาต จำนวน 4 คำถามโดยครอบคลุมเกี่ยวกับหน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีของแต่ละประเทศในอาเซียน หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้นักบัญชีศึกษากฎระเบียบเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วม (MAR) ระหว่างประเทศ หน่วยงานของท่านได้จัดทำความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียนให้นักบัญชีในหน่วยงานทราบและนักบัญชีในหน่วยงานท่านได้รับอนุญาตให้ทำบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียน

ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง โดยการหาค่า factor loadings ของแต่ละข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.768-0.960 แสดงให้เห็นว่ามีค่ามากกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้และน่าเชื่อถือ (Nunnally and Bernstein, 1994) นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าระหว่าง 0.869-0.930 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่ายอมรับได้ในความเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือวัด (Hair et al., 2010)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณทดสอบผลกระทบของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ ซึ่งเขียนได้สมการดังนี้

$$\text{สมการ Development a Professional Accountant} = \beta_0 + \beta_1 \text{RAM} + \beta_2 \text{SOP} + \beta_3 \text{CAD} + \beta_4 \text{SEF} + \varepsilon$$

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามที่ตอบกลับมา พบว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 45 ปี สถานภาพหย่าร้างหรือหม้าย ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีมากกว่า 15 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30,000 บาท และอยู่ในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายบัญชี และสำนักงานบัญชีคุณภาพส่วนใหญ่ คือ บริษัทจำกัด มีจำนวนทุนเริ่มต้นต่ำกว่า 5,000,000 บาท จำนวนพนักงานส่วนใหญ่น้อยกว่า 10 คน รายได้เฉลี่ยอยู่ที่มากกว่า 6,000,000 บาท และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินงานน้อยกว่า 15 ปี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพโดยภาพรวม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)			
ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ	4.05	0.66	มาก
ด้านการขาดแคลนบุคลากร	4.04	0.80	มาก
ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ	3.97	0.76	มาก
ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ	3.80	0.75	มาก
รวม	3.96	0.68	มาก
เพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพ			
ด้านความรู้ทางวิชาชีพ	4.03	0.70	มาก
ด้านทักษะทางวิชาชีพ	3.95	0.71	มาก
ด้านจริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ	4.05	0.70	มาก
ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน	4.05	0.64	มาก
ใบอนุญาต	3.99	0.69	มาก
รวม	4.01	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของผู้บริหารสำนักงานบัญชีคุณภาพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ผลตอบแทนและแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมา การขาดแคลนบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.04 และความก้าวหน้าในสายอาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ โดยทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมา ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ย 4.05 และความรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ โดยทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพกับบัญชีมีอาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพโดยรวม

ตัวแปร	RAM	SOP	CAD	SEF	PKN	PSK	EAA	WEX	LIC
Mean	4.047	4.036	3.973	3.801	4.027	3.951	4.051	4.050	3.991
S.D.	0.658	0.804	0.763	0.750	0.704	0.713	0.695	0.638	0.687
RAM	1.000								
SOP	.790***	1.000							
CAD	.723***	.919***	1.000						
SEF	.680***	.790***	.824***	1.000					
PKN	.704***	.651***	.702***	.783***	1.000				
PSK	.749***	.736***	.747***	.785***	.816***	1.000			
EAA	.722***	.722***	.714***	.777***	.847***	.851***	1.000		
WEX	.649***	.581***	.643***	.718***	.778***	.793***	.840***	1.000	
LIC	.639***	.614***	.657***	.713***	.721***	.778***	.759***	.873***	1.000

*** $p < .01$

จากตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Correlation Coefficients) จากตารางแสดงให้เห็นว่ามีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.614– 0.873 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และผลจากการทดสอบปัญหาเกี่ยวกับตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) พบว่าค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.737 – 8.214 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน และไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Kutner, Nachtsheim & Neter, 2008)

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพกับบัญชีมีอาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม				
	PKN Eq.1	PSK Eq.2	EAA Eq.3	WEX Eq.4	LIC Eq.5
ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ (RAM: H1a-e)	.453*** (.000)	.415*** (.000)	.349*** (.000)	.418*** (.000)	.356*** (.002)
ด้านการขาดแคลนบุคลากร (SOP: H2a-e)	.375*** (.007)	.072 (.591)	.043 (.756)	.416*** (.004)	.268* (.090)
ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ (CAD: H3a-e)	.296** (.036)	.174 (.206)	.019 (.890)	.318** (.029)	.277* (.088)
ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (SEF: H4a-e)	.535*** (.000)	.415*** (.000)	.460*** (.000)	.447*** (.000)	.435*** (.000)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม				
	PKN Eq.1	PSK Eq.2	EAA Eq.3	WEX Eq.4	LIC Eq.5
Adjusted R ²	.679	.697	.662	.582	.550
Maximum VIF	8.214	8.214	8.214	8.214	8.214

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.10

Beta coefficients with standard errors in parenthesis

สมมติฐานข้อที่ 1 ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพ (H1a = 0.453, p<0.01), ทักษะทางวิชาชีพ (H1b = 0.415, p<0.10), จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ (H1c = 0.349, p<0.01), ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน (H1d = 0.418, p<0.01) และใบอนุญาต (H1e = 0.356, p<0.01)

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านการขาดแคลนบุคลากร แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพ (H2a = 0.375, p<0.05), ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน (H2d = 0.416, p<0.01) และใบอนุญาต (H2e = 0.268, p<0.10)

สมมติฐานข้อที่ 3 ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพ (H3a = 0.296, p<0.05), ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน (H3d = 0.318, p<0.05) และใบอนุญาต (H3e = 0.277, p<0.10)

สมมติฐานข้อที่ 4 ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพ (H4a = 0.535, p<0.01), ทักษะทางวิชาชีพ (H4b = 0.415, p<0.10), จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ (H4c = 0.460, p<0.01), ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน (H4d = 0.447, p<0.01) และใบอนุญาต (H4e = 0.435, p<0.01)

อภิปรายผล

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในสำนักงานบัญชีคุณภาพ” สามารถอภิปรายในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

ผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านผลตอบแทนและแรงจูงใจมีผลกระทบเชิงบวกแสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน และใบอนุญาต พบว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพที่มีผลตอบแทนและแรงจูงใจมีผลกระทบเชิงบวกส่งผลต่อความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานและใบอนุญาต ส่งผลให้นักบัญชีมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในทางบัญชี มีทักษะการบัญชีที่ดี การมีจริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ จะช่วยให้นักบัญชีสามารถยกระดับความสามารถของตนเอง นำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพของนักบัญชี การที่นักบัญชีมีประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานและมีใบอนุญาตยิ่งจะส่งผลให้นักบัญชีสามารถรับงานจากกลุ่มประเทศใน AEC หรือแม้กระทั่งการเคลื่อนย้ายแรงงานไปในกลุ่มประเทศ AEC ซึ่งจะทำให้ นักบัญชีมีรายได้และผลตอบแทนที่สูงขึ้น โดยงานวิจัยก่อนหน้าระบุว่าสาเหตุของการเคลื่อนย้ายพื้นที่เป็นผลมาจากความต้องการค่าจ้างที่สูงกว่า (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ศรีทอง (2547) ระบุปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจไปทำงานได้หวันเป็นผลมากจากการได้รับเงินเดือน

และค่าจ้างแรงงานที่สูง อัตราส่วนเงินเดือนที่แรงงานไทยได้รับขณะที่ทำงาน ที่ทำให้แรงงานไทยมีความพึงพอใจ นำไปสู่การเพิ่มความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน (วิลาสินี สัตยธาดา, 2555) การที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ ทักษะทางวิชาชีพที่ทำให้เห็นถึงความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าในประเทศ ไทย ก็จะทำให้ระดับความตั้งใจที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเสรีประชาคมอาเซียนเพิ่มขึ้น (ศิริพันธ์ หงษ์ทรัพย์ภิญโญ และ พาชิตชนัด ศิริพานิช, 2558) และ Priantara & Manshur (2011) พบว่า นักวิชาชีพบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพ จะมีสมรรถนะและความมุ่งมั่นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การรับรู้จริยธรรมในวิชาชีพและความมุ่งมั่นต่อการทำงาน แตกต่าง จากนักบัญชีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมนันท์ บุญถนอมศิริรัตน์ และ คมพัชญ์ สิริศิริพิทักษ์ (2560) โดยนักบัญชีไทยที่ต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยส่วนใหญ่ ต้องการหาประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ รองลงมาคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และคาดว่าจะได้รับ โอกาสและความก้าวหน้า โดยวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริการมีความต้องการออกไปทำงานในประเทศสมาชิก อาเซียนมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน H2: ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้าย แรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านการขาดแคลนบุคลากร แสดงให้เห็นว่าความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานและใบอนุญาต ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพมองว่า การที่หน่วยงานขาดแคลนบุคลากรหรือประเทศสมาชิกอาเซียนใดขาดแคลนนักบัญชี ก็จะเป็นโอกาสให้นักบัญชี สามารถเคลื่อนย้ายงานและแรงงานไปในกลุ่มประเทศอาเซียน หรือรับงานในกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะนักบัญชี มองเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานในต่างประเทศ และหากนักบัญชีมี ใบอนุญาตก็จะทำให้นักบัญชีมีโอกาสการเคลื่อนย้ายแรงงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ และคณะ (2555) การขาดโอกาสในการศึกษาต่อและความก้าวหน้าในบันไดวิชาชีพในประเทศถือเป็นปัจจัยผลักดันให้ ไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งความก้าวหน้าทางวิชาชีพว่าเป็นสาเหตุสำคัญอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย แรงงาน (วศิน กลั่นจิตร, 2547) การขาดแคลนบุคลากรในบางสาขา ถ้าหากมีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้กับบุคลากร ในแต่ละสาขาอาชีพได้ทราบถึงประเภทแรงงานที่ขาดแคลนก็อาจถูกดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานใน ต่างประเทศได้ถ้าค่าจ้างและเงินสูงพอ เป็นผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ต้องพัฒนาแรงงานเพื่อตอบสนองการขาดแคลน แรงงานในวิชาชีพ (กิริยา กุลกลการ, 2553) ในมิติของผู้ประกอบการ ลักษณะของสถานประกอบการและขนาดของ สถานประกอบการของแรงงานวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่มีแรงงานอยู่ในธุรกิจขนาดกลางร้อยละ 50 รองลงมาคือ ธุรกิจขนาดใหญ่ร้อยละ 30 ธุรกิจขนาดเล็ก ร้อยละ 25 และองค์กรภาครัฐและธุรกิจครอบครัวร้อยละ 5 สำหรับความต้องการจ้างงาน และกำลังแรงงานที่ต้องการ ณ ปัจจุบัน และแนวโน้มอีก 5 ปี พบว่า สายงานด้านวิชาชีพ บัญชีมีการจ้างงานและหาคนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ACCA and ACRA กล่าวไว้ว่าวิชาชีพบัญชีมีการจ้างงานมาก เป็นอันดับที่ 3 ของตลาดแรงงานไทย (ACCA & ACRA, 2012) การขาดแคลนแรงงานเป็นปัญหาทำให้ธุรกิจไม่สามารถ ขยายตัวได้รัฐบาลต้องส่งเสริมพัฒนาแรงงานในวิชาชีพนั้น เพื่อลดแรงกดดันด้านการขาดแคลนแรงงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน H3: ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้าย แรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพแสดงให้เห็นว่า ความรู้ทาง วิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน และใบอนุญาต จากผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพมี ความเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในสายอาชีพนั้นเป็นผลมาจากการที่นักบัญชีมีความรู้ทางวิชาชีพ มีประสบการณ์ในเชิง ปฏิบัติงาน และการมีใบอนุญาตในการรับทำบัญชี นั้นหมายความว่านักบัญชีจะต้องพัฒนาทักษะ ความรู้ในสายอาชีพ การฝึกฝนประสบการณ์ทำบัญชีที่มีความหลากหลายร่วมไปถึงการรับงานบัญชีในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งถือว่าเป็น ความก้าวหน้าในอาชีพของนักบัญชีไปอีกหนึ่งขั้น และหากนักบัญชีมีใบอนุญาตก็สามารถรับงานบัญชีในระดับสากล

นักบัญชีก็สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานไปในกลุ่มประเทศอาเซียนได้และมีความก้าวหน้าในสาขาอาชีพ สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการวางแผนพัฒนาบุคลากรที่ยุติธรรมย่อมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของแรงงานโดยทั่วไป ในสาเหตุนี้เองจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้แรงงานที่มีความรู้ความชำนาญจากประเทศด้อยพัฒนาเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อโอกาสก้าวหน้าในสาขาอาชีพของตน (วศิน กลั่นจิตร, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วิลาสินี สัตยาราช (2555) แนวโน้มการตัดสินใจในการย้ายไปทำงานในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นผลให้อัตราการจ้างงานมีสูงขึ้น ทำให้แรงงานมีการพัฒนาฝีมือของตนให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น และทำให้คุณภาพในการดำเนินชีวิตสูงขึ้นด้วย และในส่วนแรงงานที่มีฝีมือและแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญมีความก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Turkson & Riley (2008) พบว่า โครงสร้างของความรู้ที่สะท้อนถึงวิชาชีพ โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงถึงประโยชน์และความยากลำบากในการจัดการความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ แต่มีข้อเสนอแนะโดยการนำความรู้เดิมและความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่มาใช้ซึ่งจะทำให้การจัดการความรู้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งภาษานี้เป็นสิ่งจำเป็นในการติดต่อสื่อสารและการทำธุรกิจ นักบัญชีควรมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีเพราะไม่เช่นนั้นแล้วการทำงานบัญชีในอาเซียนคงจะมีอุปสรรคอยู่ไม่น้อยและอาจจะเสียเปรียบคู่แข่งคนอื่น ๆ ในหลายประเทศที่ต้องการตำแหน่งงานบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐาน H4: ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่าความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงาน และใบอนุญาต ผลการศึกษาพบว่า นักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพที่มีปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบเชิงบวกส่งผลต่อความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ ประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติงานและใบอนุญาต ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานอาชีพของสายวิชาชีพมาจากการมีรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ธุรกิจมีการดำเนินงานต่อเนื่องส่งผลต่อความต้องการนักบัญชี หากเศรษฐกิจในประเทศไม่มั่นคงโอกาสที่นักบัญชีจะมองหางานใหม่เพื่อยกระดับฐานะทางการเงินให้กับนักบัญชีเองก็มีมากขึ้น ในขณะเดียวกันหากนักบัญชีมีความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาชีพและประสบการณ์ที่สูงมากพอประกอบกับการมีใบอนุญาตนักบัญชีก็จะมองหาประเทศที่มีการจ้างงานที่สูงและสวัสดิการที่ดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของนักบัญชี โดยงานวิจัยก่อนหน้านี้ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานไทยมากที่สุดคือ ค่าจ้างและรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ รองลงมาคือภาระหนี้สิน สวัสดิการที่คาดว่าจะได้รับ และสถานการณ์ของประเทศต้นทางยังคงมีปัจจัยผลักดันให้มีการอพยพแรงงานสูง (นิกร ภูมิแสนโคตร, 2546) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาสินี สัตยาราช (2555) แนวโน้มการตัดสินใจในการย้ายไปทำงานในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับมากเป็นผลจากการตัดสินใจเองเป็นลำดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีแนวโน้ม 1-3 ปีหลังจากเปิดการค้าเสรี ประเทศต้นทางที่ต้องการไปมากที่สุดคือประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากการเปิดการค้าเสรีมีผลกระทบเชิงบวกต่อภาคการผลิตและด้านแรงงาน นำไปสู่ความต้องการของกลุ่มประเทศอาเซียนในการเพิ่มแรงงาน นอกจากนี้ทำให้แรงงาน มีการพัฒนาฝีมือของตนให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ทำให้คุณภาพในการดำเนินชีวิตสูงขึ้นด้วย และช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น ตลอดจนสวัสดิการแรงงานในธุรกิจก็ดีขึ้นเช่นกัน (วิภาวี อนุพันธ์พิศิษฐ์, เสนีย์ สุวรรณดี, และอัศนีย์ ทองศิลป์, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของรจนา ขุนแก้ว และมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ในขณะเดียวกันนักลงทุนต่างชาติหันไปสนใจประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจใกล้เคียงหรือมากกว่าประเทศไทย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น ในแต่ละประเทศมีกฎหมายระเบียบ หลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนวิชาชีพแตกต่างกัน ทำให้เกิดความสับสนในการเข้าไปแข่งขันยังประเทศเหล่านั้น และในขณะเดียวกันประเทศไทยมีต้นทุนบุคลากร (ค่าจ้าง) สูงกว่าบางประเทศในกลุ่มอาเซียนทำให้ผู้ประกอบการบางรายสนใจในประเทศอื่นที่มีต้นทุนบุคลากรน้อยกว่าประเทศไทย สำหรับประเทศที่มีการ

เคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพมากที่สุด คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งประเทศเหล่านี้ใช้ภาษาอังกฤษ ในการติดต่อสื่อสารจึงมีไม่ปัญหาทางด้านภาษา และศักยภาพของนักบัญชีส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะย้ายไปยังประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานสูงแต่การศึกษาความพร้อมของนักศึกษาสาขาการบัญชี ต่อการเข้ามาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า นักศึกษาสาขาการบัญชีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้น ยังขาดความพร้อมในทักษะหลายด้าน อาทิ ทักษะภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ และวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน (Suttipan, 2013) ดังนั้น นักบัญชีจะต้องมีการพัฒนาด้านกลุ่มประเทศเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน แต่ในด้านขณะเดียวกันนักบัญชีในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนของสมมติฐานการวิจัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าสิ่งองค์ประกอบของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีความสัมพันธ์การเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพในบางสมมติฐาน ดังนั้นการวิจัยในอนาคตควรทดสอบในบทบาทอื่น ๆ รวมทั้งพิจารณาการวิจัยอุปนัย (inductive) หรือการสัมพัทธ์ กับนักบัญชีภาคีอากร เพื่อสร้างองค์ประกอบใหม่ของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อการเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพนอกจากนี้อาจจะรวมสิ่งองค์ประกอบของผลกระทบการเตรียมพร้อมการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีความสัมพันธ์การเพิ่มศักยภาพนักบัญชีมืออาชีพเพื่ออธิบายถึงผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตอาจมีการพัฒนาวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อสร้างองค์ประกอบใหม่ของในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการบัญชี ทั้งในด้านการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีและทักษะวิชาชีพบัญชีที่เฉพาะเจาะจง รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีขนาดใหญ่และเปรียบเทียบประชากรจากวิชาชีพด้านการบัญชีอื่น ๆ เพื่อสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง (generalizability)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ ดร.ศิริรักษ์ ธิจิตต์ตั้ง ฟอสเตอร์ คณบดีคณะเทคโนโลยีการจัดการ คุณณิชาภา สารธิยากุล หัวหน้าแผนกงานวิจัยและพัฒนา ที่ได้มอบความไว้วางใจและให้โอกาสแก่ผู้วิจัย ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะเทคโนโลยีการจัดการ ที่ช่วยแนะนำในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานการวิจัยที่ทำให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์เหมาะสมมากขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร ทอณา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมาพร อ่อนจันทร์ และอาจารย์ ดร.สุภาวดี ขอบเสร็จ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของงานวิจัยในครั้งนี้ และท่านรองอธิการบดีผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ผลวงษ์ ที่อนุมัติเงินทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนักบัญชีในสำนักงานบัญชีคุณภาพทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2559). พระราชบัญญัติการบัญชี 2543. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=1078
- กรรณิการ์ ลำลือ. (2553). คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กิริยา กุลกลการ. (2553). ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานไทย และโครงสร้างการผลิตและการจ้างงานในประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 28(4).
- จันทร์เพ็ญ ศรีสุระ. (2550). คุณลักษณะของนักบัญชีบริหารที่บริษัทขนาดใหญ่ต้องการ : กรณีศึกษานิตยสารอุตสาหกรรมเวลโกรว์ ฉะเชิงเทรา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล. (2555). การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ. วารสารนักบริหาร, 32(3), 16-25. สืบค้นจาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_12/pdf/aw03.pdf
- นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ และคณะ. (2555). การศึกษาประสบการณ์และกระบวนการไปทำงานต่างประเทศของพยาบาลไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย.
- นิกร ภูมิแสนโคตร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เบญจมาศ ศรีทอง. (2547). ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจไปทำงานที่ไต้หวันของแรงงานไทย (การศึกษาค้นคว้าพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปัทมนันท์ บุญถนอมศิริรัตน์ และคมพัสย์ สิริถิรพิทักษ์. (2560). ความต้องการของนักบัญชีไทยต่อการเคลื่อนย้ายไปทำงานภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 37(2), 63-73.
- ผู้อำนวยการสำนักงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2557). การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2015. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รจนา ขุนแก้ว และมัทนชัย สุทธิพันธ์. (2558). ความพร้อมของนักศึกษาสาขาการบัญชีในมหาวิทยาลัยในจังหวัดสงขลาสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิทยาการจัดการ, 32(1), 37-63.
- วศิน กลั่นจิตร. (2547). การตัดสินใจของแรงงานไทย กรณีการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิภาวี อนุพันธ์พิศิษฐ์, เสนีย์ สุวรรณดี, และอัศนีย์ ทองศิลป์. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการแข่งขันของกลุ่มสาขาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยกับประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารเกษมบัณฑิต, 16(1).
- วิลาสินี สัตยราชา. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเคลื่อนย้ายแรงงานจากกรุงเทพมหานครเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ปทุมธานี.
- วีระยุทธ สุขมาก และกนกศักดิ์ สุขวัฒนสินธิ์. (2556). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มมูลค่าของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.

- ศิริพันธ์ หงส์ทรัพย์ภิญโญ และพาชิตชนัด ศิริพานิช. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเข้าสู่ตลาดแรงงานเสรีประชาคมอาเซียน ด้านวิชาชีพของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิวาภรณ์ พรยิ่ง. (2551). การศึกษาคุณลักษณะที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กับัญชีโดยวัดจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานและผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างพื้นที่อุตสาหกรรมและอาชีพ พร้อมทั้งแนวทางส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมและแรงงาน. กรุงเทพฯ: สำนักเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักปลัดกระทรวงแรงงาน.
- สรศักดิ์ ธนชัย. (2551). การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำปาง ฝ่ายส่งเสริมการมีงานทำ. (2560). บทความอาเซียน ตอนอนาคตด้านการศึกษาและอาชีพในอาเซียน. สืบค้นจาก <https://region3.prd.go.th/prlampang/showarticle.php?id150608114816&artpage=14>
- Aaker, D. A., Kumar, V. & Day, G. S. (2001). *Marketing research*. New York : John Wiley & Son.
- ACCA & ACRA. (2012). *Talent Attraction and Retention in Larger Accounting Firms*. Retrieved from <http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/other-PDFs/talent-attraction-singapore.pdf>
- Hassall, T., Joyce, J., Montano, J.L.A., & Anes, J.A.D. (1999). Vocational skills and capabilities for management accountants. *Management Accounting*, 77(11), 52-55.
- Kutner, M.H., Nachtsheim, C.J., & Neter, J. (2008). *Applied Linear Regression Models*(4th ed.). Irwin, Chicago: McGraw-Hill.
- Priantara, W. U. and Manshur, T. (2011). Professional Accounting Education in Indonesia : Evidence on Competence and Professional Commitment. *Asian Journal of Business and Accounting*, 4(2), 93-118.
- Suttipan, M. (2013). The readiness of Thai accounting students for the ASEAN Economic Community: an exploratory study. *Asian Journal of Business and Accounting*, (7), 41-55.
- Turkson, E. R., & Riley, M. (2008). The problem of eliciting management knowledge: A case of research into hospitality management knowledge. *International Journal of Hospitality Management*, 27(4), 584-593.

การพัฒนาสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

The Development of Transformer Instructional Media for Teaching with 7E Learning Cycle Method

นิธิศ คุ่มเดช^{1*} และ วราภรณ์ ช้างเขียว²

Nithit Khumdech^{1*} and Waraphon Changkhiew²

Received: August 23, 2019; Revised: April 20, 2020; Accepted: May 14, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจำนวนรอบขดลวดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้า ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้ชุดสื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับเทคนิคการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นปีที่ 5/1 โรงเรียนไทรน้อย จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับสื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าร้อยละและค่าความก้าวหน้าทางการเรียน (Normalized gain)

ผลการวิจัยพบว่าจำนวนรอบขดลวดมีผลต่อการแปลงแรงดันไฟฟ้าได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับสื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีความพึงพอใจในรูปแบบการสอนและสื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หม้อแปลงไฟฟ้า วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น การเหนี่ยวนำไฟฟ้า

Abstract

The objective of this research is to study the number of coil turns that affect the voltage change. The achievement and educational satisfaction of the Mathayomsuksa 5/1 students who used the instructional media set of the transformers in the 7E learning cycle model. Sampling groups were student in Sainoi Secondary School totally 34 students. The instruments were used in this research consisted of a demonstration set of transformers. 7E learning cycle model management plan in conjunction with the demonstration set of transformers, pre-posed test of achievement, and the satisfaction with analyzed data by statistics, percentage and normalized gain.

The research results can be summarized as follows. The number of turns in the coil can affect the voltage according to the theory, Students who studied 7E learning cycle model with the demonstration set of transformers

^{1*} สาขาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Physics Education Program, Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University

^{*}Corresponding author e-mail: yutthana_phi@dusit.ac.th

² สาขาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Physics Education Program, Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University

had higher learning achievement than before and enhancing learning equal to 0.67 at the level of medium and the satisfaction of students was at the highest level.

Keywords: Transformer, 7E Learning Cycle Model, Electrostatic Induction

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาชีวิต ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (KNOWLEDGE BASED SOCIETY) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในปัจจุบัน วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่มีขอบเขตกว้างขวางและได้รับการพัฒนามาแล้วอย่างมาก ฟิสิกส์ (PHYSICS) เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาธรรมชาติของสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา การค้นคว้าหาความรู้ทางฟิสิกส์ทำได้โดยการสังเกต การทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นทฤษฎี หลักการหรือกฎ ความรู้เหล่านี้สามารถนำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือทำนายสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต (ดารณี พุ่มจันทร์หอม และคณะ, 2559) โดยวิชาฟิสิกส์นั้นมีเนื้อหาที่เป็นนามธรรมจึงยากแก่การตีความการเข้าใจ จึงทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์เนื่องจากไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมที่จะใช้ต่อยอดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และจากการรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานแห่งชาติ (ORDINARY NATIONAL EDUCATIONAL TEST; O-NET) ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 คะแนนเฉลี่ย 33.40 ปีการศึกษา 2559 คะแนนเฉลี่ย 31.62 ปีการศึกษา 2560 คะแนนเฉลี่ย 29.37 ปีการศึกษา 2561 คะแนนเฉลี่ย 30.57 พบว่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นควรมีการปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะรายวิชาฟิสิกส์ ซึ่งต้องการให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้สูงขึ้น

จากการศึกษาพบว่าการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรตรวจสอบความรู้เดิม และสอดแทรกความรู้ใหม่ ซึ่งวิธีการสอนตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนเป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูละเลยไม่ได้และการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนจะทำให้ครูค้นพบว่านักเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของ EISENKRAFT (วัชรพร พงษ์จันทร์, 2558) ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นมีดังนี้ 1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (ELICITATION PHASE) 2. ขั้นสร้างความสนใจ (ENGAGEMENT PHASE) 3. ขั้นสำรวจและค้นหา (EXPLORATION PHASE) 4. ขั้นอธิบาย (EXPLANATION PHASE) 5. ขั้นขยายความคิด (EXPANSION PHASE) 6. ขั้นประเมินผล (EVALUATION PHASE) 7. ขั้นนำความรู้ไปใช้ (EXTENSION PHASE) ดังนั้นจึงได้จัดทำชุดการเรียนรู้ของหม้อแปลงไฟฟ้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาฟิสิกส์ ให้มีเนื้อหาที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคการ

เรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันศึกษาให้เกิดความเข้าใจมีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และสามารถอธิบายในการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่อการสอนการทำงานหม้อแปลงไฟฟ้า
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อการสอนการทำงานหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนโดยใช้สื่อการสอนการทำงานหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

ทบทวนวรรณกรรม

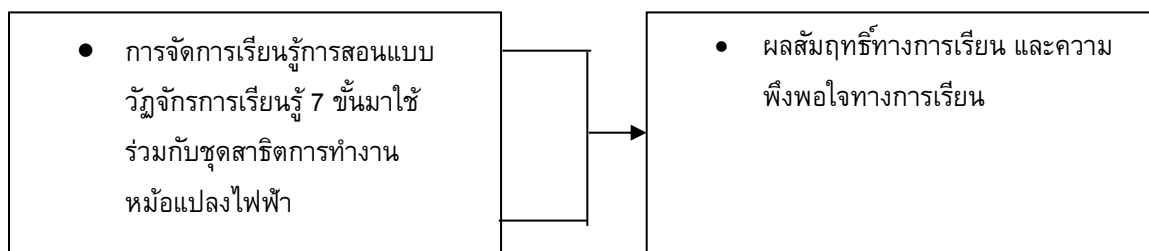
แคทรียา สุวรรณศรี (2554) งานวิจัยนี้กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างหม้อแปลงทดสอบไฟฟ้าแรงสูง ขนาด 50 กิโลโวลต์ 6 กิโลโวลต์-แอมแปร์ การออกแบบเป็นไปตามมาตรฐาน IEC 60060-1 และ IEC 60060-2 โดยทำงานกับระบบไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส 220 โวลต์ 50 เฮิร์ตซ์ การทดสอบการวัดค่าสูญเสียกำลังไฟฟ้าและกระแสไม่มีโหลดการทดสอบการลัดวงจร และการทดสอบเพื่อวัดอัตราส่วนแรงดัน ได้จัดทำขึ้นเพื่อทดสอบคุณสมบัติของหม้อแปลงทดสอบซึ่งผลการออกแบบและสร้างหม้อแปลงดังกล่าวสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดีตามคุณสมบัติการผลิตไฟฟ้าแรงสูง

Tomislav Župan (2017) บทความนี้นำเสนอวิธีการคำนวณแรงเคลื่อนไฟฟ้าภายในที่มีประโยชน์สำหรับการสร้างแบบจำลองการพันขดลวดไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่าวิธีการที่นำเสนอให้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจและสามารถคำนวณได้อย่างรวดเร็ว วิธีการคำนวณการตอบสนองความถี่สูงชั่วคราวของขดลวดหม้อแปลงไฟฟ้าจะถูกนำเสนอ วิธีนี้แสดงให้เห็นว่าเป็นข้อตกลงที่ดีกับเครื่องมือที่ใช้ FEM ระดับมืออาชีพ

จินดารัตน์ แก้วพิกุล (2554) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี และความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น แบบแผนการทดลอง ประยุกต์ตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาเคมีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาเคมีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศิวพร ศรีจรรย์ (2559) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า (1) การคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดารณี พูพจน์ทรัพย์ และคณะ (2559) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) เจตคติต่อวิชาฟิสิกส์เรื่อง แรง และกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้แนวทางการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิชาฟิสิกส์เรื่อง แรง และกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้การจัดการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการสอนตามวัฏจักร การเรียนรู้ 7E สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทย์ - คณิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 231 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 แผนการเรียนวิทย์ - คณิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนไทรน้อย มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 34 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อออกแบบและพัฒนาชุดสาคิตการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 ชุดสาคิตการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้า แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วยด้านเนื้อหา 5 ข้อ และด้านชุดทดลอง 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ชุดสาคิตการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 เลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 แผนการเรียนวิทย์ - คณิต จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3.2 อธิบายการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้

3.3 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

3.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดสาคิตการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

3.5 เมื่อสิ้นสุดการสอน ทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้า และแบบประเมินความพึงพอใจชุดสาคิตการทำงานหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

3.6 ทำการตรวจคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้า และแบบประเมินความพึงพอใจ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียน และความพึงพอใจ โดยใช้วิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้าก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดสาธิตการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยใช้วิธีการทางสถิติค่าร้อยละและค่าความก้าวหน้าทางการเรียน (Normalized gain)

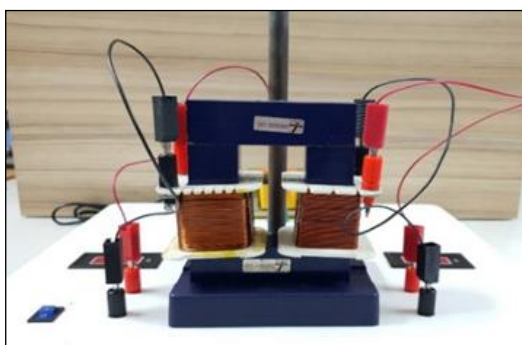
4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจทางการเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยใช้วิธีการสถิติหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำมาเทียบกับเกณฑ์ในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. สื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า
2. ผลการทดลองการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น
4. ผลสัมฤทธิ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

1.1 สื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

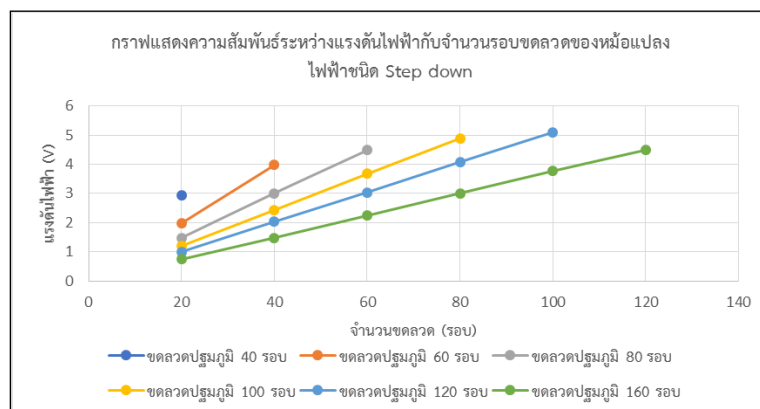
รูปที่ 2: สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

1.2 ผลการทดลองการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

ผลการทดลองการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า โดยทดลองการเปลี่ยนจำนวนรอบของขดลวดเพื่อวัดค่าแรงดันไฟฟ้าของหม้อแปลงไฟฟ้าชนิด Step-down และ Step-up ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการทดลองการทำงานของหม้อแปลงชนิด Step down

ด้านปฐมภูมิ		ด้านทุติยภูมิ		แรงดันไฟฟ้า ทุติยภูมิ(E_s)	ความคลาด เคลื่อน (%)
จำนวนขดลวด (N_p)	แรงดันไฟฟ้า (E_p)	จำนวน ขดลวด (N_s)	แรงดันไฟฟ้า (E_s)		
40	6.21	20	2.93	3.00	2.33
60	6.33	20	1.98	2.00	1.00
60	6.33	40	3.97	4.00	0.75
80	6.39	20	1.48	1.50	1.33
80	6.39	40	3.01	3.00	0.33
80	6.39	60	4.48	4.50	0.44
100	6.42	20	1.20	1.20	0.00
100	6.42	40	2.43	2.40	1.25
100	6.42	60	3.67	3.59	2.22
100	6.42	80	4.89	4.80	1.87
120	6.42	20	1.00	1.00	0.00
120	6.42	40	2.03	2.00	1.50
120	6.42	60	3.04	3.00	1.33
120	6.42	80	4.08	4.00	2.00
160	6.42	20	0.74	0.75	1.33
160	6.42	40	1.48	1.50	1.33
160	6.42	60	2.24	2.24	1.33
160	6.42	80	3.01	3.00	0.33
160	6.42	100	3.77	3.75	0.53
160	6.42	120	4.49	4.47	0.44
เฉลี่ย					1.06

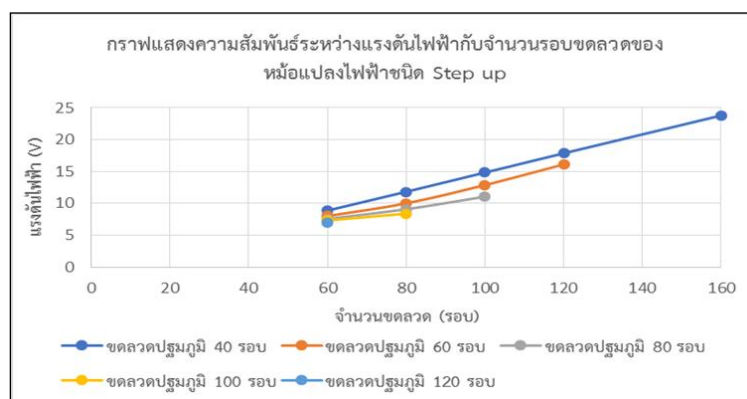

รูปที่ 3: กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันไฟฟ้ากับจำนวนรอบขดลวดทุติยภูมิของหม้อแปลงไฟฟ้าชนิด Step down

จากรูปที่ 3 พบว่า กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าแรงดันไฟฟ้ากับจำนวนรอบขดลวดของหม้อแปลงไฟฟ้าชนิด step down จะเห็นว่าแรงดันไฟฟ้าทางด้านขดลวดทุติยภูมิจะขึ้นอยู่กับอัตราส่วนจำนวนรอบขดลวดทุติยภูมิและขดลวดปฐมภูมิ เมื่อจำนวนรอบขดลวดในด้านทุติยภูมิมีจำนวนรอบน้อยกว่าจำนวนรอบขดลวดในด้านปฐมภูมิแรงดันไฟฟ้าขาออกทางด้านทุติยภูมิก็จะมีค่าน้อยกว่าค่าแรงดันไฟฟ้าขาเข้าทางด้านปฐมภูมิตามอัตราส่วนของจำนวนรอบขดลวดซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกฎการเหนี่ยวนำแม่เหล็กไฟฟ้าของฟาราเดย์ข้อที่สองที่ว่า ขนาดของแรงเคลื่อนไฟฟ้าเหนี่ยวนำเกิดขึ้นในขดลวดเท่ากับอัตราการเปลี่ยนแปลงของฟลักซ์ที่เชื่อมโยงกับขดลวด การเชื่อมฟลักซ์ของขดลวดเป็นผลผลิตของจำนวนรอบในขดลวด และฟลักซ์ที่เกี่ยวข้องกับขดลวด

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการทดลองการทำงานของหม้อแปลงชนิด Step up

ด้านปฐมภูมิ		ด้านทุติยภูมิ		แรงดันไฟฟ้า	ความคลาดเคลื่อน
จำนวน	แรงดันไฟฟ้า	จำนวน	แรงดันไฟฟ้า	ทฤษฎี(E_s)	(%)
ขดลวด(N_p)	(E_p)	ขดลวด (N_s)	(E_s)		
40	60	6	08.88	9.00	1.33
40	80	6	11.83	12.00	1.41
40	100	6	14.84	15.00	1.06
40	120	6	17.86	18.00	0.78
40	160	6	23.80	24.00	0.83
60	80	6	08.02	8.00	0.25
60	100	6	10.02	10.00	0.20
60	120	6	12.04	12.00	0.33
60	160	6	16.13	16.00	0.81
80	100	6	07.58	7.50	1.06
80	120	6	09.10	9.00	1.11
80	160	6	12.19	12.00	1.58
100	120	6	07.34	7.20	1.94
100	160	6	09.90	9.60	3.13
120	160	6	08.20	8.04	1.99
				เฉลี่ย	1.18

รูปที่ 4: กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันไฟฟ้ากับจำนวนรอบขดลวดทุติยภูมิของหม้อแปลงไฟฟ้าชนิด Step up

จากภาพที่ 4 พบว่ากราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าแรงดันไฟฟ้ากับจำนวนรอบขดลวดของหม้อแปลงไฟฟ้าชนิด Step up จะเห็นได้ว่าแรงดันไฟฟ้าทางด้านขดลวดทุติยภูมิจะขึ้นอยู่กับอัตราส่วนจำนวนรอบขดลวดทุติยภูมิและขดลวดปฐมภูมิ เมื่อจำนวนรอบขดลวดในด้านทุติยภูมิมีจำนวนรอบมากกว่าจำนวนรอบขดลวดในด้านปฐมภูมิ แรงดันไฟฟ้าขาออกทางด้านทุติยภูมิก็จะมีค่ามากกว่าค่าแรงดันไฟฟ้าขาเข้าทางด้านปฐมภูมิตามอัตราส่วนของจำนวนรอบขดลวด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเหนี่ยวนำแม่เหล็กไฟฟ้าของฟาราเดย์ข้อที่สองที่ว่าขนาดของแรงเคลื่อนไฟฟ้าเหนี่ยวนำเกิดขึ้นในขดลวดเท่ากับอัตราการเปลี่ยนแปลงของฟลักซ์ที่เชื่อมโยงกับขดลวด การเชื่อมฟลักซ์ของขดลวดเป็นผลผลิตของจำนวนรอบในขดลวดและฟลักซ์ที่เกี่ยวข้องกับขดลวด

จากผลการทดลองทั้งค่าในตารางผลการทดลองและกราฟความสัมพันธ์จะเห็นว่า หม้อแปลงไฟฟ้าสามารถแปลงแรงดันไฟฟ้าขาออกในด้านทุติยภูมิได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนรอบของขดลวดในด้านทุติยภูมิ เมื่อจำนวนรอบขดลวดในด้านทุติยภูมิมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนขดลวด ในด้านปฐมภูมิค่าแรงดันไฟฟ้าในด้านทุติยภูมิก็จะเพิ่มขึ้นและลดลงตามอัตราส่วนของจำนวนรอบขดลวดในด้านปฐมภูมิต่อจำนวนรอบขดลวดในด้านทุติยภูมิ

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน เพื่อหาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยพิจารณาความก้าวหน้าทางการเรียน ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

	N	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ	<g>
ก่อนเรียน	34	2.82	1.07	28.23	0.68
หลังเรียน	34	7.70	0.82	77.05	

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับสื่อการสอน การทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้สื่อการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนอยู่ที่ 4.88 และมีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ผลสัมฤทธิ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น

ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนเรื่องหม้อแปลงไฟฟ้า ร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มอย่าง

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาที่น่าสนใจ	4.28	0.59	พอใจมาก
2. เนื้อหาเข้าใจง่ายและมองเห็นได้ชัดเจน เมื่อทำกิจกรรม	4.69	0.51	พอใจมากที่สุด
3. นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหามากกว่า การเรียนปกติ	4.50	0.59	พอใจมาก
4. นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรม	4.42	0.59	พอใจมาก
5. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.50	0.55	พอใจมาก
ด้านสื่อ			
6. สื่อการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.59	0.54	พอใจมากที่สุด
7. สื่อการสอนมีความน่าสนใจ และดึงดูด ความสนใจ	4.59	0.54	พอใจมากที่สุด
8. ขนาดของสื่อการสอนมีความเหมาะสม	4.52	0.55	พอใจมากที่สุด
9. สื่อการสอนใช้งานง่าย และมีความ ปลอดภัย	4.54	0.59	พอใจมากที่สุด
10. การเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอน สามารถทำให้เข้าใจเนื้อหาได้มากกว่า เรียนไม่มีสื่อการสอน	4.54	0.67	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	4.51	0.57	พอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.51 และ 0.57 ตามลำดับ ซึ่งมีเกณฑ์อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดกับการจัดการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับการใช้สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้ามากกว่าการเรียนแบบปกติซึ่งมีแต่เนื้อหาและไม่มีสื่อการสอนในเรื่องดังกล่าว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น มีประเด็นนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการทดลองเป็นไปตามหลักทฤษฎีหลักการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า ที่ว่าการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า อาศัยหลักการความสัมพันธ์ระหว่างกระแสไฟฟ้ากับเส้นแรงแม่เหล็ก ในการสร้างแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำให้กับตัวนำ คือ เมื่อมีกระแสไหลผ่านขดลวดตัวนำ ก็จะทำให้เกิดเส้นแรงแม่เหล็กรอบ ๆ ตัวนำนั้น และถ้ากระแสที่ป้อนมีขนาดและทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปมา ก็จะทำให้สนามแม่เหล็กที่เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ถ้าสนามแม่เหล็กที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตัดผ่านตัวนำ ก็จะทำให้เกิดแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำขึ้นที่ตัวนำนั้น โดยขนาดของแรงเคลื่อนเหนี่ยวนำจะสัมพันธ์กับความเข้มของสนามแม่เหล็ก และความเร็วในการตัดผ่านตัวนำของสนามแม่เหล็ก โดยอาศัยการคำนวณหาค่าแรงเคลื่อนทางไฟฟ้า จากสมการอัตราส่วนระหว่างจำนวนขดลวดในด้านปฐมภูมิกับจำนวนขดลวดในด้านทุติยภูมิ จะเท่ากับอัตราส่วนระหว่างแรงดันไฟฟ้าในด้านปฐมภูมิกับแรงดันไฟฟ้าในด้านทุติยภูมิ เมื่อเพิ่มหรือลดจำนวนรอบขดลวด ไม่ว่าจะเป็นในด้านปฐมภูมิหรือด้านทุติยภูมิ ก็จะส่งผลให้ค่าแรงเคลื่อนไฟฟ้าเพิ่มและลดตามจำนวนอัตราส่วน โดยมีร้อยละความเคลื่อนเฉลี่ย 1.06 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุความคลาดเคลื่อนอาจเกิดจากประสิทธิภาพของหม้อแปลงไฟฟ้าที่ไม่สามารถแปลงแรงดันไฟฟ้าได้ทั้งหมดเนื่องจากการมีกระแสไหลวนกลับภายในขดลวดและสภาพด้านทานภายในขดลวด และขนาดของบ็อบบินที่พันลวดไม่สมมาตรกับขนาดของแกนเหล็ก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 4.88 และมีค่าความก้าวหน้าทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดารัตน์ แก้วพิกุล (2554) และศิวพร ศรีเจริญ (2559) ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นที่เน้นกระบวนการคิดที่ต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 7 ขั้น 1. ตรวจสอบความรู้เดิม โดยผู้วิจัยจะตรวจสอบความรู้เดิมจากนักเรียนโดยการซักถาม และแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อให้ทราบถึงว่าผู้วิจัยควรดำเนินการในเนื้อหาไหนอย่างไร 2. ขั้นสร้างความสนใจ โดยผู้วิจัยได้ทำการนำสื่อการสอนมาให้ให้นักเรียนได้สังเกต แล้วเกิดความสนใจ 3. ขั้นสำรวจและค้นหา โดยผู้วิจัยจะทำการตั้งปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้ทำการสำรวจ และทำการทดลองโดยใช้สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า หาคำตอบในปัญหาดังกล่าว 4. ขั้นอธิบาย เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาเพียงพอแล้ว จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอในภาพแบบต่าง ๆ 5. ขั้นขยายความคิด โดยการให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้กับความรู้เดิมไปเชื่อมโยงกันให้เกิดความเข้าใจที่มากขึ้น 6. ขั้นประเมินผล โดยผู้วิจัยจะประเมินนำเสนอข้อมูลของนักเรียนเพื่อประเมินความเข้าใจว่านักเรียนเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด 7. ขั้นนำความรู้ไปใช้ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากเหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3. ความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ซึ่ง

ผลรวมความพึงพอใจของนักเรียนที่มีค่ามากที่สุด คือ เนื้อหาที่มีความเข้าใจง่ายและมองเห็นได้ชัดเจน เมื่อทำกิจกรรมอยู่ที่ระดับ 4.69 เนื่องจากการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น จะเน้นการถ่ายโอนความรู้และความรู้เดิมของนักเรียน และเมื่อมีสื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยทำการทดลอง จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการลองผิดลองถูก

จากเหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับการใช้สื่อการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้ามากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการดำเนินงานวิจัย การพัฒนาสื่อการสอนเรื่องการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. จากทฤษฎีหลักการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้าอัตราส่วนระหว่างจำนวนขดลวดในด้านปฐมภูมิกับจำนวนขดลวดในด้านทุติยภูมิ จะเท่ากับอัตราส่วนระหว่างแรงดันไฟฟ้าในด้านปฐมภูมิกับแรงดันไฟฟ้าในด้านทุติยภูมิ ผลจากการทดลองเป็นไปตามหลักทฤษฎีโดยมีร้อยละความคลื่อน้อย 1.06 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุความคลาดเคลื่อนอาจเกิดจากประสิทธิภาพของหม้อแปลงไฟฟ้าที่ไม่สามารถแปลงแรงดันไฟฟ้าได้ทั้งหมดเนื่องจากการมีกระแสไหลวนกลับภายในขดลวดและสภาพต้านทานภายในขดลวด และขนาดของบ็อบบิ้นที่พันลวดไม่สมมาตรกับขนาดของแกนเหล็ก
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่ได้รับการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการสอนการทำงานของหม้อแปลงไฟฟ้า มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 4.88 และมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับปานกลาง
3. ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ซึ่งพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีผลเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.51 และ 0.57 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรตรวจสอบคุณภาพอุปกรณ์ไม่ว่าเป็นแหล่งจ่ายไฟบ็อบบิ้น หรือแท่งเหล็กนำไฟฟ้าว่ามีสภาพชำรุดหรือเสียหายหรือไม่ แหล่งจ่ายไฟจ่ายไฟได้ถึงค่าที่ต้องการหรือไม่ ก่อนมีจะทำการนำสื่อการสอนไปทำการสอน ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพในการแปลงไฟ และป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย
2. ในการจัดการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ควรมีการปรับเวลาให้ยืดหยุ่นให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ทันเวลา
3. ผู้สอนสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน สื่อการสอน หรือหาเทคนิคสอดแทรกในการทำการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มขนาดของขดลวด และตรวจสอบประสิทธิภาพของขดลวด ว่ามีการทนต่อกระแสไฟฟ้าได้มากน้อยเพียงใด เพื่อลดการไหลวนกลับของกระแสไฟภายในขดลวด
2. ควรปรับขนาดของบ็อบบิ้นที่พันขดลวดให้เหมาะสมกับแกนเหล็ก เพื่อทำให้การเหนี่ยวนำจากขดลวดด้านปฐมภูมิไปยังด้านทุติยภูมิได้ดียิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนนำความรู้ไปต่อยอดในอนาคตได้

4. ควรศึกษาเพิ่มในภาพแบบการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยศึกษาเกี่ยวนักเรียนในด้านเจตคติ การคิดวิเคราะห์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินดารัตน์ แก้วพิกุล. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี และความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดารณี พวงจันทร์หอม และคณะ. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวทางการสอนวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เรื่องแรงและกฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(4), 210-222.
- วัชรพร ฟองจันทร์. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกวิชาชีววิทยา เรื่องระบบต่อมไร้ท่อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทยมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 8(2), 301-314.
- ศิวพร ศรีเจริญ. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูง ที่มีผลต่อการคิดอย่างมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่องระบบย่อยอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Zupan, T., Trkulja, B., & Stih, Z. (2017, May). Power transformer winding model for lightning impulse testing. In Trkulja, B. (Ed.), *4th International Colloquium on Transformer Research and Asset Management 2017*: Vol. 202. (pp. 297-304). Pula, Croatia: Curran Associates.

การประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ แก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ Apply the Geogebra program to supplement learning activities by Polya method on applications of integrals

พนิดา คำแปล^{1*}, เอกราวี คำแปล¹, โกสุมภ์ จันทร์แสงกระจ่าง¹, จุรี สุวรรณศรี¹, และ เกศสุดา
ปราสาทภิญโญ¹

Panida Khamplare^{1*}, Eakrawee Kamplar¹, Kosum Jansangkrajang¹, Juree Suwansri¹
and Katsuda Prasatpinyo¹

Received: July 23, 2019; Revised: December 18, 2019; Accepted: May 17, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย สื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการแจกแจงแบบที (t-distribution)

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักศึกษาที่มีความพึงพอใจในไม่ต่อการเรียน เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การประยุกต์ปริพันธ์ การแก้ปัญหของโพลยา โปรแกรม Geogebra

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the Mathematics Achievement after using Geogebra program to supplement learning activities by Polya method on applications of integrals and 2) to study students' satisfaction after using Geogebra program to supplement learning activities by Polya method on applications of integrals. The samples used in the research were the first-year students, Bachelor of Education Program in Biology. The total of 50 students for academic year 2018 first semester. The research instrument were Geogebra program test and questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, dependent sample t-distribution.

^{1*} ภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Department of Basic Science, Faculty of Science and Tech, Surindra Rajabhat University
^{*}Corresponding author e-mail: Phanida.we@srnu.ac.th

The research findings were as follows. The results after using Geogebra program to supplement learning activities of students was significantly higher than 80% with a statistical significance of .01. The satisfaction of the students towards the learning adjustment knowledge from basic mathematical course was at a highest degree.

Keywords: Applications of Integrals, Geogebra, Polya Method

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้การคำนวณ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ การเรียนคณิตศาสตร์ แบ่งสาระออกเป็นข้อเท็จจริง ทักษะ ความคิดรวบยอด กฎหรือหลักการ (อัมพร ม้าคะนอง, 2546) การจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มได้มากขึ้น (ทิศนา ขวมนิ, 2552) การใช้สื่อการสอน (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสูง ใช้ในการสอน ทบทวน และฝึกปฏิบัติในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ตัวเลขและสัญลักษณ์ในการคำนวณ รวมถึงมองเห็นภาพพจน์เชิงวิทยาศาสตร์ การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ จะช่วยดึงดูดความสนใจ และสร้างความกระตือรือร้นให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก สามารถใช้ในการเรียนรู้ความคิดรวบยอดได้เป็นอย่างดี ช่วยให้รู้สึกเป็นอิสระจากการคำนวณที่น่าเบื่อหน่าย ทำให้มีสมาธิในการแก้ปัญหา และช่วยให้เกิดจินตนาการของการประยุกต์ปริพันธ์ได้ชัดเจน โดยนำการหาปริพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอนเรื่อง การประยุกต์อินทิเกรต ด้วยโปรแกรม GeoGebra

โปรแกรม GeoGebra เป็นโปรแกรมทางคณิตศาสตร์ ที่มีลักษณะเป็นพลวัต และเป็นโปรแกรมที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จึงน่าสนใจเป็นอย่างมาก สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องการประยุกต์ปริพันธ์มากยิ่งขึ้น สามารถสร้างกราฟ ภาคตัดกรวย แสดงสมการเป็นรูปทั่วไป หรือสมการมาตรฐานของกราฟนั้น ๆ ได้ด้วย (พงศักดิ์ วุฒิสันต์, 2556) เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ เป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหา สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำการเรียนรู้ได้บ่อยครั้งเท่าที่ต้องการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำการแก้โจทย์ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือหาคำตอบได้อย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน สรุปความเห็นในระดับกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้เต็มศักยภาพตามกระบวนการขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นการวางแผนแก้ปัญหา ขั้นการดำเนินการตามแผน และขั้นตรวจสอบผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำโปรแกรม Geogebra มาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหา เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ได้ง่ายขึ้น เกิดกระบวนการค้นพบมีทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และยังเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

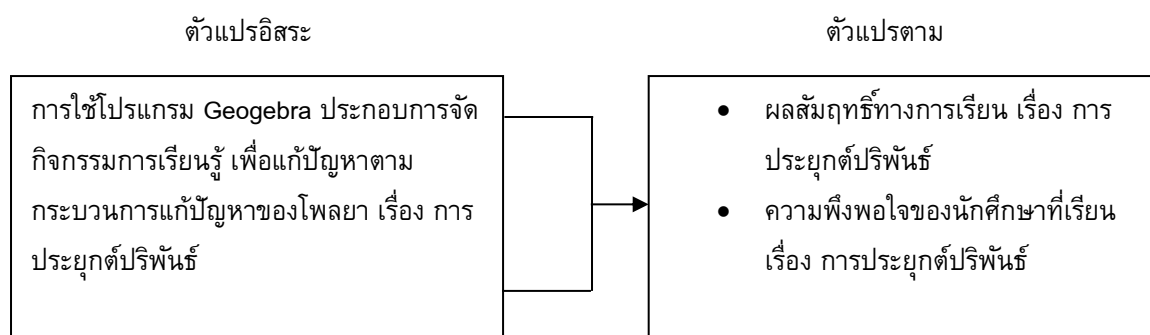
1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ทำการวิจัย กลุ่มเป้าหมายที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 จำนวน 50 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
 - ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้ดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน 3 สัปดาห์
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์ 2 เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ รายละเอียดของรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์ 2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงสรุปเขียนเป็นแผนภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) คือการออกแบบการเรียนรู้ การสอน โดยให้มีการทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest) จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบ แล้วจึงทดสอบหลังเรียน (Posttest) ตามแบบแผน ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	กลุ่มทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	T ₁	X	T ₂

X แทน การเรียนการใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

T₁ แทน การสอบก่อนเรียน

T₂ แทน การสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 สื่อการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ จำนวน 10 ข้อ

1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สื่อการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

2.1.1 ศึกษาตำรา เนื้อหา ในการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

2.1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาที่ใช้

2.1.3 ศึกษาขั้นตอนการใช้โปรแกรม Geogebra สร้างสื่อการเรียนรู้ เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

2.1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการใช้สื่อจากโปรแกรม Geogebra จำนวน 15 ชั่วโมง

2.1.5 สร้างสื่อการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรม Geogebra เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

2.1.6 นำสื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของสื่อ

2.1.7 นำสื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra ไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 จำนวน 11 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.1.8 ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

2.2.2 วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 สร้างแบบทดสอบ แบบปรนัยเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2.2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2537) แล้วจึงนำมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบเพื่อนำไปทดลองใช้

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินความพึงพอใจ

2.3.2 กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยอาศัยหลักการของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

2.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงภาษา และความถูกต้องเชิงเนื้อหา

2.3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบวัดความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ กับ นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 จำนวน 50 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง ดังนี้

1.1 ทำการทดสอบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนทำการสอนโดยใช้โปรแกรม Geogebra เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

1.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม Geogebra เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ให้กับนักศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยา ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2.2561 จำนวน 50 คน ตามเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้

1.3 หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน และทำการวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา ด้วยแบบวัดความพึงพอใจ

1.4 ตรวจสอบผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้คะแนนข้อที่เลือกตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่เลือกตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 คำตอบ ในแต่ละข้อให้ 0 คะแนน เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

1.5 ตรวจให้คะแนนแบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา

1.6 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบค่าที (t-test for one Sample)

2.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของ โพลยา และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบค่าที (t-test for one Sample)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน

3.1.1 ร้อยละ (Percentage)

3.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 ใช้สูตร ($E1 / E2$) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2537) เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.3.1 นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้จากโปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ มาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบค่าที (t-test for one sample) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับเกณฑ์ร้อยละ 80 (8 คะแนน) ปรากฏผลดัง ตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ของนักศึกษาหลังการเรียนโดยประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

การทดลอง	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของค่าเฉลี่ย
หลังการสอน	50	10	8.52	1.34	85.20

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.52 คิดเป็นร้อยละ 85.20 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน โดย
ประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคำนวณการ
แก้ปัญหาคำนวณของโพลยา กับเกณฑ์ร้อยละ 80 (8 คะแนน)

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	μ_0	t
ก่อนเรียน	50	3.66	1.48	8	2.889**
หลังเรียน	50	8.52	1.34		

$t_{(0.01,49)} = 2.390$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ ของนักศึกษาหลังการประยุกต์ใช้
โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาคำนวณการแก้ปัญหาคำนวณของโพลยา มีคะแนน
เฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน เรื่อง
การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาคำนวณ
การแก้ปัญหาคำนวณของโพลยา

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S	การแปลผล
1. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย	4.84	0.47	มากที่สุด
2. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใน เนื้อหาเช่นเดียวกับผู้สอน	4.42	0.57	มาก
3. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน	4.64	0.69	มากที่สุด
4. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ร่วมกันได้ดี	4.70	0.65	มากที่สุด
5. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้เรื่องที่เข้าใจยากเป็นเรื่อง ที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น	4.42	0.70	มาก
6. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อ รายวิชามากขึ้น	4.74	0.60	มากที่สุด
7. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น	4.26	0.53	มาก
8. การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรม	4.72	0.57	มากที่สุด
9. ผู้เรียนทำกิจกรรมได้เองและสามารถแนะนำเพื่อนได้	4.46	0.65	มาก
10. ผู้เรียนต้องการเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ นอกจากการประยุกต์ปริพันธ์	4.72	0.57	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.59	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน เรื่องการประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ($\bar{X}=4.84$) รองลงมา คือการเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชามากขึ้น ($\bar{X}=4.74$) และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ($\bar{X}=4.26$)

อภิปรายผล

เรื่อง การประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 85.20 คิดเป็นร้อยละ 85.20 ของคะแนนเต็ม ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เพราะว่า สื่อการเรียนรู้ที่มีการประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ ดังกล่าว ได้ผ่านการทดลองใช้และผ่านการหาประสิทธิภาพมาหลายขั้นตอน และการใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพ สามารถเข้าใจได้รวดเร็ว และสามารถปรับเปลี่ยนค่าต่าง ๆ ได้ตามต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน จึงส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภา วงษานนท์ (2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการเรียนรู้ในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องรูปเรขาคณิต สามมิติและปริมาตรของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ พิสุทธิ ยิงทางเรือง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยโปรแกรมจีโอจีบร้า เรื่องภาคตัดกรวย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ 0.01

2. นักศึกษามีความพึงพอใจในมีต่อการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชามากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และต้องการเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ตามลำดับ แสดงถึงผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิภูมิ พาสงค์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการเรียนรู้รูปแบบ 4MAT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง แคลคูลัสเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อ กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง แคลคูลัสเบื้องต้น หลังจากการใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการเรียนรู้รูปแบบ 4MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ตามวิธีการเรียนของตนเอง จะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

สรุป

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหา ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.52 คิดเป็นร้อยละ 85.20 ของคะแนนเต็ม ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. นักศึกษามีความพึงพอใจในมีต่อการเรียน เรื่อง การประยุกต์ปริพันธ์ โดยใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชามากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และต้องการเรียนโดยใช้โปรแกรม Geogebra ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งไม่อาจกล่าวนามได้หมด ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพรรณ ธรรมมา สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย พร้อมทั้งขอขอบพระคุณ อาจารย์อรุณธิดา สีเชียงหา อาจารย์ประวิทย์ สร้อยจิตร และอาจารย์ธีระพันธ์ จอดนอก สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข จนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). "การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน". เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 – 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิศนา ขัมมณี. (2552). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงศ์ศักดิ์ วุฒิสันต์. (2556). "GeoGebra อีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจของครู คณิตศาสตร์". สืบค้นจาก <https://library.ipst.ac.th/handle/ipst/857?show=full>
- พิสุทธิ ยงทางเรือง. (2559). *ผลการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยโปรแกรมจีโอจีบร้า เรื่อง ภาคตัดกรวย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วรภา วรณานนท์. (2557). *การใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการเรียนรู้ในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องรูปเรขาคณิตสามมิติและปริมาตรของทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- สมนึก ภัททยธิน. (2537). การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริภูมิ พาสงค์. (2559). การใช้โปรแกรม Geogebra ประกอบการเรียนรู้รูปแบบ 4MAT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องแคลคูลัสเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2546). คณิตศาสตร์: การสอนและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์ Naga and Innovation Artificial Belief

ภัสสร มิ่งไธสง¹, ยโสธรา ศิริภาพระภากร^{1*}, และ สุริยา คลังฤทธิ์¹
Patsorn Mingthaisong¹, Yasotara Siripaprapakorn^{1*}, and Suriya Klaungrit¹

Received: August 10, 2019; Revised: April 20, 2020; Accepted: May 20, 2020

บทคัดย่อ

นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์ ได้อธิบายถึง นาค ความเชื่อ นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ เกิดจากความเชื่อที่มีต่อ “นาค” จากความเชื่อนี้ได้อธิบายว่า นาคเป็นสัตว์ในตำนาน ปรากฏเป็นความเชื่อในกลุ่มชนท้องถิ่นในดินแดนอีสาน และวัฒนธรรมตามลุ่มแม่น้ำโขง นาค ถูกกล่าวไว้ใน คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา และทางศาสนาพราหมณ์ อีกด้วย นาคจึงได้มีอิทธิพล บทบาทสำคัญต่อมนุษย์ในด้านความอุดมสมบูรณ์และมั่งคั่ง นาค ได้กลายมาเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และนำมาออกแบบในลักษณะของนวัตกรรมด้านบายศรี และพัฒนามาเป็นการบูชานาคที่ปรากฏมีในสังคมไทยในปัจจุบัน

ความเชื่อเรื่อง นาค ของกลุ่มชาวอีสานในประเทศไทย ตามความเชื่อของชนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ นาค มีการกล่าวไว้ในหนังสือตำนาน คัมภีร์ทางศาสนาที่กล่าวไว้ นาคเป็นพญางูใหญ่ ที่มีคุณสมบัติพิเศษสามารถเปลี่ยนจากงูกลายเป็นมนุษย์ได้บางครั้งคราวตามเหตุจำเป็น นาคมีอำนาจวิเศษ สิ่งที่ทำให้นาคมีพลังวิเศษกล่าวว่า มาจากลูกแก้วมณีศักดิ์สิทธิ์ ตามความเชื่อที่กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมกลายเป็นความยิ่งใหญ่ และทรงอิทธิพลต่อกลุ่มชน ที่มีความเชื่อต่อนาค ร่องรอยความคิดเรื่องนาคถูกปรากฏในวรรณกรรมปรัมปราความเชื่อ พิธีกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วิถีชีวิตและจิตรกรรม ระบบความเชื่อของกลุ่มชนที่มีต่อนาคมีผลต่อมนุษย์ในด้านการดำเนินชีวิต อาทิ ความรัก หน้าที่การงาน และความอุดมสมบูรณ์ ระบบความเชื่อนี้เองทำให้เกิดบทบาทด้านผลิตผลนวัตกรรมที่ได้มาฐานคติความเชื่อที่มีต่อนาค ได้กลายมาเป็นเครื่องบูชา และประดับมากมายเช่น ชุดการสวมใส่และสัญลักษณ์ เพื่อนำมาบูชา ความเชื่อเรื่องนาค ที่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของกลุ่มชนชาวอีสาน ดังนั้นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ของนาค คือ 1) นาคเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ 2) นาคเป็นสัญลักษณ์ของความ เหนียวแน่น มั่นคง เนื้อคู่และความรัก 3) นาคเป็นสัญลักษณ์แห่ง ความร่ำรวย กำไร และความผาสุก ดังนั้นความเชื่อนี้ยังแสดงออกทางพฤติกรรมในด้านพิธีกรรม การบูชา บวงสรวง เช่น ไห้ว ที่มีต่อนาคซึ่งมีผลทางความเชื่อที่ได้จากการบูชาซึ่งมีอิทธิพลบทบาทมากในกลุ่มชนชาวอีสานแห่งนี้

คำสำคัญ: นาค ความเชื่อ นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์

Abstract

Naga and Innovation, Inventive Beliefs, Describing Naga, Beliefs, Culture, inventions Caused by the Belief That "Naga" from This Belief has Explained that Naga is a Mythical Animal, a Belief in local People in the Isan region. And culture in the Mekong River Basin Naga is said in the Buddhist scriptures. And Hindu Brahminism with Naga has an important influence on Human Beings in fertility and wealth. Naga has Become a

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

*Corresponding author e-mail: Dr.yasotharar@gmail.com

form of sacred Symbolism and Designed in the form of bees And Developed to be the worship of Naga That Appears in Thai society at Present

The Belief in the Naga of the Isan people in Thailand According to the Beliefs of the People This Group is considered a sacred symbol. Naga is Mentioned in the Book of Religious Mythology Mentioned. Naga is a Serpent with special Characteristics that can sometimes be Changed from a snake to a Human Being as necessary. Naga has magical powers What makes Naga Have magical powers Comes from the sacred jewel According to the Belief that Becoming a cultural Heritage becomes great. And influenced the people With faith in Naga Traces of ideas about Naga Appearing in myths, Beliefs, rituals, Architecture, arts, ways of life and Painting. The Belief system of a group of people Towards Naga affects Human Beings in life, such as love, work, And Abundance The Belief system creates a Productive role. Innovation that has acquired the Belief base for Naga Have Become many sacrifices and Decorations such as Wearing suits and Symbols To bring worship Naga belief That has an influence on the lives of the Isan people Therefore, the symbol of Naga is 1) Naga is a symbol of fertility. 2) Naga is a symbol of certainty, stability, soul, and love. 3) Naga is a symbol of wealth, profit and well-being. This Belief is also expressed in ritual Behavior. Worshipping sacrifices to the Naga, which has the effect of faith Derived from worship Which has a large role in the Northeastern people the

Keywords: Naga, Belief, Culture inventions

บทนำ

สัตว์ที่มีตำนานและความเชื่อผสมผสานกับฐานคติและมีอิทธิพลบทบาทต่อมนุษย์ ในฐานะความเกี่ยวพันระบบความเชื่อสัมพันธ์ที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัย ได้แก่ น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ และความมั่นคงพร้อมกับโชคลาภเงินทอง นั่นคือ “นาค” (Naga) ความเชื่อเกี่ยวกับ “นาค” (Naga) ปรากฏมีมาตั้งแต่โบราณคติความเชื่อที่มีต่อ “นาค” เชื่อว่าเป็นสัตว์ในตำนานที่มีเรื่องเล่าปรากฏมีประวัติและเชื่อว่ามีอำนาจวิเศษที่เชื่อว่าสามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ “นาค” ได้ถูกกล่าวขานว่าเป็นพญานาญใหญ่ หรืออาจเรียกขานว่าพญานาคและ “นาค” มีอิทธิพลต่อความเชื่อของมนุษย์ทั้งในด้านความอุดมสมบูรณ์ ฝน น้ำ บทบาทของ นาค ที่มีต่อมนุษย์ ในด้านการนำรูปลักษณะของนาคมาใช้ อาทิเช่น สัญลักษณ์ในการทำนายอายุ การพยากรณ์ดวงชะตา ลวดลายยันต์นาคราช บายศรีรูปนาคที่มีฐานคติมาจากนาคนั้นเอง (ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2561) ทั้งนี้มีฐานคติด้านความเชื่อในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ ทรัพย์สมบัติและลาภผลด้วยมนุษย์ได้นำสัญลักษณ์ (symbol) ของ “นาค” (Naga) มาใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะมนุษย์เชื่อว่า “นาค” คือสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ (Symbol of Abundance) และสามารถอำนวยผลให้มนุษย์ผู้นับถือได้ประสบผลที่ตนเองปรารถนา หมายถึง “นาค” มีอำนาจและความวิเศษเฉพาะตน การนำสัญลักษณ์ของนาคได้นำมาเป็นที่พึ่งในด้านการอ้อนวอน ขอรพร อธิฐาน เห็นจากการประดิษฐ์นาคด้วยใบทอง เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารถึงสิ่งที่ตนเชื่อเคารพบูชาที่มีต่อนาค เพราะนาคเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และมีพลังอำนาจและความวิเศษ ตามฐานคติทางความเชื่อ (ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2561)

รูปที่ 1: นาค (Naga)

ที่มา: ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2561

นาครได้กลายเป็นสิ่งสำคัญและกลายเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred symbol) ที่สามารถนำผลประโยชน์บางประการมาให้แก่ผู้ที่ถือและครอบครอง เคารพกราบไหว้ และบูชา ด้วยเหตุนี้จึงเกิดพิธีกรรมบูชา นาคเฉพาะกลุ่ม และได้นำนาคมาเป็นสัญลักษณ์ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดวัฒนธรรมที่มีความเชื่อต่อนาค ในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย จึงกลายเป็น “นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์” ที่เกิดขึ้นมาในสังคมอย่างมากมาย สิ่งประดิษฐ์ที่ถูกกล่าวมานี้ นั้นหมายถึง รูปลักษณ์ ลักษณะ รูปร่าง ของนาค ได้ถูกนำมาจัดประกอบให้เกิดความสำคัญตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เพื่อประกอบพิธีกรรม เพื่อสวมน้ำ และเพื่อบูชา (ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2561) เป็นต้น

รูปที่ 2: นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์

นาค Naga นวัตกรรมประดิษฐ์ในการนำเสนอ เรื่อง “นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประดิษฐ์” Naga and Innovation Artificial Belief เป็นการนำเสนอเรื่องด้านความสำคัญของนาค ที่มีอิทธิพล บทบาทต่อการดำเนินชีวิต และฐานคติความเชื่อที่มีต่อนาคที่เป็นจุดก่อให้เกิด นวัตกรรม (Innovation) สิ่งประดิษฐ์ที่เกิดจากความเชื่อถือของมนุษย์ ในกรณีนี้เป็นการนำเสนอ นาค กับ บายศรี ที่กลายเป็น นวัตกรรมที่เกิดจากความเชื่อที่มนุษย์มีต่อนาคและกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการบูชา และได้กลายเป็นความนิยมต่อสัญลักษณ์นี้ ที่อาจเกิดจากความหมาย คำสอน ปรัชญา และสิ่งที่อาจได้จากการนับถือ เป็นต้น จึงเป็นประเด็นให้ผู้นำเสนอเกิดความสนใจต่อประเด็นนี้ และบทความน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และแนวคิดด้านนวัตกรรมทางความเชื่อที่สามารถนำมาเป็นนวัตกรรมประดิษฐ์ได้ และสามารถพัฒนานวัตกรรม (Can develop innovation) นี้ในด้านอื่น ๆ ได้อีก ดังนั้นแนวคิด ทศนะคติด้านความเชื่อนี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและการประยุกต์ ออกแบบทั้งศาสตร์แขนงในด้านอื่น ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างหลากหลายมิติ

ฐานคติความเชื่อที่มีต่อนาค

“นาค” (Naga) เป็นสัตว์ที่ปรากฏในตำนาน เป็นสัตว์ที่มีลักษณะลำตัวยาว เชื่อว่าเป็นพญาแห่งงู เจ้าแห่งงู มีพิษร้ายมาก อาศัยในน้ำลึก อาจเป็นหนอง คลอง บึง หรือ แม่น้ำโขง (พระสำเร็จ โกวิท, 29 กรกฎาคม 2562) และบางแห่งได้กล่าวว่านาค อาศัยในน้ำลึก ที่เป็นมิติอีกภพหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดมนุษย์และมีน้ำเป็นแดนกัน นาคจึงเป็นอีกคติหนึ่งที่ถือว่าเป็นเจ้าแห่งน้ำ ดูแลน้ำ และมีอำนาจกำหนดน้ำให้สมบูรณ์

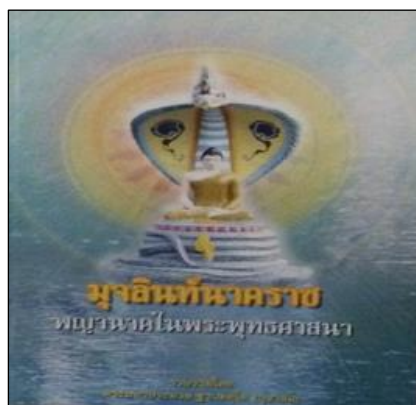

รูปที่ 3: ภาพนาคที่พาทามีคูหามนเทียร

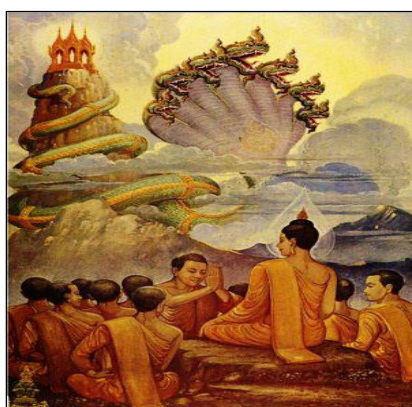
ภาพนาคที่พาทามีคูหามนเทียร ประเภทสัตว์ในนิยาย ประเภท เทพแห่งน้ำ, เทพแห่งความคุ้มครอง, เทพแห่งบุญบารมีได้ ดังนั้น นาคจึงถือว่ามีอิทธิพลต่อมนุษย์มากในเชิงโครงสร้างด้านความอุดมสมบูรณ์ด้วยการหนึ่ง ด้วยความสำคัญนี้จึงกลายเป็นสิ่งเคารพนับถือ และได้รับการบูชากันมาเป็นระยะเวลานาน (สุพิชฌาย์ จินดาวรรณภูมิ, 2542) จึงเกิดเป็นลัทธิบูชางูมาแต่เดิม และได้ที่พัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน (จิตรกร เอ็มพันธ์, 2545)

นาคที่สัมพันธ์กับศาสนาพุทธ

นาค (Naga) ที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาทจะพบการกล่าวถึง นาคที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระสาวกในอดีต แม้แต่พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงที่ปฏิบัติศีลปาเพ็ญสมาธิภาวนาตามได้กล่าวถึงประสบการณ์ที่ได้สัมผัส

รูปที่ 4: นาคเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

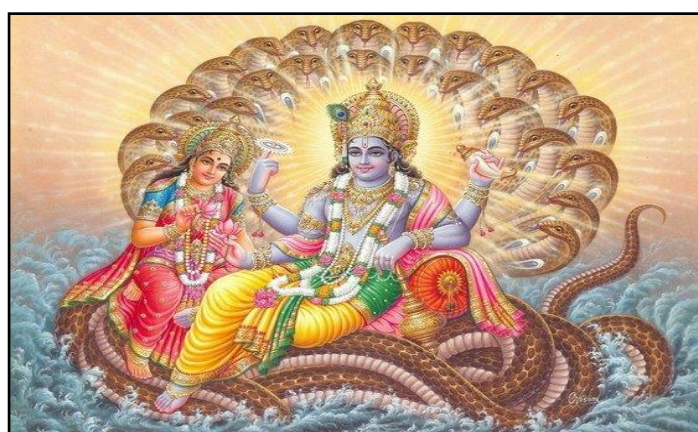

รูปที่ 5: นาคกับพระสาวก

นาค มาทำบุญและให้การรักษาคุ้มครอง ดูแล และรับฟังการเทศน์โปรด จากที่กล่าวมานี้ นาคมีความเกี่ยวข้องกับในฐานะสัตว์ในตำนานที่ถูกกล่าวว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ในด้านฤทธิ์อำนาจ แม้ผู้ที่มีอำนาจทางจิตฝึกสมาธิได้ในระดับสูงได้กล่าวว่า ได้ติดต่อกับนาค และเกี่ยวพันกับนาค นาคจึงได้เกิดการยอมรับว่ามีบทบาทที่สำคัญหลายประการ คือ นาคมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้ามีการติดต่อกับผู้บำเพ็ญพรต ถือศีลที่ปฏิบัติดีมีศีลและมีสมาธิขั้นสูง นาคจะเคารพนับถือต่อผู้กระทำความดี นาคยังให้การดูแลพระพุทธศาสนาและพระพุทธสำคัญและพระธาตุที่บรรจุพระบรมอัฐิของพระพุทธเจ้าด้วยเช่นกัน (พระครูโกวิทธรรมมาภินันท์, 2548)

ด้านศาสนาพราหมณ์ ฮินดู

ที่ปรากฏในคัมภีร์ได้กล่าวถึงที่อยู่ของ “นาค” ชื่อว่าเมืองโกควลี เป็นเมืองที่วิจิตรสวยงาม ประดุจเมืองอมราวดีของพระอินทร์ ที่ปลูกลงไปด้วยยรัตนะ แก้วและทอง (อรพิมพ์ บุญอาภา, 2524)

รูปที่ 6: นาคในฐานะพาหนะองค์พระวิษณุหรือนายณ์กับพระนางเจ้าลักษมีมหาเทวี

นาคได้ถูกสร้างตามปราชญ์ที่แกะสลักด้วยหินทราย ปรากฏมีห้าเศียรทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นสะพาน นาคราช ประตุนั้นนาคราช และลวดลายที่ปรากฏตามต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญ ความหมาย ที่มาและความเกี่ยวข้องกับเทพเจ้า นาคตามที่ถูกกล่าวขานนี้มักกล่าวว่า นาคเทพที่เป็นบาริหารของเทพเจ้านั้น (ยโสธรา ศิริภาพระภากร และสำเร็จ อินทยุง, 2561)

นาคกับการนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ที่กลายเป็นนวัตกรรม

มนุษย์ได้นำสัญลักษณ์นาคมาเป็นสัญลักษณ์นำโชค เชื่อว่านาคเป็นเจ้าแห่งทรัพย์ ทั้งยังนำมาเป็นเครื่องรางของขลัง เช่น แหวน และรูปเหมือนที่สามารถนำพาพาห้อยคอ กำไรมือ ยันต์นาคราช เชื่อว่าเป็นสิ่งมงคลสามารถมีพลังนำสิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิตและผู้เชื่อถือบูชาได้ (ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ, 2562) นาคยังถูกนำมาเป็นสิ่งเคารพบูชาที่บ้านและนำมาผลิตเป็นเครื่องประดับ เช่น มงกุฎ สร้อยสังวาล ต่างหู ทั้งนี้สิ่งที่กล่าวมานี้เป็นผลพวงมาจากคติความเชื่อที่มาจากนาคเป็นบ่อเกิดที่สำคัญ นาคกับนวัตกรรมประดิษฐ์ ฐานคติที่ได้จากความเชื่อที่มีต่อนาค

นวัตกรรมทางความเชื่อที่เกิดจากนาค

นวัตกรรม (innovation) ที่เกิดจากความเชื่อ โดยมากมักได้รับอิทธิพล จากศาสนาและการผสมผสานกับตำนานท้องถิ่นแต่ละกลุ่มชนที่มีความเชื่อย่อมมีการพัฒนารูปแบบ ที่ได้จากศาสนา ความเชื่อดั้งเดิม ตำนานท้องถิ่น การผสมผสานเหล่านี้เป็นที่มาของความเชื่อ (believe) ที่มาจากนาค ด้วยความเชื่อนี้เองจึงพัฒนามาเป็นรูปแบบของพิธีกรรม (Rite) และเป็นที่รับรู้ของชนกลุ่มอื่นได้ในบางรูปแบบที่นิยม (yasothara Siripaprapapagon, 2018)

ในพื้นที่ภาคอีสานโดยเฉพาะ ดินแดนนี้ถูกกล่าวว่าวังนาคินทร์คำชะโนด ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลวังทอง ตำบลบ้านม่วง และตำบลบ้านจันทร์ ในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นป่าที่มีลักษณะเหมือนเกาะแม่น้ำในอ่างเก็บน้ำกุดชุมขาม ขึ้นอยู่กลางทุ่งนา เต็มไปด้วยต้นชะโนด ซึ่งเป็นพืชจำพวกปาล์ม ความยาวประมาณ 200 เมตร เชื่อกันว่าเป็นดินแดนของพญานาค ผีนพาลอยน้ำ หรือความเชื่อเกี่ยวกับเมืองบาดาล มีผู้ปกครองรักษาโดยพญานาคราชปู่ศรีสุทโธและองค์แม่ศรีปทุมมานาคราชเทวี

รูปที่ 7: รูปแบบของพิธีกรรม (Rite)

นวัตกรรมการทางความเชื่อได้เกิดเป็นผลผลิตของความเชื่อที่มีต่อ นาค (Naga) จึงกลายมาเป็นผลงานการสร้างสรรคโดยอาศัย นาค มาเป็นรูปแบบสัญลักษณ์ การประดิษฐ์ด้วยมือ และประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ เพื่อแปรให้เกิดเห็นเป็นรูปธรรมในการออกแบบเป็น รูปนาค เรียกว่าบายศรีพญานาคราช

บายศรีพญานาคนี้ ได้เป็นเสมือนเป็นตัวเชื่อม หลอมรวมวัฒนธรรมความเชื่อของชาวอีสานให้ดำรงอยู่และสืบทอด สานต่อทางความเชื่อต่อไปในอนาคต และการนำสัญลักษณ์ในการนำมาใช้ในด้านต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ จนกลายเป็นมูลค่าขึ้นมา ถือเป็นนวัตกรรมการด้านความเชื่อที่เกิดจากนาค เป็นต้น

(ก)

(ข)

(ค)

รูปที่ 8: การประดิษฐ์นาคด้วยใบตอง

ตามลักษณะของ “นาค” มีลักษณะเป็นงูที่มีรูปร่างใหญ่ยาวตามลำตัวมีเกร็ดมีสีเขียว พญานาคสามารถแผ่พังพาน ถือว่าเป็นนาคที่มีฤทธิ์ มีอำนาจและเป็นใหญ่กว่านาคชนิดอื่น ๆ นาคเป็นสัตว์ที่กล่าวตามตำนานว่าเป็นกึ่งเทพกึ่งสัตว์ เป็นสัตว์ที่มีฤทธิ์อำนาจสามารถแปลงกายเป็นมนุษย์ได้ นาค จะมีหงอนแสงถึงชนิดของนาคที่มีฤทธิ์ มีเกล็ดตามตัว มีลำกายยาว ตาประกาย อาศัยอยู่ในพื้นพิภพ นาคธานี

“นาค” เป็นสัตว์ที่เชื่อกันว่า มีอำนาจและมีอิทธิพลต่อธรรมชาติ นาค เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำ อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดจะเกิดความอุดมสมบูรณ์ เรื่องฝน น้ำ ดินจะเกิดความชุ่มชื้น นาค เป็นสัตว์ตามตำนานได้กล่าวถึงการบำเพ็ญตบะโดยบำเพ็ญมาเป็นเวลานาน จึงมีฤทธิ์สามารถกลายร่างเป็นมนุษย์ได้เพื่อที่จะมาสร้างบุญบารมีเพิ่มเติม จึงมาช่วยมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เอง นาค แฝงพื้นที่อีสานจึงมีความเชื่อมากในเรื่อง นาค หรือ พญานาค พื้นที่ที่ถือกำเนิด และเป็นที่รู้จักกัน คือ ป่าคำชะโนด จังหวัดอุดรธานีชาวอีสานมีความเชื่อว่าสถานที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เชื่อกันว่าเป็นประตูผ่านระหว่าง เมืองนาคที่ติดต่อกับเมืองมนุษย์

คุณลักษณะของ “นาค” กับเครื่องช่วยเสริม

นาค ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อเสริมความรัก

นาค ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อช่วยเสริม อำนาจ วาสนา บารมี

นาค ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อช่วยเสริมความสมปรารถนา

นาค ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อการช่วยรักษาโรค เช่น อริฐานน้ำเพื่อการรักษาโรค

นาค ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อการความอุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรม

นาค ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ในการให้น้ำ และฝน (ยโสธรฯ ศิริภาพระภากร และสำโรง อินทยุง, 2561)

ความเชื่อที่มีต่อนาคราชทำให้เกิดผลิตผลสู่นวัตกรรมการสร้างสรรค์

นวัตกรรม (innovation) เป็นสิ่งที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นใหม่ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาจเป็นเทคโนโลยี ความคิด ผลิตภัณท์ ดังนั้น นาค (Naga) ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ที่มาปรากฏตามความเชื่อของกลุ่มคนที่เชื่อต่อนาค ที่มีผลในการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การอิงอาศัย ที่แสดงออกทางความเชื่อ (Believe) พิธีกรรม (Rite) ประเพณี (Tradition) ที่เกี่ยวข้องกับนาคด้วย นวัตกรรมทางความเชื่อที่มีต่อนาค เป็นผลทำให้การนำสัญลักษณ์แห่งนาคราชนี้ มาเป็นพลังในการขับเคลื่อน ที่พึ่งของผู้ที่เชื่อที่มีต่อนาค ได้กลายมาเป็นรูปแบบของบายศรีที่ใช้บูชา นาค จนกลายเป็นอาชีพของผู้ประดิษฐ์บายศรี

ด้วยความสำคัญนี้เอง นาค จึงได้กลายเป็นสิ่งประติษฐ์ ที่ได้จากความเชื่อที่มีต่อนาค ทั้งได้กล่าวว่ามียูจจริง ที่ปรากฏในพระพุทธรศาสนา (นาคมุจลิน) และศาสนาพราหมณ์ อินดู (นาคกัญญา) (สตนคราช) และตำนานตามท้องถิ่น เช่น แถบอีสานใต้ จังหวัดอุดร ในนามพญานาคราชปู่ศรีสุทโธ และองค์แม่ศรีปทุมมานาคราชเทวี เป็นต้น นาคจึงกลายเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และปรากฏมีตำนานความเชื่อว่า เป็นเจ้าแห่งทรัพย์ และมีอำนาจการสร้างสรรค์ จึงมีองค์ประกอบด้านความเชื่อที่มีต่อนาค และจนกลายเป็นการประติษฐ์ด้วยวัสดุ อุปกรณ์ ใบตอง ดอกไม้ เป็นรูป นาคอย่างสวยงาม กลายเป็นนวัตกรรมด้านความเชื่อที่มีต่อนาค เป็นต้น

สรุป

จากการนำเสนอเรื่อง นาคกับนวัตกรรมความเชื่อประติษฐ์ ได้อธิบายถึง นาค ความเชื่อ และนวัตกรรมได้อธิบายมี ดังนี้

นาค (Naga) เชื่อว่าเป็นสัตว์ในตำนานที่เชื่อว่ามีอยู่จริงเป็นสัตว์มีอำนาจมากและเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ “นาค” เป็นพญานูใหญ่ที่มีคุณสมบัติพิเศษสามารถกลายร่างเป็นมนุษย์ได้ มีอำนาจวิเศษ นาค ได้กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชาวอีสาน ได้นำมาเป็นสัญลักษณ์ เพื่อช่วยเสริมความเป็น

มงคลแก่นมนุษย์ เช่น กำไรนาถ แหวนนาถ เหรียญรูปนาถ การจัดทำรูปนาถกับใบตอง เรียกว่า บายศรีพญานาถ และ ลูกแก้วพญานาถที่เป็นลูกแก้ว สีสวยสดใส เชื่อกันว่า เป็นแก้วนาถที่สามารถเชื่อมต่อกับวิญญาณนาถได้สัญลักษณ์เหล่านี้ที่เป็น นาถ กับ ลูกแก้ว ถูกเชื่อว่าเป็นส่วนช่วยเสริมให้มนุษย์ผู้ครอบครองบูชาเกิด ผลตามที่ตนปรารถนา ดังนั้นนาถได้มีอิทธิพลต่อชาวอีสานและกลุ่มชนผู้มาให้ความเชื่อที่มีต่อนาถ ด้วยวัฒนธรรมการนับถือนี้เองจึงเป็นที่มาของการนำนาถมาเป็นสัญลักษณ์ในการนำผลที่ดี มีโชคเข้ามาสู่ตนเอง จึงเกิดพัฒนาการมาเป็นพิธีกรรมบูชานาถ

ความเชื่อเรื่อง นาถ ของกลุ่มชาวอีสานในประเทศไทย ตามความเชื่อของชนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ นาถมีการกล่าวไว้ในหนังสือตำนาน คัมภีร์ทางศาสนาที่กล่าวไว้ นาถราชเป็นพญานาถใหญ่ ที่มีคุณสมบัติพิเศษสามารถเปลี่ยนจากงู กลายเป็นมนุษย์ได้บางครั้งคราวตามเหตุจำเป็น นาถราชมีอำนาจวิเศษ สิ่งที่ทำให้นาถราชมีพลังวิเศษกล่าวว่า มาจากลูกแก้วมณีศักดิ์สิทธิ์ ตามความเชื่อที่กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมกลายเป็นความยิ่งใหญ่ และทรงอิทธิพลต่อกลุ่มชน ที่มีความเชื่อต่อนาถ ร่องรอยความคิดเรื่องพญานาถถูกปรากฏในวรรณกรรมปรัมปรา ความเชื่อพิธีกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วิถีชีวิต และจิตรกรรม ระบบความเชื่อของกลุ่มชนที่มีต่อนาถ มีผลต่อมนุษย์ในด้านการดำเนินชีวิต อาทิ ความรัก หน้าที่การงาน และความอุดมสมบูรณ์ ระบบความเชื่อนี้เอง ทำให้เกิดบทบาทด้านผลิตผลวัฒนธรรมที่ได้มา ฐานคติความเชื่อที่มีต่อนาถได้กลายมาเป็นเครื่องประดับ ชุดการสวมใส่ และสัญลักษณ์เพื่อการนำมาบูชา ความเชื่อเรื่องนาถราชที่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของกลุ่มชนชาวอีสาน ดังนั้นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ของนาถ คือ 1) นาถเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ฝน ดิน น้ำ ของกลุ่มชนชาวอีสาน 2) นาถเป็นสัญลักษณ์ของความเหนียวแน่น มั่นคง เนื้อคู่ และความรัก 3) นาถ เป็นสัญลักษณ์แห่ง ความร่ำรวย กำไร และความผาสุก ดังนั้น ความเชื่อนี้ยังแสดงออกทางพฤติกรรมในด้านพิธีกรรม การบูชา บวงสรวง เช่นไหว้ที่มีต่อนาถราชซึ่งมีผลทางความเชื่อที่ได้จากการบูชาซึ่งมีอิทธิพลบทบาทมากในกลุ่มชนชาวอีสาน

นวัตกรรมที่ได้จากความเชื่อ คือ นาถ ได้กลายเป็นผลผลิตที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน สังคม และบุคคลจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้ที่ประสงค์จะเข้าบูชาที่คำชะโนดก็จะเข้าบูชาบายศรีนาถนี้เป็นสำคัญ ด้วยความสำคัญของนาถ ที่กลายมาเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากสิ่งประติษฐ์ที่มาจากนาถ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตรกร เอมพันธ์. (2545). พญานาถเจ้าแห่งน้ำโขง: พิธีกรรมกับระบบความเชื่อพื้นบ้านแห่งวัฒนธรรมอีสาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระครูโกวิทธรรมมาภินันท์. (2558). การศึกษาพญานาถที่ปรากฏในความเชื่อวัฒนธรรมเทือกเขาพนมดงรัก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยโสธรา ศิริภาพระภากร และคณะ. (2562, กุมภาพันธ์). “นาถ” กับ สัญลักษณ์ที่ถูกนำไปใช้ของชาวอีสาน. ใน การประชุมวิชาการครั้งที่ 1. วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ร้อยเอ็ด.
- ยโสธรา ศิริภาพระภากร และสำเริง อินทยุง. (2561). คติความเชื่อที่มีต่อสัญลักษณ์นาโชดที่มีบทบาทต่อผู้ประกอบการค้า. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติราชชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 9 การประชุมวิชาการระดับนานาชาติสุรินทร์ ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์, สุรินทร์.
- สุพิชฌาย์ จินดาวงษ์. (2542). ความเชื่อเรื่องนาถชุมชนอีสานสองฝั่งโขง: (ปลายพุทธศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อรพิมพ์ บุญอาภา. (2542). พญานาถ เจ้าแห่งแม่น้ำโขง: พิธีกรรมกับระบบความเชื่อพื้นบ้านแห่งวัฒนธรรมอีสาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

Siripaprapagon, Y. (2017). A Study of Relationship between Health Care Deity and Thai-Kui group in Sanka District, Surin Province. In *UP Anthropology@100: International Conference Marking the Centennial of Philippine Anthropology*. University of the Philippine, Quezon City.

แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา

กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Guidelines For Developing Hospital Group Service of National Social Security Fund in Vientiane Capital in Lao People's Democratic Republic

สีอำพน ไชยสอน¹ และ กฤตติกา แสนโกษณ์^{1*}

Siamphone Xayyasone ¹ and Krittika Sanpote^{1*}

Received: August 14, 2019; Revised: April 20, 2020; Accepted: May 29, 2020

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการกำหนด และประเมินแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกประกันสังคมแห่งชาติที่ใช้ประกันสุขภาพของโรงพยาบาลคู่สัญญา ชี้นศูนย์กลางในนครหลวงเวียงจันทน์ จำนวน 400 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปภาพรวม ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาการให้บริการของ โรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย ระยะที่ 1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า อันดับหนึ่ง ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ อันดับสอง ด้านความพร้อมทางกายภาพ อันดับสาม ด้านขั้นตอนการให้บริการ อันดับสี่ ด้านระบบสารสนเทศ และ อันดับห้า ด้านบุคลากร ระยะที่ 2 ผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการ พบว่า มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน เครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านความพร้อมทางกายภาพ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านระบบสารสนเทศ และด้านบุคลากร ซึ่งทุกด้านประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผล และระยะที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาการให้บริการ โรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคม

¹ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Development Strategy Program, Faculty of Management Science, Udonthani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: nan_4003@hotmail.com

Abstract

The objectives of this study to evaluate the need and to the evaluation of feasibility and appropriateness the developed for service provision of partner hospitals of the National Social Security Fund in Vientiane Capital. This is a research for development, which includes three phases of field data collection as following: phase 1 was the assessment of the need for service provision in the partner hospitals of the National Security Fund. The target group of this assessment was the members of National Social Security, who use the health services in central hospitals in Vientiane Capital. About 400 people. The study instruments were questionnaires. The data analysis used the descriptive statistics. Phase 2 determining the developed service guidelines for partner hospitals of the National Social Security Fund subjected to collect the data from 12 selected stakeholders. The study instruments were the interviews content analysis and overview. Phase 3 is the assessment the feasibility and appropriateness of developed service guidelines for partner hospitals of the National Social Security Fund. About 30 involved senior officers. A form containing the questions on feasibility and appropriateness was used to evaluate the developed service guidelines. Collected data was analyzed using descriptive statistics.

The results of this study are as follows: phase 1 showed that the priority need was the tool and equipment, secondly the physical readiness, thirdly the service procedures, fourthly the information system and lastly was the personnel. Phase 2 found that the guidelines consisted 5 critical areas such as personnel, service process, physical readiness, information and public relations system, and tools and equipment. In addition, the guidelines clearly include the roles, principles and reasons, objectives, projects/development activities and practical evaluation. And phase 3 the evaluation of feasibility and appropriateness of developed service guidelines for partner hospitals showed that the overall fitness assessment score was at a high level, the feasibility assessment was also at a high level.

Keywords: The Guidelines for Developing Service, Hospital Group National, Social Security Fund

บทนำ

การประกันสังคมริเริ่มขึ้นในยุโรป สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต โดยมีการคิดค้นเครื่องจักร และพลังน้ำมาทำงานแทนคน ทำให้สามารถขยายการผลิตมีการจ้างแรงงานมากขึ้น และเกิดปัญหาหลายประการรัฐจึงต้องเข้าช่วยโดยออกกฎหมายให้หลักประกันแก่คนงานโครงการแรกเป็นเรื่องการประกันเกี่ยวกับการเจ็บป่วย ริเริ่มขึ้นที่ประเทศเยอรมัน ในสมัยเจ้าชายบิสมาร์ค (Prince Otto Von-Bismarck) เป็นนายกรัฐมนตรี ในสมัยพระเจ้าวิลเฮล์มที่ 1 (Wilhelm Friedrich Ludwig) เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2526 ต่อมาใน พ.ศ.2527 ได้จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุหรือโรค อันเกิดจากการทำงานขึ้น หลังจากนั้นประเทศเยอรมันได้จัดให้มีการขยายการประกันออกไปอีก โดยใน พ.ศ.2432 ได้ออกกฎหมายประกันการพิการทุพพลภาพและ ใน พ.ศ.2443 ออกกฎหมายให้ประโยชน์แก่ผู้อยู่ภายใต้อุปการะของผู้เอาประกัน (นิสาพร วัฒนศัพท์, 2559)

การประกันสังคม เป็นเรื่องที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญและใช้ในการให้หลักประกันแก่ประชาชนของตน เพื่อผู้ออกแรงงานได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนสูงสุด ในปัจจุบันจะมีหลักการประกันสังคมที่ไม่แตกต่างกันเท่าไร เนื่องจากการประกันสังคมเป็นงานทางด้านนโยบายสวัสดิการสังคม และเป็นการบริหารทางสังคมในระยะยาวอีกระบบหนึ่งที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการจัดขึ้น ด้วยการให้ประชาชนผู้มีรายได้มีส่วนช่วยตนเอง หรือครอบครัวโดยเฉลี่ยผู้มีรายได้น้อยกับผู้มีรายได้มาก เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากซึ่งกันและกัน ด้วยการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมแห่งชาติ และการสนองการอุดหนุนทางประกันสังคมประเภทต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานและเป็นการประกอบส่วนเข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชาติ โดยมีนายจ้างและลูกจ้าง ส่วนภาครัฐในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)จะมีรัฐบาลเป็นนายจ้างและพนักงานรัฐเป็นลูกจ้าง ในนี้รัฐบาลจะมีส่วนร่วมสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมแห่งชาติด้วย ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะเป็นหลักประกันและคุ้มครองให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต แม้มีเหตุฉุกเฉินที่ไม่สามารถทำงาน ขาดแคลนรายได้ ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข หลักประกันสังคมเป็นการแบ่งเบาภาระ ซึ่งกันและกันระหว่างมวลสมาชิกผู้สมทบทุน ซึ่งโดยทั่วไปรัฐบาลของทุกประเทศจะให้

ความสำคัญแก่บุคลากรที่ทำงานมีรายได้ และอยู่ในระบบแรงงานก่อนแล้ว จึงขยายความคุ้มครองไปสู่ผู้ไม่ได้อยู่ในระบบ ทั้งนี้ ความสำเร็จประการหนึ่งขององค์การประกันสังคม ก็คือเป้าหมายหลักที่จะทำให้การประกันสังคมสามารถปกป้องประชาชนทุกคนในชาติ เงินสมทบทุกคนในชาติจากสมาชิกที่เก็บไปนั้น จะสะสมเป็นกองทุนในอนาคต เพื่อนำไปใช้ในการอุดหนุนประเภทต่าง ๆ ตามระเบียบการที่วางไว้ ซึ่งจะให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกับบุคคลที่ส่งเงินสมทบเท่านั้น ในประเทศลาวเรียกว่าผู้ประกันตน การประกันสังคมเริ่มมีบทบาทสู่ประเทศ สปป.ลาวในปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมาในรูปแบบประกันภัยทางสังคม (สถานเอกอัครราชทูตไทย, 2560)

ผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม จะได้รับสิทธิในการรักษาสุขภาพในแต่ละกรณีที่ได้รับระบุไว้ในสัญญาเกี่ยวกับการบริการรักษาสุขภาพทางการแพทย์ ตามระบบประกันสังคมโดยไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ ในกรณีโรงพยาบาลไม่มีรายได้ตามแพทย์สั่ง ทำให้ผู้ป่วยได้ไปซื้อยาอยู่ข้างนอก โรงพยาบาลต้องรับผิดชอบทดแทนค่านายาดังกล่าวให้กับผู้ป่วยภายใน 30 วัน ซึ่งสำนักงานกองทุนประกันสังคมแห่งชาติเรียกว่า “จ่ายค่าประกันทางด้านสุขภาพ” ได้ทำสัญญากับโรงพยาบาลรัฐเรียกว่า “ผู้ให้บริการทางการแพทย์ประกันสุขภาพ” ที่มีอยู่ด้วยกัน 4 แห่ง ของโรงพยาบาลส่วนกลางที่เป็นคู่สัญญา ในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งผู้ประกันตนสามารถเลือกใช้บริการได้เพียงหนึ่งใน 4 ของโรงพยาบาลคู่สัญญาเท่านั้น นอกนั้นก็ถือว่าไม่อยู่ในการคุ้มครองของสำนักงานกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ การดำเนินงานของสำนักงานกองทุนประกันสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ได้ทำสัญญากับโรงพยาบาลก็เพื่อรับประกันในการสนองเงินรักษาสุขภาพ และการบริการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น แต่การตอบสนองทางด้านการให้บริการรักษาสุขภาพก็ยังไม่เป็นที่พอใจสำหรับผู้ประกันตน เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การบริการล่าช้าและเลือกเป้าหมายปฏิบัติ ถึงแม้ว่าได้มีการปรับปรุงอัตราเหมาจ่ายขึ้นจาก 85,000 กีบ/คน/ปี เป็น 130,000 กีบ/คน/ปี ให้เหมาะสมกับต้นทุนที่เสียจริงก็ตาม แต่ทางโรงพยาบาลคู่สัญญาหลายแห่งอ้างว่ามีการขาดทุนทางด้านเงินทุน (สำนักงานกองทุนประกันสังคม, 2558)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาการให้บริการต่อผู้ประกันตน ยังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นผลกระทบแก่ผู้ประกันตนที่มารับบริการ และมีผลกระทบต่อสำนักงานกองทุนประกันสุขภาพอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจอยากจะศึกษาว่า ปัญหาและสาเหตุใดที่ทำให้การบริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมสำหรับผู้ประกันตน จึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และหาแนวทางพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา ให้ผู้มาติดต่อได้รับความพึงพอใจจากการบริการของโรงพยาบาลต่อสมาชิกกองทุนประกันสังคมให้ดีขึ้น ตลอดจนให้สมาชิกคือผู้ประกันตนได้เข้าสู่ระบบการประกันสังคมแบบสมัครใจ ถ้าหากปัญหาได้รับการแก้ไขจะส่งผลให้สำนักงานกองทุนประกันสังคมได้รับความสนใจมากขึ้น และมีผู้เข้าร่วมแบบสมัครใจเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา (Research for Development) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษา สมาชิกประกันสังคมแห่งชาติ ที่ใช้ประกันสุขภาพของโรงพยาบาลคู่สัญญานั้น ศูนย์กลางในนครหลวงเวียงจันทน์ ใน 4 โรงพยาบาล คือ 1) โรงพยาบาลมโหสถ 2) โรงพยาบาลมิตรภาพ 3)

โรงพยาบาล 103 4) โรงพยาบาลเซษฐาธิราช มีจำนวนผู้ประกันตนทั้งหมด 186,761 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรในการศึกษาแยกเป็นแต่ละโรงพยาบาลดังนี้

กลุ่มสมาชิก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลมโหสถ	98,945	212
โรงพยาบาลมิตรภาพ	36,708	79
โรงพยาบาล 103	7,032	15
โรงพยาบาลเซษฐาธิราช	44,076	94
รวม	186,761	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาล
คู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual Response Format) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการของพนักงาน/พยาบาล 2) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ 3) ด้านความพร้อมทางกายภาพ 4) ด้านระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ และ 5) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเสนอขออนุญาตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ถึงสมาชิกและองค์กรจัดตั้งบริหารแต่ละภาคส่วนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานกองทุนประกันสุขภาพ ของสำนักงานกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบตามจำนวนของแบบสอบถามที่ส่งไป

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และลงรหัสในแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทั้งรายด้านและรายข้อ ใช้วิเคราะห์ของระดับความคิดเห็นของสภาพการให้บริการที่เป็นจริง และสภาพการให้บริการที่ควรจะเป็นที่ต้องการ

4.3 ค่าการจัดลำดับความสำคัญการประเมินความต้องการจำเป็น โดยใช้แบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Needs Index (PNI modified) (ลักษณะมี สายบุตร, 2560)

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านพัฒนาการให้บริการทางด้านประกันสุขภาพของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ ได้แก่ 1) ตัวแทนจากสำนักงานกองทุนประกันสังคม 2 คน 2) ตัวแทนผู้ประกันตน 2 คน 3) ผู้รับผิดชอบงานบริการประกันสุขภาพของแต่ละโรงพยาบาลชั้นศูนย์กลางเขตนครหลวงเวียงจันทน์ แห่งละ 2 คน รวม 8 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายการพัฒนา โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และวิธีการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเสนอบันทึกวิทยาลัยโดยการสัมภาษณ์

3.2 ดำเนินการการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการและผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้จดบันทึก (Note taker) และทำหน้าที่บริการทั่วไป (Assistant)

3.3 บันทึกภาพรวมในระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บประเด็นสำคัญให้ครอบคลุมและประมวลข้อมูลในรูปแบบฟอร์ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลการบันทึกการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปภาพรวม

ระยะที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์

1. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยเลือกใช้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานแผนกประกันสุขภาพ จำนวน 5 คน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรการบริหารงานสำนักงานประกันสังคมแห่งชาติ จำนวน 5 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ จำนวน 5 คน

1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิหน่วยงานด้านการบริการประกันสุขภาพ จำนวน 5 คน

1.5 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านแผนกประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 คน

1.6 ตัวแทนผู้ประกันตน จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual Response Format) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหมด 30 คน ทำการประเมินระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ที่ได้จากผลการวิจัยระยะที่ 2 ด้วยตนเอง

3.2 ทำการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบประเมินระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์

3.3 นำแบบประเมินที่มีความสมบูรณ์ มาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยไว้ที่ 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผ่านการประเมินและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 53 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 69.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63 อาชีพพนักงานรัฐกร คิดเป็นร้อยละ 72.5 รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.5 ภูมิลำเนา นครหลวงเวียงจันทน์ คิดเป็นร้อยละ 98 ผู้มีสิทธิในการรักษาสุขภาพของประกันสังคม พนักงานรัฐกร คิดเป็นร้อยละ 72.2 จำนวนครั้งที่เคยมาใช้บริการบัตรประกันสุขภาพของโรงพยาบาลคู่สัญญา 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 56 เหตุผลที่ท่านเลือกใช้บริการรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลคู่สัญญาแห่งนี้ เป็นสถานที่ใกล้กับบ้าน คิดเป็นร้อยละ และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยรวมสภาพที่ควรจะเป็น เท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมสภาพที่ควรจะเป็น เท่ากับ 0.90 และผลการทดสอบค่าดัชนี จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) เมื่อเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น อันดับหนึ่ง ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 1.27 อันดับสอง ด้านความพร้อมทางกายภาพ ได้ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 1.03 อันดับสาม ด้านขั้นตอนการให้บริการ ได้ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 1.01 อันดับสี่ ด้านระบบสารสนเทศและ ได้ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.90 และอันดับห้า ด้านบุคลากร ได้ค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.30 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ในภาพรวม

ที่	ประเด็นคำถาม	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI Modified	ลำดับ ความสำคัญ
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านบุคลากร	3.66	0.91	3.96	0.89	0.30	5
2	ด้านขั้นตอนการให้บริการ	3.31	1.01	4.32	0.92	1.01	3
3	ด้านความพร้อมทางกายภาพ	3.31	1.04	4.34	0.89	1.03	2
4	ด้านระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์	3.36	1.05	3.45	0.90	0.09	4
5	ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	3.14	1.03	4.41	0.91	1.27	1
รวม		3.35	1.00	4.09	0.90	-	-

ผลการวิจัยระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า แนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านขั้นตอนการให้บริการ 3) ด้านความพร้อมทางกายภาพ 4) ด้านระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ และ 5) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ประกอบด้วย รูปแบบ หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผล

ผลการวิจัยระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ พบว่าผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 30 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.33 มีอายุ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.33 ผลการประเมินทุกข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่าแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ผู้วิจัยจัดอันดับความต้องการจำเป็นได้ทั้งหมด 5 อันดับ คือ อันดับหนึ่ง ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ อันดับสอง ด้านความพร้อมทางกายภาพ อันดับสาม ด้านขั้นตอนการให้บริการ อันดับสี่ ด้านระบบสารสนเทศ และอันดับห้า ด้านบุคลากร แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์มากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ในด้านบุคลากรน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารณา ปุณณกิติเกษม และคณะ (2554) ศึกษาการประเมินระดับคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ ผลของการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้รับบริการมีระดับค่าเฉลี่ยของความคาดหวังในการบริการมากกว่าการรับรู้จากบริการที่ได้รับ ความคาดหวัง แสดงว่าผู้รับบริการไม่พึงพอใจกับบริการที่ได้รับหรือการให้บริการของโรงพยาบาลรัฐบาลแห่งนี้ ไม่มีคุณภาพที่ดี หากพิจารณาในแต่ละมิติพบว่า ในปัจจัยด้านความเป็นรูปธรรมของการ

บริการพบว่า ระดับค่าเฉลี่ยของการรับรู้ในการบริการมากกว่าระดับความคาดหวัง แสดงว่าผู้รับบริการเห็นว่ามีคุณภาพในการบริการในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการโดยมีระดับคุณภาพการบริการอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในอีก 4 ด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองในการให้บริการ ด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจกลับ มีค่าเฉลี่ยในการรับรู้ต่ำกว่าความคาดหวังแสดงให้เห็นว่า ผู้รับบริการเห็นว่าไม่มีคุณภาพในการบริการที่ดีในด้านดังกล่าว ดังนั้น ผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาปรับปรุงคุณภาพในการให้บริการของโรงพยาบาลได้ โดยลดช่องว่างที่ทำให้ระหว่างด้านที่การบริการไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ศิริรัตนพันธ์ และคณะ (2557) ศึกษาแนวทางบริหารจัดการระบบบริการทางการแพทย์ของสถานพยาบาลพื้นฐานในระบบประกันสังคม พบว่า ภาพรวมของคุณภาพบริการด้านระบบขั้นตอนบริการการจัดการด้านสาธารณสุขปลอดภัย และพฤติกรรมบริการในภาพรวมผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพบริการโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สูงกว่าค่าเฉลี่ยพื้นฐาน โดยเฉพาะคุณภาพบริการในด้านความสามารถของแพทย์ และพยาบาลพฤติกรรมบริการในด้านความเอาใจใส่ของบุคลากร เครื่องมือทันสมัยความสะดวกสบายของสถานที่ แต่คุณภาพบริการที่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย แต่ยังห่างกับค่าความคาดหวังในด้านคุณภาพบริการ ได้แก่ ด้านระยะเวลาในการรอคอยที่นาน การเข้าคิวรอรับบริการในขั้นตอนต่าง ๆ ขั้นตอนการรอรับยา

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญากองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปผลการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI modified) ได้ 5 อันดับ ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ อันดับสอง ด้านความพร้อมทางกายภาพ อันดับสาม ด้านขั้นตอนการให้บริการ อันดับสี่ ด้านระบบสารสนเทศและ และอันดับห้า ด้านบุคลากร กำหนดแนวทางการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลคู่สัญญา กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ ได้ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านความพร้อมทางกายภาพ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านระบบสารสนเทศ และด้านบุคลากร แต่ละด้านประกอบไปด้วย รูปแบบ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา และการประเมินผล และ สุดท้ายผลการประเมินและความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เกิดจากการได้รับความเมตตากรุณาอย่างสูงยิ่งจากผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ในสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา และอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ ห่วงใยอย่างยิ่ง ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ เพียรพยายาม ขอบกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

นิสาพร วัฒนศัพท์. (2559). การประเมินการขยายประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม

กรณีศึกษากลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรารธนา ปุณณกิติเกษม และคณะ. (2554). การประเมินระดับคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพฯ ด้วยแบบจำลอง SERVQUAL. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร., 34, 443-456.

ลักษมี สายบุตร. (2560). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคณิตศาสตร์.

ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สถานเอกอัครราชทูตไทย. (2560). การลงทุนใน สปป. ลาว: ประกันสังคม. สืบค้นจาก

http://www.thaisavannakhet.com/vientiane/th/about/about_investments/detail.php?ELEMENT_ID=739

สำนักงานกองทุนประกันสังคม. (2558). สิทธิในการรักษาสุขภาพของผู้ประกันตน. สืบค้นจาก <https://www.sso.go.th/wpr/main/custom/customdetaildetail11600/85>

คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ Main Feature of Agricultural Cooperatives Manager in Surin Province

เฉลิมเชษฐ์ สมานหัตถ์^{1*}, ชชาติชาย จรรย์ศิริไพศาล¹, และอัษฎา วรรณกายนธ์¹
Chaloemchet Samanuhath^{1*}, Chatchay Charansiri Phaisan¹ and Asada Wannakayon¹

Received: September 9, 2019; Revised: May 15, 2020; Accepted: June 13, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบท ปัญหา และอุปสรรคของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษากำหนดรูปแบบแนวทางคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงอนาคต การศึกษาผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร และผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 18 คน และพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากสมาชิก เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 200 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เพศชาย ร้อยละ 74.20 เพศหญิง ร้อยละ 25.80 จำแนกอายุ 36-40 ปี ร้อยละ 35.46 อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 33.01 อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 21.84 อายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.69 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 44.25 คน มัธยมศึกษา ร้อยละ 34.77 ประถมศึกษา ร้อยละ 18.39 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.59 จำแนกรายได้ต่อเดือน มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 37.36 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.70 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 11.70 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 17.24 เมื่อพิจารณาน้ำหนักปัจจัยด้านทักษะ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการใช้คำพูด ด้านทักษะพฤติกรรม มีความต้องการมากที่สุด ด้านทักษะการเขียน ด้านทักษะการใช้ภาษา มีความต้องการรองลงมาตามลำดับ ด้านความรู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านความรู้ทางด้านวิธีการ ด้านความรู้เรื่องการจัดการทั่วไป มีความต้องการมากที่สุด ด้านความรู้ทางด้านเทคนิค ด้านความรู้ในเรื่องอื่น ๆ มีความต้องการรองลงมาตามลำดับ ด้านแรงจูงใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านแรงจูงใจที่มาจากตนเอง ด้านแรงจูงใจจากบุคคลภายนอก ด้านแรงจูงใจที่มาจากสมาชิกและเจ้าหน้าที่ มีความต้องการมากที่สุด ด้านสมรรถนะหลัก พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านภายในองค์กร ด้านภาวะผู้นำ มีความต้องการมากที่สุด ด้านทัศนคติ ด้านองค์ประกอบด้านอื่น ๆ มีความต้องการรองลงมาตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณลักษณะ สมรรถนะหลัก ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Management, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

*Corresponding author e-mail: Chat8590@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to: study contexts, problems, and obstacles and study the main feature of agricultural cooperatives manager in surin province. The research was Qualitative Research, using Ethnographic Delphi Futures Research This research used Delphi Technique to collect information from agricultural cooperatives manager and experts in surin province 18 persons and then were developed to collect the opinion data from 200 persons who were property for entrepreneur vehicle inspection in order to receive the information for analyzing the precision of structure of the core competence of entrepreneur vehicle inspection. The research used Confirmatory Factor Analysis to through the SPSS program. The study found that: There were participants participated in this study. The number of male respondents was 74.20% and the number of female respondents was 25.80%. Respondents during 36-40 years old, 35.46% are during 31-35 years old, 33.01% are lower than 30 years old 21.84% are higher than 40 years old, 9.69%. According to education, got a bachelor degree, 44.25% graduated a high school, 34.77% graduated a primary school, 18.39% and graduated higher than bachelor, 2.59%. Basing on an income of participants, get a monthly income during 20,001-30,000 baht, 37.36% get a monthly income during 10,001-20,000 baht, 33.70% get a monthly income higher than 30,000 baht, 11.70% and get a monthly income lower than 5,000 baht, 17.24%. The skills were found to be at a high level. Considering each element, it was found that the use of words, the behavioral skills were found to be very high. The writing skills, language skills there is a secondary demand, respectively. The knowledge were found to at a high level. Considering each element, it was found that the knowledge of methods, the knowledge about general management were found to be very high. The Technical knowledge, the knowledge in other matters there is a secondary demand, respectively. The motivation were found to be very high. The motivation that comes from yourself, the motivation from outsiders, the motivation that comes from members and staff were found to be very high. The core competencies were found to at a high level. Considering each element, it was found that the Internal. The Internal organization, the leadership were found to be very high. The attitude, the other aspects there is a secondary demand, respectively.

Keywords: Main Feature, Core Competence, Agricultural Cooperatives Manager

บทนำ

สหกรณ์การเกษตร จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น การรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ กระจายไปทุกพื้นที่ มีการดำเนินการบริหารเป็นแบบธุรกิจชุมชนขนาดย่อม มีการจัดระดมทุน และร่วมกันบริหารจัดการธุรกิจชุมชน ผลจากการดำเนินธุรกิจชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้องค์กรประชาชนมีรายได้ แบ่งปันผลประโยชน์ให้กับครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น และนอกจากนี้ยังมีผลให้เกิดการเรียนรู้ในการบริหารและการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาของชุมชน นำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง และเข้มแข็งซึ่งเป็นที่รากฐานหรือรากหญ้าของสังคมไปอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547) การสหกรณ์ยื่นหยัดอยู่คู่สังคมไทยมานานพอสมควร ซึ่งเท่าที่ผ่านมาสหกรณ์ได้มีส่วนช่วยสมาชิกสหกรณ์มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสามัคคีในสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรด้วยแล้ว ความกลมเกลียวกัน อย่างชนิดที่เรียกว่า รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตาย สิ่งที่มีมองเห็นกันได้อย่างจริงจัง เมื่อผลผลิตจากการเกษตรถูกพ่อค้านายทุนรวมกันกดราคา รับซื้ออย่างไม่เป็นธรรม ปัญหาเช่นนี้มีอยู่ให้เห็นเป็นประจำในวงการเกษตรของไทย สถานการณ์การเกษตรกรรมและหัวใจเกษตรกรไทย จึงถูกย่ำยีอยู่ทุกเมื่อ สหกรณ์ถือว่าเป็นองค์การหรือสถาบันชนิดหนึ่ง ซึ่งลักษณะทางสังคม คือ เป็นการรวมคนเข้าด้วยกันเป็นกลุ่ม และมีลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ ร่วมกันดำเนินธุรกิจ อุดมการณ์สหกรณ์ คือ แนวคิดที่เชื่อว่า จะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมให้มีความกินดีอยู่ดี และมีสันติสุข โดยการประหยัด ช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลักสหกรณ์ คือ แนวทางสำหรับสหกรณ์ที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์สหกรณ์ ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติ (ฐาน ธนชัยวิวัฒน์, 2557) แต่การดำเนินธุรกิจชุมชนของ

สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ ยังไม่มีการนำระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมาใช้ โดยมากจะบริหารจัดการภายใต้กรอบของกฎหมายข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ หรือโดยคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ กระบวนการบริหารจัดการของสหกรณ์มักไม่มีการวางแผน จัดโครงสร้างองค์กรไม่มีระบบของงานที่สอดคล้องกับธุรกิจและบริการของสหกรณ์ ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาประกอบการตัดสินใจ การประสานและการติดต่อสื่อสารขาดประสิทธิภาพ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่จัดทำขึ้นมาไม่ได้มาตรฐานและสม่ำเสมอ ยังไม่เข้าใจสภาวะผู้นำ ยังประสบปัญหาการแข่งขันด้านราคากันเองทั้ง ๆ ที่การผลิตสินค้าแปรรูปนั้น เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การพิจารณาว่าบุคคลใดมีคุณภาพหรือศักยภาพในการปฏิบัติหรือไม่การกำหนดมาตรฐานผู้บริหารสมัยใหม่ในปัจจุบันจึงได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะ (Competency) คำว่า สมรรถนะ โดย David Mc Clelland นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สหรัฐอเมริกา ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคลากรในองค์กรกับระดับทักษะความรู้ความสามารถ เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณลักษณะที่ดี (ชอทิพย์ วรรณมาศ, 2552) การประสานและการติดต่อสื่อสาร

จากที่กล่าวมาข้างต้น การค้นหาคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์ในจังหวัดสุรินทร์ ควรมีองค์ประกอบคุณลักษณะสำหรับผู้จัดการสหกรณ์ในจังหวัดสุรินทร์ ว่ามีคุณลักษณะในด้านใดบ้าง และในแต่ละด้านควรมีตัวชี้วัดเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เกิดความชัดเจนว่า ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ควรมีทักษะ ความรู้ แรงจูงใจ และสมรรถนะหลักได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่คาดหวังว่าคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์ในจังหวัดสุรินทร์ที่มีเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ปัญหาและอุปสรรคของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษากำหนดรูปแบบแนวทางคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการกำหนดรูปแบบแนวทางเพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรการเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ และผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

1.2 ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สมาชิก เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการกำหนดรูปแบบแนวทาง เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 9 ท่าน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 9 ท่าน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธี สโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) (Fred N. Kerlinger, 1986) เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ได้แนะนำผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรท่านอื่น ๆ เพื่อความสะดวกและสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์, 2557)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์ในจังหวัดสุรินทร์

3.2 การสังเคราะห์บริบท/รูปแบบ/องค์ประกอบ/โครงสร้าง นำข้อมูลจากขั้นตอนที่หนึ่ง มาสร้างเป็น คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ด้านทักษะ ความรู้ ด้านแรงจูงใจ ด้านสมรรถนะหลัก

3.3 กำหนดรูปแบบแนวทางการพัฒนา ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) โดยรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติ ประกอบด้วย คุณสมบัติครบตามเกณฑ์พระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2542 ผู้จัดการสหกรณ์ คือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่จัดการทั่วไป และรับผิดชอบ เกี่ยวกับการประจำของสหกรณ์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้จัดการสหกรณ์ การเกษตรปราสาท ผู้จัดการลูกค้าสหกรณ์ผู้ผลิตข้าวหอมมะลิบัวโคก สหกรณ์การเกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสังขะ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรอินทรีย์สุรินทร์ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกาบเชิง ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรบัวเขต ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธนาการเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรสุรินทร์ และผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรใน จังหวัดสุรินทร์ ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 9 ท่าน ด้วยวิธีการ สโนว์บอลล์ (Snowball Sampling)

3.4 สมาชิก เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด สุรินทร์ จำนวน 200 คน ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Comrey & Lee, 1992) ของ คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

3.5 ใช้แบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

รอบที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มี ประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นแบบคำถามอย่าง กว้าง ๆ ครอบคลุมในประเด็นหลัก จากนั้น รวบรวมความคิดเห็น เพื่อมาวิเคราะห์คำตอบโดยละเอียดแล้วมาสังเคราะห์ เป็นแบบสอบถามที่จำเป็นในรอบต่อไป

รอบที่ 2 เมื่อได้คำตอบจากรอบแรกแล้ว ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นความคิดเห็นทั้งหมด และนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิด ในรูปของแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จากนั้น สร้าง แบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการ สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ที่เป็นกลุ่มเดิม เพื่อให้แสดงความคิดเห็นในลักษณะจัดลำดับประเด็นตาม ความสำคัญ รวมทั้งเขียนระบุเหตุผล หรือเขียนคำแนะนำเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในช่องว่างท้ายคำถาม พร้อม ทั้งแสดงฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range : IR) (วัลลภ รัญจวนันท์, 2557)

รอบที่ 3 นำคำตอบของแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน อย่างน้อยร้อยละ 60 และจะได้ฉันทามติ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบในแต่ละรอบเพิ่มขึ้นหรือลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 และโดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าพบว่าค่า IR มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้มา มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แต่ถ้าค่า IR มีค่ามาก แสดงว่าความที่ไม่สอดคล้องกัน หากมีบางท่านมีความคิดเห็นที่สอดคล้อง จะทำเครื่องหมายแสดงตำแหน่งนั้น ที่ได้ตอบในแบบสอบถามส่งกลับไปให้คนเดิม เพื่อยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ตามความคิดเห็นโดยรวม แต่ถ้าหากบางคนไม่ยอมปรับความคิดเห็นของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม ได้กำหนดให้ช่วยอนุเคราะห์เขียนเหตุผลประกอบในข้อนั้น ๆ ไว้

3.6 ในการสรุปความคิดเห็นแต่ละข้อนั้น ถือว่ามัธยฐานเป็นหลักในการพยากรณ์และจะใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นในแต่ละข้อ เป็นการเสริมในการพยากรณ์พร้อมทั้งได้นำเอาข้อความที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มาสรุปเป็นความคิดเห็นตามกรอบที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขณะเดียวกันการศึกษาด้วยเทคนิคแบบเดลฟาย ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 3 รอบ ดังกล่าวนำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือหรือแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากสมาชิก เจ้าหน้าที่ บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 200 คน เพื่อพิสูจน์ความตรงเชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านแรงจูงใจ ด้านสมรรถนะหลัก ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันให้ได้มาซึ่งคู่มือคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (วรรณดี สุทธิรักษาร, 2556)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
f แทน ความถี่ที่สำรวจได้
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

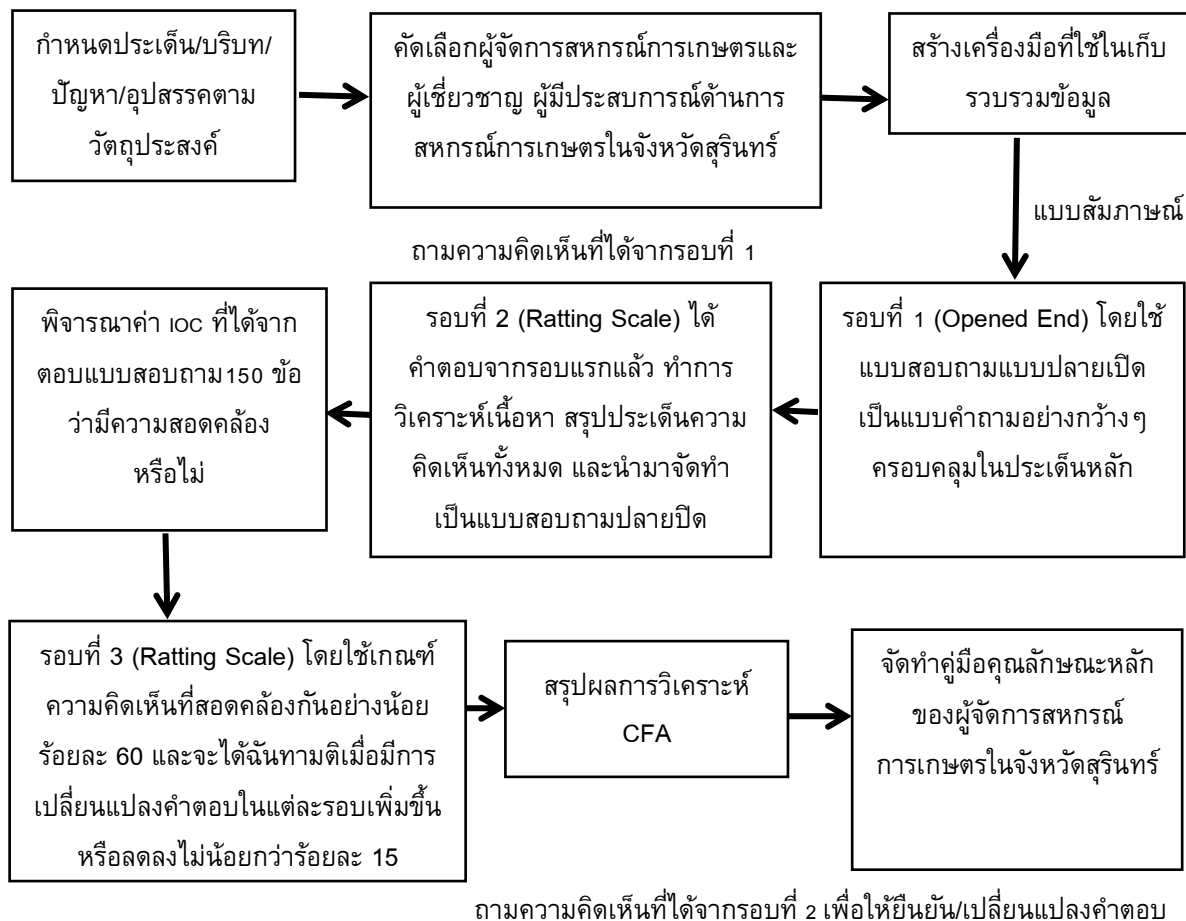
$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

4.4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ใช้สูตรดังนี้

$$IR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IR แทน พิสัยระหว่างควอไทล์
 Q_3 แทน ควอไทล์ที่ 3
 Q_1 แทน ควอไทล์ที่ 1

รูปที่ 1: กระบวนการวิธีเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ผลการวิจัย

สรุปผลกลุ่มตัวอย่างคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 200 คน เพศชาย ร้อยละ 74.20 เพศหญิง ร้อยละ 25.80 จำแนกอายุ 36-40 ปี ร้อยละ 35.46 อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 33.01 อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 21.84 อายุ 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.69 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 44.25 คน มัธยมศึกษา ร้อยละ 34.77 ประถมศึกษา ร้อยละ 18.39 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.59 จำแนกรายได้ต่อเดือน มีรายต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 37.36 มีรายได้ต่อเดือน 1,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.70 มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 11.70 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 17.2

1. ด้านทักษะ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านทักษะด้านการใช้คำพูด มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีศิลปะในการใช้คำพูดที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละระดับ สามารถอธิบายความด้วยเหตุและผล สามารถใช้วาจาสื่อสารสิ่งที่เข้าใจได้ง่าย และถ่ายทอดงานด้วยวาจาได้อย่างเป็นระบบ และพบว่า ด้านทักษะพฤติกรรม มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ความสามารถในการประสานงาน การตัดสินใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว การคำนวณ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพบว่า ด้านทักษะการเขียน มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ สามารถเลือกใช้ข้อความที่สื่อให้อ่านทุกระดับเข้าใจได้ การเขียนสรุปรายงาน การเขียนเชิงวิเคราะห์และนำเสนอด้วยเหตุและผล ใช้การเขียนที่กระชับอธิบายถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เข้าใจได้ง่าย การใช้สัญลักษณ์แทนคำพูดหรือแทนคำอธิบายที่ไม่ชัดเจนได้ดี และการเขียนภาษาอังกฤษที่เน้นความเข้าใจง่ายสื่อสารได้ และพบว่า ด้านทักษะการใช้ภาษา มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่นในชั้นพอสื่อสารได้ สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ทั้งการพูด ฟัง และเขียนพอใช้ได้

2. ด้านความรู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางด้านวิธีการ มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ วิธีการปฏิบัติงานหรือกระบวนการทำงานขององค์กร (Best Practice) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการองค์กร การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และวิธีการ และพบว่า ด้านความรู้เรื่องการจัดการทั่วไป มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การจัดการงานในแผนกต่าง ๆ การจัดการและการวางแผนในเชิงกลยุทธ์ เชิงกลยุทธ์เชิงปฏิบัติการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในองค์กร และความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร และพบว่า ด้านความรู้ทางด้านเทคนิค มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุนการให้บริการ (Cost to Serve Analysis: CTSA) เทคนิคการสนทนากิจการและควบคุมแผน และเทคนิคการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบ และพบว่า ด้านความรู้ในเรื่องอื่น ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ความรอบรู้ในกระบวนการทำงานในการรับเข้าองค์ประกอบย่อยความรู้ในกระบวนการในการทำงาน ความรู้ด้านความปลอดภัย

3. ด้านแรงจูงใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านแรงจูงใจที่มาจากตนเอง มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีความภูมิใจในอาชีพ มีความคิดที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีมุ่งมั่นความสำเร็จของงาน และพบว่า ด้านแรงจูงใจจากบุคคลภายนอก มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสร้างบริการที่ดี ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ด้านแรงจูงใจที่มาจากสมาชิกและเจ้าหน้าที่ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น สนับสนุนในการพัฒนาทักษะความรู้ สนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในงาน

4. ด้านสมรรถนะหลัก พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านภายในองค์กร มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีใจรักบริการและให้กำลังใจ มีคุณยิตสูงส่งการทำงานเป็นทีม มีการประสานงาน มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ความเข้าใจในพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดระเบียบของ

งาน (Work flow) การทำงานเป็นทีม และพบว่า ด้านภาวะผู้นำ มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีความละเอียดและรอบคอบ มีความเฉลียวฉลาด มีความเป็นผู้นำสูง ตัดสินใจเร็ว และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถสั่งการลูกน้องได้ตามขั้นตอน และพบว่า ด้านทัศนคติ มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีทัศนคติเชิงบวกต่อสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ มีทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ ชอบการทำงานเป็นทีม มีคุณธรรม เปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลรอบข้าง แสวงหาความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ และพบว่า ด้านองค์ประกอบด้านอื่น ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ มีธรรมาภิบาลและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะความมีเหตุผลในการตัดสินใจ

อภิปรายผล

การศึกษาคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นกลุ่มผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์เป็นหลักในการแก้ปัญหาตามประเด็นที่นำมาสอบถาม ดังนั้น เพื่อให้การอภิปรายเป็นไปอย่างกว้างขวางและครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ศึกษา จึงได้นำความคิดเห็นของกลุ่มผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ด้านการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ในรอบสุดท้าย มาใช้เป็นหลักในการอภิปรายผลในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านทักษะ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัย มีความต้องการมากที่สุด คือ ทักษะด้านการใช้คำพูดและด้านทักษะพฤติกรรม ได้แก่ มีศิลปะในการใช้คำพูดที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละระดับ สามารถอธิบายความด้วยเหตุและผล สามารถใช้วาจาสื่อสารสิ่งที่เข้าใจได้ง่าย และถ่ายทอดงานด้วยวาจาได้อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ความสามารถในการประสานงาน การตัดสินใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว การคำนวณ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถเลือกใช้ข้อมูลที่สื่อให้ผู้อ่านทุกระดับเข้าใจได้ การเขียนสรุปรายงาน การเขียนเชิงวิเคราะห์และนำเสนอด้วยเหตุและผล ใช้การเขียนที่กระชับอธิบายถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เข้าใจได้ง่าย การใช้สัญลักษณ์แทนคำพูดหรือแทนคำอธิบายที่ไม่ชัดเจนได้ดี และการเขียนภาษาอังกฤษที่เน้นความเข้าใจง่ายสื่อสารได้ มีความสามารถในการใช้ภาษาท้องถิ่นในชั้นพอสื่อสารได้ สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ทั้งการพูด ฟัง และเขียนพอใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอนก เทียนบุชา (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะที่สถานประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ สมรรถนะหลักด้านการสื่อสารโดยเฉพาะสมรรถนะด้านการพูด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชลิตา คงเมือง (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านทักษะที่พึงประสงค์ของพนักงาน ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสารหรือการใช้คำพูด ทักษะในกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น กับ Mc. Clelland (1973) ได้กล่าวว่า สมรรถนะด้านทักษะ คือ สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ และอารมณ์ ภูววิทย์พันธุ์ (2548) ได้กล่าวว่า สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง สิ่งที่ต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น โดยการใช้ระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้น สอดคล้อง Human Resource Development Canada (อ้างถึงใน ชนะ กลีภรณ์, 2548) ได้พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะหลักของ HRDC ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะทางความคิด การอ่าน การเขียน และการสื่อสารด้วยการใช้คำพูด เป็นต้น

2. ด้านความรู้ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัย มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านความรู้ทางด้านวิธีการ และด้านความรู้เรื่องการจัดการทั่วไป ได้แก่ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ วิธีการปฏิบัติงานหรือกระบวนการทำงานขององค์กร (Best Practice) ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์

การทำงาน การบริหารจัดการคน รวมถึงการสร้างสมรรถนะของการเป็นผู้จัดการ และต้องเป็นคนที่กล้าตัดสินใจ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการองค์กร การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร การจัดการและการวางแผนในเชิงกลยุทธ์ เชิงกลวิธี เชิงปฏิบัติการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในองค์กร ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร และการจัดการงานในแผนกต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบ เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุนการให้บริการ (Cost to Serve Analysis: CTSA) และซึ่งสอดคล้องกับอานนท์ ศักดิ์วีระชัย (2547) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นกับความเหมาะสมขององค์กร และยังสอดคล้องกับ อาภรณ์ ภูวพิทักษ์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ถูกส่งต่อมาจากการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม/สัมมนา หรือการศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์กับผู้รู้ทั้งในสายวิชาชีพเดียวกันและต่างสายวิชาชีพ สอดคล้องกับ Mirabile (อ้างถึงใน สุกัญญา รัตมิมรรษิต, 2549) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานให้สำเร็จ และ Hoge, Tondora, and Marrelli (2005) ได้กล่าวว่า ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้น ๆ ส่วน Mc. Clelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเชิงเทคนิค เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานตามลักษณะเฉพาะแต่ละกิจกรรมในการปฏิบัติงานที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพ ได้แก่ ความคิดเชิงวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยี การใส่ใจในเรื่องคุณภาพ และความชำนาญด้านเทคนิค แล้วก็ยังสอดคล้องกับ จิรประภา อัครบวร (2553) ได้กล่าวว่า สมรรถนะทางเทคนิค หมายถึง ความรู้ ทักษะด้านวิชาชีพเฉพาะที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติเพื่อให้งานของตนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของแต่ละงาน และวิสัยทัศน์องค์กร

3. ด้านแรงจูงใจ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันยังปัจจัย มีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจที่มาจากตนเอง ด้านแรงจูงใจจากบุคคลภายนอก และด้านแรงจูงใจที่มาจากสมาชิกและเจ้าหน้าที่ ได้แก่ มีความภูมิใจในอาชีพ มีความคิดที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีมุ่งความสำเร็จของงาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสร้างบริการที่ดี ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น สนับสนุนในการพัฒนาทักษะความรู้ สนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในงาน และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ควรเป็นบุคคลที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น รวมถึงการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในงาน เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการกำหนดแรงจูงใจทั้งรายบุคคลและเป็นทีม มีการพัฒนาพนักงานโดยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ในเรื่องใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Spencer and Spencer (1993) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่บุคคลคิด หรือต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการกำหนดทิศทางหรือการเลือกของบุคคล เพื่อแสดงออกถึงพฤติกรรม หรือการตอบสนองต่อเป้าหมาย สอดคล้องกับณรงค์วิทย์ แสนทอง (2545) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของงานในตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งแต่ละตัวจะมีความสำคัญที่ไม่เหมือนกันจึงต้องใช้ความรู้อื่น ๆ ที่หลากหลาย รวมถึงความสามารถ ทักษะ และแรงจูงใจในการดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับเพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถที่เป็นปัจจัยในส่วนสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยมีองค์ประกอบในการผลักดัน เช่น แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ถือเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้บุคคลมุ่งไปสู่สิ่งที่ตนเป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วน William Rottwell (2004) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น ความกระตือรือร้น ความใส่ใจในการทำงาน ความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากแรงจูงใจต่าง ๆ และอุปนิสัยของบุคคลนั้น ๆ กับ Mc. Clelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะด้านแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน หมายถึง สิ่งซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่ตนเป็นเป้าหมายของเขาหรือมุ่งสู่

ความสำเร็จ โดยบุคคลที่มุ่งสู่ความสำเร็จมักชอบตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย และพยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตลอดจนพยายามปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา

4. สมรรถนะหลัก ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัย ความต้องการมากที่สุด คือ ด้านภายในองค์กรและด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ ความเป็นผู้นำสูง ตัดสินใจเร็ว ละเอียดและรอบคอบ เฉลียวฉลาดและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสั่งการลูกน้องได้ตามขั้นตอน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ลงมาทำงานในภาคสนามเอง ด้านภายในองค์กร มีใจรักบริการ คล่องตัว มีความยืดหยุ่นสูง การประสานงาน และการทำงานเป็นทีม มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ความเข้าใจในพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดระเบียบของงาน (Workflow) มีอริยาสัยและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำ/ข้อเสนอแนะ ความมีเหตุผลในการตัดสินใจ ควรเป็นบุคคลที่มีทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษาสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังได้เป็นอย่างดี สามารถสื่อสารและใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย รวมถึงการมีทักษะการอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล และมีศิลปะในการพูดจาโน้มน้าวสำหรับการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า และการสั่งงานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Australian Education Council, Mayer Committee (1992) ได้กล่าวว่า สมรรถนะหลัก เป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงานขององค์กร โดยสมรรถนะหลักมุ่งเน้นการใช้ความรู้ ความสามารถ ผสมกับบริบทในการทำงานเป็นสำคัญ ซึ่งดวงเดือน จันท์เจริญ (2549) ได้กล่าวว่า ภาพรวมของคุณลักษณะ คุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล และมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของ สุกัญญา รัตมิตรรมโชติ (2549) ได้กล่าวว่า สมรรถนะด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น เช่น เขาเป็นคนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ หรือเขามีลักษณะเป็นมิตรกับทุกคน ในส่วน สุกัญญา รัตมิตรรมโชติ (2549) ยังกล่าวว่า สมรรถนะด้านทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของบุคคลนั้น ๆ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับ Mc. Clelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้แก่ การมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ มีมนุษยสัมพันธ์ในการเจรจาต่อรอง มีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับลูกค้า การคิดอย่างเป็นระบบ และการให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

สรุป

คุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ด้านทักษะ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านทักษะ พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยด้านทักษะของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ทักษะด้านการใช้คำพูดและด้านทักษะพฤติกรรม ด้านความรู้ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านความรู้ พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยด้านความรู้ของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ด้านความรู้ทางด้านวิธีการและด้านความรู้เรื่องการจัดการทั่วไป ด้านสมรรถนะหลัก ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านสมรรถนะหลัก พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยด้านสมรรถนะหลักของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจที่มาจากตนเอง ด้านแรงจูงใจจากบุคคลภายนอกและด้านแรงจูงใจที่มาจากสมาชิกและเจ้าหน้าที่ ด้านแรงจูงใจ ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยด้านแรงจูงใจ พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยด้านแรงจูงใจของคุณลักษณะหลักของผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ที่ต้องการมากที่สุด คือ แรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจที่มาจากสมาชิกและเจ้าหน้าที่ และแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจที่มาจากตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ดีอันเป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านการสหกรณ์ที่ช่วยในการจัดทำเครื่องมือด้วยดี และต้องขอขอบพระคุณผู้จัดการสหกรณ์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในทุกด้านและให้ความร่วมมือร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2547). *แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549*. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์.
- จิรประภา อัครบวร. (2553). *เอกสารประกอบคำสอนวิชาการระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์* (ทม. 7023). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพ็ญจันทร์ แสนประสาน และคณะ. (2548). *การจัดการทางการพยาบาลสู่การเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สุขุมวิทการพิมพ์.
- ชนะ กลีภัก. (2548). "การพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับกลาง." กรุงเทพฯ: เอกสารสรุปการสัมมนา Regional Policy Seminar on Skills for Global Economy 15 กันยายน, 2548.
- ชลิดา คงเมือง. (2548). *สมรรถนะที่พึงประสงค์ของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ช่อทิพย์ วรรณมาศ. (2552). *สมรรถนะหลักของข้าราชการทหาร กรมยุทธบริการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ฐาน ธนชัยวิวัฒน์. (2557). *พระราชบัญญัติสหกรณ์ ฉบับสมบูรณ์* เชิงอธิบาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุตราไพศาล.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัย หลักการและแนวคิด เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ดวงเดือน จันทร์เจริญ. (2549). *การใช้ Competency พัฒนาบุคลากร. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. 2(1), 304-314.
- วัลลภ รัฐนิตรัตนนท์. (2557). *เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกัญญา รัตติธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย: Competency Based Learning*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2547). *แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency: เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์. (2548). *Competency dictionary*. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- เอนก เทียนบูชา. (2552). *การพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อเตรียมคนเข้าสู่งาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- Australian Education Council & Mayer Committee. (1992). *Key competencies*. Report of the Committee to Advise the Australian Education Council and Ministers of Vocational Education.

- Comrey, AL., & Lee, HB. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- David, D. Dubois, & William, J. Rothwell. (2004). *Competency-Based Human Resource Management*. California: Davies-Black.
- Hoge, M.A. et al. (2005). The fundamentals of workforce competency: Implications for behavioral health. *Administration and Policy in Mental Health*, 32(5), 509-531.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-14.
- Spencer, L. & Spencer, S. (1993). *Competence at Work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons,

การตระหนักรู้เรื่องกริยาวลีในกลุ่มคำร่วมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตสุรินทร์

**The Awareness of Phrasal Verb Collocations of Third Year (EIC) Major
Students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus**

รัตนา นามปัญญา^{1*}, หัมเก วังโม¹

Rattana Nampanya^{1*}, Namgay Wangmo¹

Received: August 22, 2019; Revised: May 4, 2020; Accepted: June 21, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ ตระหนักในการใช้ English Collocations หรือไม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้คือ กลุ่มที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษดี จำนวน 16 คนและกลุ่มที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษอ่อน จำนวน 14 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบชนิดแปลแบบประโยคกริยาวลี จำนวน 20 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่าแม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.66) ในการศึกษาครั้งนี้ผ่านการทดสอบ แต่ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษดีและกลุ่มที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษอ่อนอยู่ที่ 13.56 และ 13.36 ตามลำดับ ผลการทดลองครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ตระหนักในการใช้ English Collocation อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: กลุ่มคำที่ถูกใช้ด้วยกัน ความตระหนัก กริยาวลีราก

Abstract

The purpose of this study was to investigate the collocation awareness of 3rd Year English as an International Communication (EIC) major students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. The subjects of this study were 16 good language ability students and 14 limited language ability ones. They were studying in the first semester of the academic year 2018. The research tool was a translation test which contained 20 items of phrasal verb collocations.

The results indicated that although a large number (86.66%) of subjects could pass the test, the mean scores of good and limited language ability subjects were 13.56 and 13.36 respectively. This could be an indication that EIC students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus were moderately aware of English collocations.

Keywords: Collocations, Awareness, Phrasal verb

¹ สาขาภาษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ Linguistics Department, Faculty of Management Technology Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

*Corresponding author e-mail: namgaywangmo51@gmail.com

Introduction

A collocation is a multi-word combination or a group of words that frequently appear together, usually in a specific order. A co-occurrence of words or terms in collocation is not controlled only by grammar of a language, but also by patterns of usage and a native speaker's expectation of idiomaticity (Taiwo, 2004). Accordingly, whereas there is no principle why “*forth and back should be ungrammatical in English, linguistic conventions demands back and forth instead” (Zimmerman, 2009: 38). This linguistic phenomenon later leads to an interesting assumption that words do not exist in isolation but rather cluster around some words while ignoring others. Therefore, when strong and weak can be used to describe a human body in English, only the former can collocate with the word tea as found in “strong tea” but not “*weak tea”. In this case, “light tea” is preferred over “*weak tea.”

Generally speaking, this collocational aspect of language has been found to cause a lot of difficulties among language learners of English primarily because they are “unpredictable and often idiomatic in nature (i.e. their meaning cannot be deduced solely from the meanings of their component part)” (Zimmerman, 2004: 37). As a multi-word unit, collocations can also pose syntactic challenges for many learners. For instance, phrasal verb collocations (a combination of verb and particle, in which a particle can be an adverb, a preposition, or a combination of them) are difficult to master not only because they are often semantically unpredictable, but also because they are syntactically complex (Dixon, 2004). In particular, it is impossible for learners to know whether a given phrasal verb is separable or not based on its appearance alone, and they can only “acquire the grammar of phrasal verb through exposure or explicit instructions” (McDorman, 2012: 1).

Furthermore, collocations can be problematic for several other reasons. For example, students may not have much available processing capacity to pay careful attention to how words are conventionally tied together in speech or written texts. Also, it may not be clear to them how restricted a given collocation is (Howarth, 1998, as cited in Bonk, 2000). Thus, some collocations may sound odd and out of place when being translated. Liu (2004) pointed out that his language learners seemed to lack enough knowledge of acceptable collocations in English. Most of them relied heavily on the use of direct L1 translation in producing lexical collocations of the target language, which later resulted in various kinds of unacceptable word combinations.

The unacceptable invented collocations such as ‘make homework,’ and ‘good in mathematics’ are definitely not correct expressions in English, but they are frequently witnessed at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, where the researcher has been working as an English teacher for many years. Besides a high possibility to repeatedly produce these unacceptable collocations, a number of students here revealed a tendency of problems in translation when they were assigned to work with a phrasal verb in English. Examples include “work out at the gymnasium” and “broke down when she heard a car bomb”. In many occasions, students incorrectly translated the meaning of the underlined phrasal verbs by using a direct translation of each individual word. In doing so, students would describe that the phrasal verb ‘work out’ could be translated into Thai as ‘going out for work’ while ‘broke down’ can be translated as ‘something at a low position broke.’

The above misunderstanding regarding collocation may be owed partly to the fact that classroom practice at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus was more likely to focus on a single word exercise such as one word gap filling, one word dictation, and one word translation, but not on a multi-word exercise or task. To this base, it is not surprising that the translation of a phrasal verb collocation, as discussed earlier, seems to manifest itself as one of the most problematic areas since students are not well aware that its meaning is not usually derived from a definition of each individual word. In fact, several researchers have demonstrated that language transfer is a common source of collocation errors for English language learners of diverse linguistic backgrounds. This is because learners tend to use collocations from their native language until they either become or are made explicitly aware of collocation differences between L1 (first language) and L2 (second language) (Zimmerman, 2004; Taiwo, 2004).

In order to maximize teaching effectiveness, we, as language teachers, should recognize the significance of collocation, being aware that the acquisition of it is crucial for learners' communicative competence. Lennon (1991 as cited in Melka, 1998) has posited that “language must not only be grammatical, it must also be appropriate”. As a consequence, teachers must address appropriacy in addition to grammaticality when teaching all aspects of language, including collocations. The knowledge of collocation, evidently, has been connected to learners' communicative effectiveness in the sense that it helps promote fluency and naturalness in language use. Once acquired, words which are stored in chunks can be retrieved automatically from a speaker's mental lexicon (Lewis, 1997).

As a result of this, the present study became one of the first attempts to investigate the collocation awareness of students at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus by conducting an error analysis of phrasal verb collocations translation used by these students. In other words, a translation test served as a main research tool to measure students' awareness of collocation. Results obtained from this study would

hopefully reveal the extent, to which students at Rajamangala University of Technology Isan were aware of collocation, especially the phrasal verbs in English. The results would also prove useful for a development of language learning and teaching here at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. The obtained findings were also intended to help teachers find appropriate translation materials to suit their students' needs and use a more effective translation technique suitable for different tasks students need to undertake in a language classroom.

Methodology

1. The Context of the Study

English is taught as a fundamental subject for all students, and a major subject for students majoring in English as an International Communication (EIC) at Rajamangala University of Technology Isan (RMUTI), Surin Campus. As part of the program, Translation is offered as one of the different major courses for students whose major is EIC. More specifically, third-year EIC major students at RMUTI, Surin Campus, are required to take three translation courses to complete their program of study: Introduction to Translation, which introduces a basic theory of translation, Translation: English into Thai, focusing on the translation of various English texts into Thai, and Translation: Thai into English, with a concentration on translating any Thai source texts into English target texts.

For the present research, the translation test of different phrasal verb collocations was administered in the course titled Introduction to Translation because of several reasons. First, since this course was taught by the researcher, the existing class should be considered as happening in a natural learning teaching environment. Second, for a translation test to be distributed in this course, it should not be considered as something intrusive of a learning process since it was part of a routine class evaluation. Finally, because one of the major objectives of this course is to provide students with further opportunities to translate English texts into Thai, it seems comparable to the major goal of this research, which focuses on an investigation of collocation awareness, using a translation test of phrasal verbs from English into Thai.

2. Participants

The participants in this study were 30 third year students who majored in English for International Communication at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. There were 4 males and 26 females. These participants registered for the (01-075-201) Introduction to translation in the first semester of the academic year 2018. The main reason for selecting this group of participants was primarily because they were already in the course, which was taught by the researcher. As already stated, in order not to intrude a natural classroom setting, having these students as research participants would achieve this goal, and in so doing, data collected from these participants should well represent authentic materials for the analysis. Besides including everyone in the researcher's class as a research participant, their grades in the pre-requisite course, namely English Structure 2, were taken into consideration as an indication of the participants' language proficiency. However, this language ability was roughly divided into two groups: learners with a good language competence and those with limited one. While the former included students who received A, B +, and B from the pre-requisite course, the latter contained those with C+, C, D+, and D grades. The former group had 16 students, and the second one had 14. The purpose of having two language proficiency groups was to explore if there might be a relationship between language competence and collocation awareness.

3. Research Instruments

The sentence translation test, which contained 20 items, was employed as a main research instrument in this work. Each sentence contained a phrasal verb collocation, which was collected from the students' textbooks used in the pre-requisite course (English Structure 2). Examples are go along, pass away, pick up, turn down, and so on. Some of the phrasal verbs found in this test were also drawn from the grammar books (e.g. Basic Grammar, Natural Grammar) that students had used in their other English courses (e.g. English for Study Skills Development). All of the phrasal verbs in this study were presented in an inseparable form and based on a classification of collocation proposed by Benson, Benson and Ilson (1986)'s framework, which places verb+ particle (e.g. a preposition) under a grammatical collocation (See the test in Appendix B).

This framework was chosen mainly because it appears to be one of the most influential works in the field since it is frequently cited in a number of previous studies. Furthermore, it should be stated here that the phrasal verbs appearing in the test were selected because of their frequency of occurrence in the textbooks mentioned earlier. That is, only phrasal verbs which occur more than one time in the text were included in the test. This has been carried out on the assumption that a profound understanding of collocation cannot take place without students being exposed to this language aspect through listening and reading. Moreover, these verbs were

not further classified into different types as suggested by Fraser (1976): literal, aspectual, and figurative phrasal verbs.

4. Data Collection

As indicated earlier, the data in this research were gathered from the English phrasal verb translation test. The participants took one hour to complete this 20 item-translation test, without using a dictionary of any type. The test was distributed to 30 participants during the wrap-up period of the last class. Since each test item was written by the researcher, its reliability was double checked by a native speaker of English who taught at the researcher's school. The researcher also consulted the Oxford dictionary (The Oxford English Dictionary. 2nd ed. Oxford: Clarendon Press, 1989) to make sure that each phrasal verb was accurately used in a sentential context.

5. Scoring criterion

The participants' tests were marked using the following criterion. The scoring was set as one mark for each item. Therefore, the total score of the test was 20. The participants who could provide a correct meaning of a phrasal verb received one mark whereas those who translate it incorrectly received a zero mark. In marking each test item, attention was paid only to the translation of the phrasal verb itself, and not the context in which it occurred.

6. Data Analysis

The score of each participant was taken into consideration. The gained scores were calculated into mean and percentage based upon the number of correct translation of each phrasal verb to reveal the extent to which students at Rajamangala University of Technology Isan are aware of a phrasal verb collocation. The participants who received more than 50% of the total scores were marked as learners who had demonstrated collocation awareness whereas those with the score lower than 50% were labeled as learners who lacked collocation awareness. Then, the participants' mean score as converted into a percentage was interpreted in terms of a degree of awareness, using a criterion below:

- 90-100 % Perfectly aware
- 80-89 % Well aware
- 70-79 % Fairly aware
- 60-69 % Moderately aware
- 50-59 % Poorly aware

A descriptive analysis was also applied to explain any tendency found on the test.

Result

In this chapter, the findings of this study are presented. The results will be presented in the following Table 1 below.

Table 1 The results of the students' scores on the translation test.

No.	Language Proficiency G=Good L=Limited	Total Score	Correct score	Incorrect score	Results
1	G (A)	20	15	5	Pass
2	G (B)	20	12	8	Pass
3	L (C)	20	15	5	Pass
4	G (B+)	20	15	5	Pass
5	L(C+)	20	9	11	Fail*
6	G (B+)	20	16	4	Pass
7	G (B)	20	15	5	Pass
8	G (B)	20	13	7	Pass
9	L (C)	20	14	6	Pass
10	G (B)	20	9	11	Fail*
11	G (B)	20	11	9	Pass
12	L (C)	20	11	9	Pass
13	G (B)	20	13	7	Pass
14	L(C+)	20	18	2	Pass

No.	Language Proficiency G=Good L=Limited	Total Score	Correct score	Incorrect score	Results
15	G(B+)	20	17	3	Pass
16	G (B)	20	12	8	Pass
17	L(C+)	20	15	5	Pass
18	G (B)	20	14	6	Pass
19	L (C)	20	13	7	Pass
20	G (B)	20	14	6	Pass
21	L (C)	20	13	7	Pass
22	L (C+)	20	16	4	Pass
23	L (C+)	20	17	3	Pass
24	G (B)	20	15	5	Pass
25	L (C+)	20	16	4	Pass
26	G (A)	20	17	3	Pass
27	L (C+)	20	12	8	Pass
28	L (C)	20	10	10	Pass
29	G (B)	20	9	11	Fail*
30	L (C)	20	8	12	Fail*
X		20	13.53		
%		100	67.75		

As seen in Table 1, 26 out of 30 or 86.66% could pass the test while only four or 13.33% students failed the test. More specifically, whilst some students performed greatly on the test, receiving the scores of 18 and 17, those who performed poorly received only 8 to 9 marks.

However, although most of the students (86.66%) passed the test, the mean score of the test is only 13.35 of 20, or 67.75% as seen in Table 1. This shows that the awareness level of the students is still not high.

Similar results were also evident when the participants' language ability was taken into account. That is the students of two language proficiency groups are not different in terms of phrasal verb awareness level.

Table 2 The scores of two language proficiency groups.

G Participants (Good language proficiency)	Received Score	L Participants (Limited language proficiency)	Received Score
G 1	15	L 1	15
G 2	12	L 2	9 Fail
G 3	15	L 3	14
G 4	16	L 4	11
G 5	15	L 5	18
G 6	13	L 6	15
G 7	9 Fail	L 7	13
G 8	11	L 8	13
G 9	13	L 9	16
G 10	17	L 10	17
G 11	12	L 11	16
G 12	14	L 12	12
G 13	14	L 13	10
G 14	15	L 14	8 Fail
G 15	17		
G 16	9 Fail		
Total	N = 217	Total	N = 187
Mean	13.56 (67.8%)	Mean	13.36 (66.8%)

As seen in Table 2, when the language competence was considered in connection to each participant's gained scores, it was discovered that no matter what language proficiency the participants had- good or poor/limited- most of them passed the translation test of a phrasal verb collocation.

However, the mean scores of the two groups were only about 66-67% each. This could be a good indication that the degree of their collocation awareness seemed to appear at a moderate level.

Table 3 The participants' performance on each test item

Order	Correct Answers	Phrasal Verbs
1	30	Fill in
2	29	Pass away
3	29	Put up with
4	27	Come up with
5	26	Stand by
6	26	Turn off
7	26	Work out
8	25	Pick up
9	24	Plug in
10	22	Put away
11	22	Hand in
12	21	Break down
13	21	Turn down
14	17	Drop off
15	16	Wipe off
16	12	Find out
17	11	Throw away
18	10	Watch out
19	8	Put off
20	7	Get along with

In Table 3, the number of correct scores on each phrasal verb collocation is displayed. As shown here, the test items no. 1, 2, and 3 were likely to cause least difficulties for the participants since almost all of them could translate these phrasal verbs correctly, and these phrasal verbs are fill in, pass away, and put up with (Please refer to appendix C for student's translation test). On the contrary, the participants seemed less likely to have awareness of the phrasal verb collocation in items no. 19 and 20 since only a small number of them could translate "get along with" and "put off" correctly.

The major tendencies presented earlier will be discussed in the next chapter.

Summary and Discussion

1. Summary of the Results

The results obtained from the analysis indicated that the majority of students participating in this research revealed awareness of the phrasal verb collocations through the sentence translation test. However, the level of awareness was not high as their average score was at moderate level. The findings also pointed out to the

fact that the participants' language proficiency might not be a good indicator of how well students could comprehend the target phrasal verbs. Finally, it was observed that while the meanings of some phrasal verb collocations (e.g. fill in, pass away) were well recognized, several of them posed challenges among the participants (e.g. put off, get along with).

2. Discussion

According to the overall analysis, the quantitative results showed that the participants in this study revealed considerable awareness of the target phrasal verb collocations. As evident, the majority of them passed the collocation translation test with the mean score of only 13.35 or 67.75%.

As stated in Chapter 3, all phrasal verb collocations were collected from the textbooks and grammar books used in other previous English courses. It is likely that the participants had come across or were exposed to the phrasal verbs appearing on the test before. As seen in this work, every participant performed perfectly well on the phrasal verb "fill in," demonstrating their understanding of the meaning of this verb through the correct translation. Evidently, "fill in" appeared many times in the textbooks used at Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus. Particularly, it was found in the instructions of different exercises throughout the books. Examples include "Fill in the blank with the most appropriate word" or "Fill in the forms, using your personal information." This multiple exposure to the phrasal verb could contribute to a certain degree of the participants' awareness of collocation. The same explanation also holds true for the case of "pass away," where it was seen a number of times in the reading passages of several textbooks.

Explicit grammar instructions in Thailand could be another crucial factor which is responsible for the participants' considerable awareness of the phrasal verb collocations in this study. Being part of a lesson, the grammar of phrasal verbs receives quite an attention in grammar books (e.g. Four Corner, Touch Stone, and Face to Face)

The findings also indicated that good and limited language ability participants did not show significant differences in terms of their collocation awareness. In fact, both groups performed equally well on the test. This evidence seems to provide a good indication that language competence might not override the exposure and explicit instruction factors contributing to a learner's success in comprehending the meanings of collocation. Here, it should be worth mentioning that the tendency of participants' considerable awareness in this study does not agree with other work such as that of Huang (2001), who investigated Taiwanese EFL students' knowledge of English collocations and the collocations errors they made. The results of Huang's study showed that EFL students had the insufficient knowledge of English collocations, and the errors they made could be attributive to their negative L1 transfer.

A common error made by RMUTI students are the incorrect translation of "work out" into "working outside the building." In addition, the translation errors found in this work may be owed to the idiomatic nature of these phrasal verbs, in which their meanings cannot be deduced solely from the meanings of their component parts. For the problematic phrasal verb collocations under study, it was suspected that they (e.g. "put off" or "get along with") may fall into a figurative phrasal verb whose meaning is derived from a metaphorical extension of the literal or aspectual phrasal verbs (Fraser, 1976). Therefore, it is important for teachers to help raise an awareness of the idiomatic and polysemous nature of a phrasal verb as well as emphasizing differences in the collocation patterns of students' native language and the target one to help them minimize collocation errors.

3. Teaching implications

The teaching of collocations inevitably needs to be integrated with the teaching of vocabulary partly because, as observed in the current work, students showed moderate awareness of the phrasal verb collocations. To teach them effectively, ESL/EFL teachers may need to address the cultural issues, metaphorical meanings, a way of describing something by means of an image or symbol and the historical origins associated with the collocations. For example, upon encountering an idiomatic phrasal verb such as "hang up," teachers may address the historical view that in the past a telephone was normally put on the wall, and when someone finished a conversation, he or she would "hang it up." This reality, in turn, will have an influence on a word choice found in the idiomatic phrasal verbs of different languages.

Conclusion

1. Conclusion

This study focused on the awareness of a phrasal verb collocation of third year EIC majors at Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. In order to answer the research question; to what extent are Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus (RMUTI) students aware of phrasal verb collocations, the sentence translation test was administered among 30 participants. The results obtained from the

analysis indicated that the majority of participants were aware of the target phrasal verb collocations at moderate level.

2. Limitations of the study

This study might have some limitations. The first limitation is related to the test format, followed by the testing time length, and the number of participants. Focusing on the first issue, because there is no control over the types of phrasal verbs as proposed by Fraser (1976), there might be a possibility that literal phrasal verbs- the easiest type- outnumbered the other two groups, which would allow a high possibility for correct guessing. Secondly, based on personal communication with some students, the length of the testing time may have been too limited. The expansion of it will allow participants more time to carefully do the test. Moreover, because there were only 30 students who took the test, this limited number will definitely not enough for the generalization of the findings, and more participants will help ensure both research reliability and generalizability.

3. Recommendations for further studies

Since there is no control over the types of phrasal verb collocation in the current work, future research should take into consideration this problem by projecting a balanced number of three main kinds of phrasal verbs as proposed by Fraser (1976) to be appeared on their test. A carefully designed test with an equal amount of literal, aspectual, and figurative phrasal verb would definitely ensure a clear picture of the phrasal verb collocation problems Thai students learning English as a Foreign Language may encounter. Additionally, more time for the translation test should be allowed in order for the test takers to complete their work in a more efficient manner. Finally, if the number of participants increases in future work, its results will be better generalized to other population of a similar context, and to encourage this generalizability concern, a more advanced statistics may be applied in case of the comparison between language ability groups.

Acknowledgment

This study has been successful with a lot of help, supervision, patience and helpful suggestions from many people. Especially, I would like to express my appreciation to all people with whom I have worked with to complete this study. First of all, I would like to express my sincere thanks to Miss Namgay Wangmo who has not only encouraged and supported me through this study, but also given me a lot of ideas and suggestions. I also would like to express my sincere thanks to Dr. Suparat Walakanon for their valuable comments. Without their assistance, this study would not have been successful.

I also would like to thank the vice-president of Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus who encourages and allows me to further my graduate study and 30 EIC students who devoted their time to the participation in this study.

Reference

- Benson, M., Benson, B., Ilson, R. (1986). "A guide to word combinations", *The BBI Combinatory Dictionary of English*. Retrieved from <http://www.bilkent.edu.tr/~mdemkaya/bbi/intro.txt>
- Bonk, W.J. (2000). *Testing ESL learners' knowledge of collocations*. Retrieved from ERIC database. (ED442309)
- Catford, J. C. (1965). *A Linguistics Theory of Translation*. London: Oxford University Press.
- Chumpavan, S. (2000). "A qualitative investigation of metacognitive strategies used by Thai students in second language academic reading", *SLLT: Studies in Language and Language Teaching Journal*, 9, 62-77.
- Clapper, R. J. (2013). "US Intelligence Community Worldwide Threat Assessment Statement for the Record", *Statement for the Record Worldwide Threat Assessment of the US Intelligence Community Senate Select Committee on Intelligence*. Retrieved March, 12, 2013, from www.intelligence.senate.gov/130312/clapper.pdf.
- Dixon, R. (2004). *Essential idioms in English: Phrasal verbs and collocations*. New York: Pearson-Longman.
- Donkaewbua, S. (2001). *The Effects Lexical Phrases Have on Speaking*. Master of Thesis: King Mongkut's University of Technology Thonburi.
- Hill, J. (2000). "Revising priorities: from grammatical failure to collocational Success" In M. Lewis (Ed.). *Teaching collocation: further developments in the lexical approach*. London: Language Teaching Publications.
- Hornby, A. S. (1995). *Oxford advance Learner's Dictionary* (5th ed.) Oxford: Oxford University Press.
- Lin, Y. P. (2002). *The effects of collocation instruction on English vocabulary developments of senior high students in Taiwan*. Master of Thesis: National Kaohsiung Normal University.

- Liu, D. (2004). *EFL proficiency, gender and language learning strategy use among a group of Chinese Technical Institute English major*. Retrieved from www.ecls.ncl.ac.uk/publish/volume1/Dongyue.htm
- Newmark, Peter. (1964). *Approach to Translation*. Oxford: Pergamon Press.
- Nida, Eugene. A. (1964). *Toward a science of Translating*. Leiden: E.J. Brill.
- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oxford, R. & Nyikos, M. (1989). "Variables affecting choice of language learning strategies by university students". *The Modern Language Journal*, 73(3), 291-300.
- Rubin, J. (1987). *Learner strategies: Theoretical assumptions, research history and typology*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Taiwo, R. (2001). Lexico-semantic relations errors in senior secondary school student's writing. *Nordic Journal of African Studies*, 10(3), 366-373.
- _____. (2004). Helping ESL learners to minimize collocational errors. *The Internet TESL Journal*, 10(4).
- Tseng, F. P. (2002). *A study of the effects of collocation instruction on the collocational*. Taiwan: National Taiwan Normal University.
- Wang, L. Y. (2002). *Effects of Inductive and Deductive Approach on EFL Learning Collocation Patterns by Using Concordances*. Master of Thesis: National Yunlin University of Science & Technology.
- Wenden, A. L. (Ed.). (1987). *How to be a successful language learner: Insights and prescriptions from L2 learners*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Wharton, G. (2000). "Language Learning Strategy Use of Bilingual Foreign Language Learners in Singapore", *Language Learning*, 50(2), 203-243.
- Zimmerman, C. (2004). *Word knowledge: A vocabulary teacher's handbook*. New York: Oxford University Press.

วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ
Academic Journal of Management Technology

ISSN 2730-2989 (Online)

คณะเทคโนโลยีการจัดการ
www.fmt.surin.rmuti.ac.th

ที่อยู่ 145 ม.15 ถ.สุรินทร์-ปราสาท ต.นอกเมือง
อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์ 32000

